

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

A bánffyhunyadi református templom
(Kalló Gyula fametszete)

1997. december

VIII. évf. 12. sz.

Tartalom

Adventi prédikációk

Eszenyeiné Széles Mária: A „jó dolgok” kijelentője. János 10,31–39.....	583
Szekeres István: A világ adventje. Lukács 1,30–38.....	585
Vad Zsigmond: Négyféle várakozás. Zsoltárok 33,20.....	586
Maksay Albert: Mit adok? (Vers).....	588

Karácsony nagyhetére

László Dezső: Jézus iskolájában	
Isten szeretetének befogadása. 1János 2,3–6.....	589
Szeretet és világosság. 1János 2,8b–11.....	592
A szeretetünk tárgya. 1János 2,15–17.....	594
Élet és szeretet. 1János 3,14–16.....	597
Szeretet és cselekedet. 1János 3,17–18.....	599

Karácsonyestére

László Dezső: Betlehem. Mikeás 5,2.....	602
Sepsy Károly: Karácsonyi pasztorál. Lukács 2,8–14.....	605

Karácsonyi prédikációk

Adorjáni Nagy Aranka: Megszületett. Lukács 2,11.....	607
Csiha Kálmán: Jézus születése. Lukács 1,26–35.....	608
Kováts László: Sion hegyén szabadulás léssen. Abdiás 1,17.....	612
Nagy István: Egy az Isten. 1Timóteus 2,5–6.....	615
Nagy József: Mert! Ézsaiás 9,6–7.....	618
Orbán János: És szülé az ő elsőszülött Fiát. Lukács 2,7.....	620
Tunyogi Lehel: Íme az Ige. János 3,16.....	622
Vargha Gyuláné: Karácsonyi kérdések (Vers).....	624

Az esztendő fordulóján

<i>Óév estjén</i>	
Nagy József: Mindjárt. Malakiás 3,1.....	625
Péter Miklós: Könyörgés vidámságért. Zsoltárok 90,15–16.....	627

Újlesztendő

Eberhard Busch: Légy bátor és erős! Józsué 1,9.....	629
László Dezső: Újlesztendei atyai szó. Ézsaiás 41,10.....	633
Müller Dezső: Jöjj, Krisztusom (Vers).....	636

Alkalmi prédikációk

<i>Esketési beszéd</i>	
Balogh Béla: Isten közelsége. Jakab 4,8.....	637
<i>Temetési beszédek</i>	
Balogh Béla: Vedd a te fiadat. 2Királyok 4,36–37.....	638
Sógor Sándor: Boldog az az ember, aki őbenne bíz. Zsoltárok 34,2–9.....	639

Vallástanítás

Inczéné Székely Hajnalka: Advent.....	642
---------------------------------------	-----

Adventi prédikációk

Eszenyeiné Szeles Mária

A „jó dolgok” kijelentője

Alapige: János 10,31–39

Bibliaolvasás: János 10,1–30

Alapigénk egy éles hangú vitabeszédben jeleníti meg számunkra az adventi evangéliumot. Egyoldalú ez a vitabeszéd; csak a farizeusok és az írástudók tüzelnek vélt igazságuk megtévesztő tudatában, Krisztus mindvégig nyugodt marad, az Írásra hivatkozva érvel, amit nem tudnak ellenfelei megcáfolni. A leleplezett ember tehetetlenségében fogant düh ez, aki halálos csapást akar mérni arra, akit elvakultan ellenségének tart. Jelen esetben ott van a farizeusok felemelt kezében a gyilkoló eszköz, a kő, hogy megkövezzék azt, aki nem osztozik nézeteikben. Drámai pillanatok ezek egy pattanásig feszülő légkörben ott a Salamon tornácában, a templom előcsarnokában, ahol jelen van a templomszentelés évfordulójára felzarándokolt gyülekezet.

Ez a konfliktushelyzet, amelyet a halált lihegő düh hevít, abból származik, hogy Krisztusnak a jó pásztorról szóló bizonyágtétele, amelyet az ünnepen mondott el, nem egyezik meg az írástudók felfogásával, akik nagyon is találva érzik magukat hűtlen pástorkodásuk miatt. Különbözik is a farizeusok által képviselt „igazság” egészen más ahhoz az „új igazsághoz” képest, amelyet Isten küldöttje, Krisztus hozott el ebbe a világba. Itt nemcsak szintkülönbségről van szó, hanem olyan síkról, ahol az összeférhetetlenség törvénye érvényesül. Itt is érvényes a prófétai szó: „Amint magasabbak az egek a földnél, akképpen magasabbak az én utaim útitoknál és gondolataim gondolataitoknál!”

Ez az ütközés különösképpen az adventi időben nyilvánvaló, amikor mi mást várunk, mint amit Krisztus hoz, mást akarunk, mint amivel Isten megajándékoz minket. Ebből adódik az érkező Úr kirekesztése, szívünk elzárása előle, teljes elfordulásunk tőle, miközben kialakul reménytelen magányunk. Ezért maradunk sokszor sötétségben ülő, a halál árnyékában lakozó foglyok, tehetetlen, ezért magunkba roskadt, örömtelen emberek. Ezért lesz karácsonyunk pusztá ünnepi forma, amelyből hiányzik az evangéliumi tartalom: az Immánuel felfedezése, hogy Krisztusban valóban velünk van Isten!

Szomorú helyzetünkre Krisztus mutat rá, nem akarja, hogy ott maradjunk, ha már belekerültünk, ezért kérdezi: „Sok jó dolgot mutattam néktek az én Atyámtól, azok közül melyikért akartok megkövezni engem?” Mennyi szelídség, mennyi szeretet van ebben a kérdésben, amely leleplezi a megüresedett törvény keretei között megrekedt, szeretetlen írástudókat.

Krisztusnak ebben a kérdésében rejlik az adventi evangélium, amely alapigénk központi üzenetét tartalmazza. Miről van itt szó? Mit jelent ez nekünk ma, advent vasárnapján a megterfített úrasztala előtt?

Krisztus „jó dolgokat” mutatott, amelyek az Atyától származtak. A „jó dolog” azt jelenti: szép, nemes tett, célravezető, megajándékozó cselekedet, amely azért páratlan értékű, mert életre, üdvösségre segít. Mit jelent az, hogy „mutat”? Feltár, közel hoz, nyilvánít, közlést tesz, kijelent. Mi történt az első adventben, amikor érkezett az „idők teljessége”? Az történt, hogy Krisztus, Isten Követe elhozta a világra, közzétette, hozzáférhetővé tette azt, ami az életre és az üdvösségre való! Ez az adventi evangélium! Ez volt az első adventben, ez ma is, és ez lesz az utolsó időben is, amikor ítélő Biróként érkezik és nyilvánvalóvá tesz minden elrejtett dolgot. Ez az új életet teremtő evangélium

széttöri a régi kereteket, mert az „új bornak új tömlőre van szüksége” Ez az, amit az írástudók nem akarnak megtenni. Képzett életformájukba nem engedik be Isten küldöttjét! Megszólaltatják hedonista felfogásukat, amelyben a tekintély és a haszon a döntő tényező: „Jó dologért nem kövezünk meg téged...” Kell a „jó dolog”, még a csoda is kell, amíg nem zavarja köreinket, amíg jól és tekintélyesen élhetünk és sütkérezhetünk a pór nép hódolatában. Kell az adomány, de nem kell a köreinket zavaró adományozó! Méltán mondja Jézus egy másik helyen a farizeusoknak: Tudakozzátok az írásokat, mert azt hiszitek, hogy abban van a ti örök életetek, de nem akartok hozzám jönni, hogy életetek legyen! (5,39.40)

Jézust, Isten éltető, üdvösséget munkáló küldöttjét káromlással vádolják, mert az Atyával egyenlőnek nevezi magát. Szűk látókörük éppen abban áll, hogy nem veszik észre benne Isten Fiát, aki egyedül képes Isten csodáinak megtételére. A farizeusok tragédiája éppen ez: nem ismerik fel Krisztus tetteiben azt a „jelt”, amely Isten hatalmára, új életet teremtő szeretetére mutat! Éppen ebben áll az adventi evangélium kiteljesedése vagy elhalása – lévén az mindig személyhez szóló –, hogy megnyitom előtte szívem ajtaját, vagy vélekedéseim, álláspontom makacs fenntartásával örökre bezáruk megcsontosodott, sivár életformámba.

Krisztus tovább próbálja nyitogatni ennek a halódó életformának kereteit, ezért az Írást fordítja az írástudók felé és idézi a 82. zsoltár 6. versét, ahol Isten megítéli a hivatali tekintélyükkel visszaélt hamis bírákat, akiket előzőleg éppen funkciójuknál fogva, Isten maga nevezett „isteneknek”. Ha ez megtörténhetett, és ezt senki se nevezi istenkáromlásnak, akkor Krisztus, akit az Atya küldött és megszentelt, mennyivel inkább Istennek nevezheti magát akkor, ha a bírói tisztnek is megvan az isteni jellege?

A megkeményedett szívű ember erre semmit se tud válaszolni. Egyre mélyebb hallgatásba merül akkor is, amikor Jézus ismételt felhívja figyelmüket arra, hogy ha szavainak, tanításának nem hisznek, hát figyeljenek tetteire, amelyek arról tanúskodnak, hogy Krisztusban az Atya munkálkodik. A mély hallgatásba burkolózókban ismét felángol a harag, az adventi Követet, akit Isten elküldött népéhez üdvetteinek elvégzésére, ismét meg akarják fogni, hogy végezzenek vele, de Jézus kiment a kezük közül, mert még nem jött el az Istentől rendelt elfogatás ideje.

A farizeusok kizárták magukat az adventi örömhírből, Isten üdvösséget munkáló tetteiből azáltal, hogy kivetették maguk közül Krisztust.

Ha az advent felől kérdezzük a teljes fejezet összefüggésében az advent ajándékára, akkor a Jó Pásztor, Krisztus küldetésére kell figyelniünk: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bővülködjenek” (10,10). Az advent Ura a Pásztor, aki hatalommal jött gyöngéd szeretetében fogoly népéhez, amint Ézsaiás próféta mondotta. Most Krisztusban érkezett meg, és szüntelenül eljövendő azért, hogy életünk legyen és bővülködünk.

Ennek az életnek és bővülködésnek a záloga itt van a megterített úrasztalán a kenyér és a bor jegyeiben, amelyek minket Krisztus sebeibe rejtenek, s amelyek által bűnbocsánatot és örök életet nyerünk.

A „jó dolgot”, Istennek üdvösséges tettét bűnbánattal és igaz hittel fogadjuk el az örök életre szóló eledelként! Ámen.

A világ adventje

Alapige: Lukács 1,30–38

Bibliolvasás: Lukács 1,39–56

A felolvasott szent Ige Gábrriel angyal második adventi igehirdetésének második fele. Gábrriel angyal első igehirdetésében Zakariás papnak jelentette meg Keresztelő János születését. Gábrriel angyal második adventi beszédében a názáreti Máriának jelenti meg Jézus születését.

Gábrriel angyal második igehirdetése az angyal megjelenésétől és a beszéd első felének szövegétől meglepett Máriának így szól: „Kegyelmet találtál az Istennél.” Ennek a beszédnek az eredete – kegyelmet találtál Istennél – nagyon messze nyúlik vissza. Abba az időbe nyúlik vissza, amikor Isten eltervezte ennek a világnak s benne a mi életünknek a megváltását. Kérdezhetné valaki: hogy van ez? – hisz nehezen érthetőnek látszik. Ez úgy van, hogy amikor Isten megtervezte ezt a világot s ebbe beletervezett minden életet, akkor már tudta, hogy az ember el fog bukni a kísértések sorozatában. Isten már akkor tudta, hogy a kísértések sorozatában elbukó ember az első Ádámtól az utolsó Ádámgig, az első Évától az utolsó Éváig sok-sok bűnt, sok-sok vétket, egyik-másik sok-sok gonoszságot fog elkövetni. Isten tudta és tudja azokat a gonoszságokat, amik a múltban történtek, amik manapság történnek, és amik a jövőben történni fognak. Isten ismeri a múltunkat, a jelenünket és a jövőnket. Tehát ez a beszéd, hogy kegyelmet találtál Istennél”, visszamegy a világ teremtéséig, de éppen most jött el az ideje, hogy ez a kegyelem megvalósuljon.

Az a kegyelem, amelyben Isten Máriát részesíti, „testben” jelenik meg. „Szűlsz fiat, és nevezed az ő nevét Jézusnak.” Kérdezhetné valaki: miért határozta meg maga Isten, hogy mi legyen a neve ennek a gyermeknek, akit Mária fog szülni? Azért, mert ez a név, Jézus, üdvözítőt, üdvösséget adót jelent. Ő az, aki a bűnös embert büntelenné tudja tenni.

A továbbiakban Gábrriel angyal igehirdetésében elmondja, hogy milyen lesz a megszületendő gyermek. „Nagy léssen, és a Magasságos Fiának hívattatik.” Ezzel a beszéddel az angyal már felhívta a názáreti lány figyelmét arra, hogy rendkívüli személyiség lesz az a valaki, akit ő szül, és akinek a Jézus nevet fogja adni. Azok, akik olvasták vagy olvassák az Újszövetséget, rádöbbentek már eddig, vagy rá fognak döbbsenni a jövődben, hogy Jézusnak sok vitája volt kortársaival, amiért Isten Fiának nevezte magát. Különösen ellenségei akartak benne egyszerű tanítót látni, akinek olyan elvei és tanításai vannak, amelyek ellentétben állnak a többi tanító tanításaival és ellenkeznek azzal a felfogással, amelyet ők képviselnek.

Ami nagyon fontos volt annak idején a Messiást váró zsidóknál, azt mondja el az angyal Máriának: „Néki adja az Úr Isten a Dávidnak, az ő atyjának királyi székét; és uralkodik a Jákób házán mindörökké; és az ő királyságának vége nem léssen!” Igen, mert Dávid király alapította azt a nagy zsidó birodalmat, melyet a későbbi utódok idején elfoglaltak és feldaraboltak a szomszédos nagyhatalmak. A régi dávidi birodalom visszaállításának gondolata annyira élt és él a zsidó emberben, hogy erről nem tudott és nem tud lemondani. Ez a birodalom a mai Izráelen kívül magában foglalta Libanont, Szíriának egy részét, Jordániát és azt a palesztinai részt, amiért ma annyi vita van. Ez a birodalom a történelem folyamán darabokra tört, más népek telepedtek le területén, az egyes országrészek más nevet kaptak, de a Jézus királyságának nem lesz vége, mert ez nem földi, hanem lelki és mennyei birodalom. Jézus neve összehasonlíthatatlanul nagyobb lesz a Dávidénál és minden idők legnagyobb uralkodóinál. A Filippi 2,9.11 ezt így írja

le: „Isten is felmagasztalá őt, és ajándékoza néki oly nevet, amely minden név fölött való és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.”

Amikor mindezeket végighallgatta Mária, elgondolkozott és kitört belőle a nagy kérdés: „Mi módon lesz ez?...” Ez Máriának az első beszéde, amelyet azóta mondott, hogy megérkezett hozzá a különös látogató és különös dolgokat mondó angyal. Mária kérdésére az angyal megmagyarázza a hogyanát. Az angyal számára egyszerű volt a magyarázat, de Mária számára annál nehezebb volt e beszéd megértése. Érthető, a názáreti lány ilyen beszédet még sohasem hallott.

A magyarázat így szól: „A Szentlélek száll tereád, és a Magasságosnak ereje árnyékoz meg téged; azért ami születik is, szentnek hívatik, Isten Fiának.” A Szentlélekről nem csak azt tudjuk, hogy ereje és hatalma volt arra, hogy általa megszülessék Jézus, hanem a Szentléleknek hatalma volt arra is, hogy az első pünkösdkor beállítsa ebbe a világba az anyaszentegyházat, Isten hatalmának és a megváltás csodájának a hirdetőjét. A Szentléleknek ereje van arra, hogy újjászüljön minket, és a Szentléleknek ereje van arra, hogy átvezessen minket a földről Isten országába, de természetesen csak úgy, ha rábízunk magunkat a vezetésére.

A jó ígehirdetésnek van egy sajátos vonása, ezt a vonást így nevezzük: igazolás. Ezt az igazolást Gábiel angyal is elvégzi, amikor ezt mondja: Ne csodálkozzál fölöttébb, hiszen a te rokonod, Erzsébet, aki már túl van azon a korhatáron, amikor még gyermeket szülhet egy nő, hatodik hónapjában van, gyermeket fog szülni. Gábiel nem mondta, de én mondom, hogy ettől az idős asszonytól született Keresztelő János. Az a Keresztelő János, aki Jézus megváltói fellépése előtt hirdette a zsidóknak: jön a Messiás, akit Isten megígért, az a Messiás, akiért ti imádkoztatok. A második igazolás még ennél is hatásosabb: Tudd meg, Mária, és tudja meg minden ember, hogy Istennél semmi sem lehetetlen.

Most következik Máriának a második beszéde. „Ímhol az Úrnak szolgálója; legyen nékem a te beszéded szerint.” Vége minden meglepetésnek, vége minden gondolkozásnak, itt állok előtted, angyal, itt állok Isten színe előtt, legyen meg az ő akarata az én életemben úgy, ahogy eltervezte az örökkévalóságban. „Legyen nékem a te beszéded szerint.” Ide kell elérkeznie minden hívő keresztyén embernek. Ha a Szentírást olvassuk vagy tanulmányozzuk, akkor rádöbbenünk, hogy ide jut el minden hitvalló keresztyén ember: „Legyen meg a te akaratod” (Mt 6,10). Ámen.

Vad Zsigmond

Debrecen, Magyarország

Négyféle várakozás

Alapige: Zsoltárok 33,20

Bibliailvasás: Zsoltárok 40

Kedves testvérek!

Az adventi várakozás megosztja az embereket. Láthatóan vagy láthatatlanul, tapasztalhatóan vagy érzékelhetetlenül, de mégis jellemző valóságról árulkodnak ezek a különbségek ember és ember között. Különbféle csoportokba lehet sorolni advent fényében az emberiséget. Négyféle embercsoportot ismerhetünk fel és különböztethetünk meg az adventi várakozás tekintetében.

1. Vannak olyanok, akik még nem várnak. Hozzjuk még nem jutott el az evangélium. Nagyon sokan vannak ilyenek. Többen fogalmazznak úgy, mintha most, a huszadik század vége felé haladva az új pogánysággal találná magát szemben a keresztyén európai ember. Nem kell messzire mennünk, sok-sok kilométert megtéve, hogy Istent nem

ismerő, őt el nem fogadó emberekkel találkozunk. Mintha egyre gazdagabb lenne a kínálat az ember számára mindabból, ami elvonja figyelmét, gondolatait és nyílt érdeklődését az eljövendő dolgokról, a kiteljesedő jövőről. Mintha egyre kevesebbet érdekelne, hogy mit akar Isten, hogy milyen tervei vannak velünk és milyen ígéreteinek a beteljesedését várjuk. Ha hallottak is valamit a visszatérő Úrról, még nem hisznek benne, még nem hisznek neki. Nem reménytelen ezeknek az embereknek a helyzete, mert bármikor meggyőződhetnek arról, hogy az élet Ura értük is, helyettük is feláldozta magát, hogy nekik örök életük legyen. Akik most még nem várnak, azokból folyamatosan adventi, várakozó, a feltámadott Úrhoz hűséges tanítványok lehetnek. Vajon mit teszünk értük, mennyi energiát fordítunk rájuk? Megvan a pontos küldetésünk és kötelességünk azok felé, akik ebbe a csoportba tartoznak. Azért küldte ki egykor Jézus a tanítványait, hogy „hirdessék az Isten országát, és gyógyítsanak” (Lk 9,2). Ma is az a feladatunk, hogy rendíthetetlenül hirdessük azt, amit egykor a tanítványok – faluról falura, városról városra járva – hirdettek: „egészen közel van már a mennyeknek országa” (Mt 10,7). Feltámadott Urunk utolsó szavaival küldi tanítványait: „Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet” (Mt 28,19). Szól a bátorító, a félelemtől megszabadító felhatalmazás ma is hozzánk, hogy menjünk és nyerjük meg azokat, akik még nem várnak Jézus Krisztusra. Ma gyakran emlegetjük az egyház missziói feladatát! Tudomásul kell vennünk, ha nem vállaljuk a krisztusi küldetést, nem lesz gyarapodás egyházunkban sem számban, sem lélekben.

2. Vannak olyanok is, akik már nem várnak. Ebbe a csoportba is sokan tartoznak. A mindenben és mindenkiben csalódottak, a mindenből kiábrándultak táborát alkotják ők. Az elkeseredettek sokasága óriási, akiknek voltak álmaik saját életükre, a szűkebb környezetükre vagy éppen népükre gondolva, de ezek nem váltak valóra. Őket már semmi sem tudja lázba hozni, átformálni, nihilista lelkületű emberré váltak. Cinikusan vélekednek Istenről s az őt követőkről is. Hányan tartoznak közéjük a huszadik század végén hazánkban is! S félelmetes tudni, hogy mennyi közöttük a fiatal! Hány ember vélekedik így: engem hagyjanak békén, ne szóljon hozzám senki sem, van nekem elég bajom, mindenki törődjön magával. Egyáltalán nem könnyű megérteni ezeket a kijelentéseket! De már hányszor kiderült, hogy nincs más út, mint az önzetlen segítségnek és szeretetnek az útja. Tehát minden tisztó jellemvonásuk ellenére sem szabad lemondani az ilyen és hasonló gondolkozású és életű emberekről! Ami az embereknél lehetetlen, az Istennél lehetséges. Nem törhetünk pálcát fölöttük, nem ítéelhetjük el őket mint menthetetleneket, hanem szabad és lehetséges Istenre bízni őket, s ennek jó eredménye lesz.

3. A harmadik csoportba azok tartoznak, akik rosszul várnak. Ők már várnak valamire vagy valakire, de váradalmaik nem biblikusak, hanem nagyon is önkényesek vagy teljes kitalációk. Talán éppen a korszellemből adódnak. Várnak a sikerre, várják a szerencséjüket. Egyeseknek közülük nagyon is vallásos színezetű a várakozásuk, de nem azt az Urat várják, akiről a Szentírás beszél, aki a Szentírásból szólítja meg az embert Szentlelke által. A saját maguk képére és hasonlatosságára formált „urat” várnak. Ők olyanok, akik kegyetlenül elítélik azokat, akik nem úgy hisznek, mint ők, akik pontosan nem azt hiszik, amit ők, s nem parancsszóra engedelmeskednek, akik nem az ő csoportjuk tagjai közé számláltnak. Növekszik folyamatosan a rosszul várók tábora. Mennyire meggyőzően kínálják saját árujukat a különféle szekták. Ezért óvta Jézus a tanítványait: „Vigyázzatok, hogy meg ne tévesszen valaki titeket! Mert sokan jönnek majd az én nevemben, és ezt mondják: Én vagyok a Krisztus! – és sokakat megtevesztenek” (Mt 24,4). Hatalmas szeretetenergiával és mérhetetlen türelemmel ezekkel a hamis magabiztossággal és igen gyakran kegyetlen önérzettel rendelkező emberekkel is lehet valamit kezdeni. Ne mondjunk le róluk! Imádkozzunk értük! Szeressük őket!

4. S végül vannak olyanok, akik jól várnak. Életükben Isten Igéjének a magja jó talajba hullott. Ők azok, akik gyümölcsstermő életet élnek. Ők azok, akik nemcsak hallgatják Isten üzenetét, hanem meg is hallják azt és engedelmeskednek neki. Ők azok, akik Isten iránti rendíthetetlen bizalommal tudják, hogy kit várnak. Ők azok, akik „imádkozva és dolgozva” várnak Krisztus visszajövetelére. Ők azok, akiknek az egész életük állandó felkészülés, mert bármikor érkezék meg a mindenható Úr, nem éri váratlanul és felkészületlenül őket. Ők nem csupán ünnepi hangulatot várnak, hanem Isten ígéreteinek beteljesedését, a kozmikus átalakulást: az új eget és az új földet. Az adventi várakozásuk nem szorítkozik a karácsonyt megelőző hetekre, hanem betölti és meghatározza egész életüket. De türelemmel és a hit láthatatlant látó bizonyosságával a szívükben várnak. Sőt nem komoran és szomorúan, hanem örömmel és felszabadult, félelem nélküli lélekkel néznek előre az eljövendőre. Úgy teszik ezt, hogy közben szüntelenül az Isten dicsőségét keresik és munkálják. Közéjük tartozunk? Közéjük tartozol?

Bárcsak el tudnánk mondani egy szívvel és egy szájjal a zoltáros kijelentését: „Lelkünk az Urat várja!” Döntő módon nem valami hatalmas és csodálatos eseményre várunk, hanem a mi dicsőséges és hatalmas Urunkra. Nem egy megdöbbentő történetre, hanem minden erő és hatalom forrására: a királyok Királyára, az uraknak Urára. Arra várunk, akiben Isten ígérete igenné és ámenné lett; arra, akinek mindent köszönhetünk: életünket, megváltásunkat, örök életünket. Várjuk a vele való találkozást. Várjuk hitünk beteljesedését, a színről színre látás valóságát. Ámen.

Maksay Albert

Mit adok?

Lábadhoz három királyok hordták
Kelet varázsos aranyát.
Egy ismeretlen odakölcsonözte
Egy utazásra a hátas szamarát.
Amerre ment, ujjongó sokaság
Elébe virágot és pálmaágot hintett,
Pilátus asszonyának a szeméből
Jutott neki egy résztvevő tekintet.
A fájó úton fel a Golgotára
Simon keresztjét vette el.
Józseftől kitellett a temetése
S holttestére a gyászlepel.
Ha éhezett, kalászát adta neki
Valakinek a gabonája.
Az alabástrom-amforás nő könnye gyöngyét
S becses kenet illatját szórta rája.
Ama Siker-beli hitetlen, bűnös asszony
Adott neki egy korty vizet.
... Egyedül nekem nincsen
Számára semmi kincsem:
Én nem adhatok neki semmi mást,
Csak egy szegény, vágyó szívet.

Karácsony nagyhetére

László Dezső

Jézus iskolájában

Isten szeretetének befogadása

Alapige: 1János 2,3–6

Akkor készülünk igazán a karácsonyi szent ünnepre, ha visszamegyünk ahhoz a forráshoz, amelyből az egész keresztyén vallás és egyház előtört. A keresztyénségnek ez a gyökere a mi Urunk Jézus Krisztus. Észre kell vennünk, hogy magunkban és másokban is annyi minden keresztyén: van keresztyén egyházunk, világnézetünk, vannak keresztyén szokásaink, ismerünk keresztyén könyveket – magához a keresztyénség forrásához, Krisztushoz azonban nem sok közünk van. Mikor mehetnénk pedig Krisztushoz, ha nem most, éppen a születése napján? Isten azért adja minden évben a karácsonyt, hogy a Krisztus tanítványai elzarándokoljanak a keresztyénség forrásához, a Krisztus bölcsőjéhez. Ezen az ünnepen mindenkinek egészen gyermeknek kell lennie, s minden másról megfeledkezve csak Krisztusra kell néznie, benne kell gyönyörködni, a belőle kiáradó világossággal, békességgel, szeretettel kell megtelítődnie. Ezt tették az első karácsonyban a pásztorok és a napkeleti bölcsek. Odamentek Jézushoz, leborultak előtte, imádták őt, és új emberként távoztak a bölcsőjétől.

Ezen a nagyhéten, karácsonyra készülgetve, mi is kövessük az ő példájukat. Álljunk körül a Krisztus bölcsőjét, a keresztyén vallás és egyház forrását, és a keresztyén élet legelemibb tényeit vegyük fontolóra. Ez a legsikeresebb módja annak, hogy egész bensőnk, egész keresztyén életünk és egyházunk megújuljon. Iratkozzunk be erre a hétre a Krisztus elemi iskolájába.

I.

Ezen az elemi iskolai tanfolyamon mindenekelőtt arra emlékeztet az Ige, hogy a keresztyén vallás alapja, gyökere, kezdete a keresztyén embernek a Krisztushoz való egyéni, személyes, belső lelki viszonya. Csakis azt az embert tarthatjuk keresztyénnek, aki a keresztyén egyházban személy szerint ismeri annak az Urát: Krisztust. A keresztyén egyház olyan, mint egy hatalmas palota, tele kincsekkel, gyönyörű képekkel, értékes könyvekkel. Sokan buzognak azért, hogy ez a ház minél szebb, minél gazdagabb, minél több embernek otthont adó legyen, de valójában nem ismerik a háznak a gazdját: Jézust. Ezek számára az egyház csak egy szép múzeum, de nem a testvérek élő közössége, a Krisztus teste. Ismerek olyan keresztyén embert, aki az egyházáért mindenre kész, de azért a Krisztus isteni mivoltát nem hiszi, az úrvacsorában csak erkölcsi értéket lát s a megváltás isteni titkához semmi köze nincs. Olyan lelkésszel is találkoztam, aki az egyházért még a mártírhalálra is kész, de a gyermekét már nem meri lelkészi pályára engedni, mert nem hisz az egyház jövőjében, azaz az egyház Urában, Krisztusban. Nekünk magunknak is föl kell tennünk a kérdést: milyen személyes közünk van magához Krisztushoz? Karácsonykor az ő születésére készülünk, vagy csak emberi szokásoknak hódolva, egy kedves családi ünnepet akarunk rendezni?

A hozzá való személyes viszonyunknak három lényeges mozzanatát világítja meg a mai Ige, emlékeztetvén arra, hogy őt meg kell ismernünk, az ő szavának engedelmeskednünk kell, és úgy kell járnunk, amint ő maga is járt.

1. Az igazi keresztyén ember ismeri Jézust. Ez nagy szó, mert őt megismerni azt jelenti, hogy egyszerre Istennek és embernek tartjuk, azaz úgy ismerjük őt, mint az Isten egyszülött Fiát, akiben maga az Isten jelent meg embertestben itt a földön. Igazi ismerete nem futólagos ismeretség, hanem a szó bibliai értelme szerint: vele való állandó életközösség. Őt úgy kell ismerünk, ahogy a házasságban élő hitvestársak ismerik egymást. Krisztus az Igében ismerteti meg magát velünk, s az egyházban keresi a közösséget önmaga és miközöttünk. Benne egyszerre megismerjük az Atyát és a Szentlelket, mert aki őt látta, látta az Atyát, és senki sem mondhatja Krisztust Úrnak csak a Szentlélek által. A keresztyén istenhit nem valami általános, homályos meggyőződés afelől, hogy van Isten, hanem szilárd ismeret afelől, hogy Isten igazán Krisztusban, a testté lett Igében ismerhető fel. Isten éppen azért lett Krisztusban emberré, hogy az ember által megismerhető legyen, hiszen az ember igazán csak az embert tudja megismerni.

2. Istennek ez a megismerése a Krisztus Igéje iránti engedelmisségben válik lehetségessé. Amilyen mértékben szót fogadok Jézusnak és engedelmeskedem neki, olyan mértékben kerülök vele életközösségbe s ismerem meg benne és általa Istent. A hit ismerésének egészen más az útja, mint minden más ismerésnek. Bármilyen sokat tanultam is a vallásunkból, addig nem ismerem Krisztust, amíg az Igéjét engedelmesen be nem fogadom. Ezért mondja János evangéliumában: Aki ismeri az én parancsolataimat, az megtartja azokat, az szeret engem; aki pedig engem szeret, azt szereti az én Atyám, én is szeretem azt, és kijelentem magamat annak (14,21). Kálvin János, a nagy reformátor mindenképp följött az engedelmisséget emelte ki a keresztyén hit összes vonásai közül. A református gondolkodás szerint az engedelmisség az az ajtó, amelyen át a lélek belép Isten világába és személyes közösségre jut Krisztussal és Istennel.

3. Az engedelmisség belső magatartás. Valódiságát azonban az mutatja, hogy állandó Krisztussal való járássá válik-e vagy sem. Aki megismerte Krisztust, aki neki engedelmeskedik, az úgy jár, amiként ő is járt. Krisztus pedig mindig az Istennel járt, és Istennel való járásában az emberek testi és lelki javán munkálkodott. A keresztyén élet nem tétlen pihenés, elvonulás a világból, hanem abban való szüntelen járás-kelés Istennel az emberért. A mi sok járkálásunk közben vajon gondolunk-e arra, hogy Jézus is szüntelenül úton volt, de sohasem magányosan, hanem mindig Istennel együtt, sohasem a maga dolgában, hanem mindig egyszerre az Atya és az emberek ügyében. A személyes keresztyén élet az Istennek való engedelmisségben lefolyó ismeretben kezdődik, és Istennel és az embernek való együttes szolgálatban teljesedik ki. Az igazi keresztyén ember mindig az Istenre néz és tőle kér tanácsot, hogy mit tegyen a másik ember érdekében. Ez az a lelki szolgálat, amelyre Krisztus elhívott, s amelyet nekünk is végeznünk kell. A mi keresztyén buzgólkodásunkból milyen gyakran hiányzik ez a kettős tekintet: az Istenre és a másik emberre való együttes rá gondolás, Isten szolgálata az élő emberek között, azoknak a javára.

II.

Isten ismeretében, a neki való engedelmisségben és a vele való járásban megnyilvánuló keresztyén életnek hármasság van: elnyerjük az igazságot, megteljesedünk Isten szeretetében, és benne maradunk. Mindhárom gyümölcs nélkülözhetetlen feltétele az emberi életnek.

1. Milyen cinikusan kérdezte Pilátus a Jézus perének tárgyalása kapcsán: micsoda az igazság? Ma is hány lélek van, aki minden hitét elveszítette az igazságban. Lassanként az igazság iránti érzék is kivész az emberekből. Ebben az állapotunkban meg kell hallanunk a Jézus szavát: én vagyok az igazság. Az igazság nem holt tanítás, nem emberi kitalálás, hanem maga Jézus. Vajon mi, minden igazságból kiábrándult, minden tanítást

gyanúsán fogadó, de magunkat jó keresztyéneknek tartó emberek ismerjük az igazságot, Krisztust? Elnyertük-e az ő követésében magát az igazságot, Istent? Aki eljutott az igazi keresztyén életre, az soha sincs igazság nélkül, mert tele van a szíve az Ige igazságával. Az ilyen lélek a világban is fölismeri az igazságot. A világ minden romlása, válsága azt igazolja negatíve, hogy egyedül az Isten az igazság, és ahol ezt az igazságot nem tisztelik, ott romlás és pusztulás következik. És ahol az igazságot tisztelik, ott megépül az élet. Isten mindenütt érvényt szerez a maga igazságainak.

2. Az igazságra való eljutás mellett a szeretetben való megteljesedés a Krisztus követésének második nagy ajándéka. Mi sokszor, sok mindenben tapasztaltuk a Isten szeretetét. Sok áldott jelét mutatta már Isten annak, hogy szeret bennünket. Eljutottunk-e azonban az Isten szeretetében való megteljesedésig? Ő erre teremtett bennünket. Az ő szeretete teljes és korlátlan. Nincs előtte semmi akadály. Még a legszörnyűbb bűnök sem állhatnak az útjában, hiszen ez a szeretet bűnbocsátó, bűnt eltörölő szeretet. Nincs nagyobb öröm és felségesebb tapasztalat, mint megtelni valakinek a szeretetével. Hát még az Isten szeretetében lenni teljességgel. Isten erre választott ki és erre rendelt bennünket, ő egyedül ezért munkálkodik közöttünk is. Karácsony ünnepe az Isten szeretetének a napja. Ezen a napon lett teljessé Isten szeretete irántunk. Ez a nap annak a napja, hogy mi is megteljesedjünk Isten szeretetével. Azért adja Isten a karácsonyt, hogy a mi türes szívünk úgy megteljék az ő szeretetével, hogy abból mindenkinek jusson bár egy cseppnyi. Lehet-e nagyobb karácsonyi igény és váradalom, mint az Isten szeretetének teljességével való megtelítkezés? Ő erre adja, mi használjuk erre ezt az ünnepet.

3. A keresztyén élet harmadik drága gyümölcse a Krisztusban való megmaradás. Ha felelni kell a kérdésre: miben vagyunk? – hangzik a szomorú válasz: gondban, gyászban, szegénységben, zaklatottságban vagyunk. A keresztyén embernek azonban nem ez a helye: hanem Krisztus! Isten azért teremtett, hogy benne legyünk, benne maradjunk. Őt miránk és minket őreá nézve hozott a világba. Krisztusban elszállnak a gondok, eloszlanak a félelmek, megszűnnek a bűnök, aki benne van és benne marad, az lesz igazi emberré! Isten gyermekévé és a másik ember testvérévé. Hányszor körülvett már bennünket, milyen sokszor megmutatta, hogy benne van az igazi otthonunk. Végre maradjunk is meg benne. A futó találkozások után tegyük véglegessé a vele való közösségünket, maradjunk meg őbenne.

III.

Isten mindent megtett azért, hogy nekünk igazi és teljes, Krisztusban való keresztyén életünk lehessen. Istennek az oldaláról semmi akadályja sincs annak, hogy mi elnyerjük az igazságot, hogy teljessé legyünk az ő szeretetében és mindörökké Krisztusban maradjunk.

Karácsony azt hirdeti, hogy Isten mindezt elvégezte, előkészítette és számunkra lehetőségessé tette.

A mi feladatunkat az Ige szabja meg. Ez pedig nem más, mint Krisztus Igéjének, parancsának, szavának megtartása, az annak való hívő engedelmisség. Mióta halljuk és olvassuk az Isten Igéjét? Kérdezzük meg magunkat csendben: megtartjuk-e az Igét, engedelmeskedünk-e annak? Mert az Ige csak azt tartja meg, aki az Ige megtartásában mutatja meg engedelmisségét. Az embernek nem sok, hanem csak egyetlen bűne van. És ez az, hogy engedetlen az Igével szemben. Helyesnek és szépnek, mindenképp fölötte valónak tartjuk az Isten beszédét, csak éppen nem engedünk neki, nem tartjuk meg, nem cselekedjük meg mindazt, amit benne Isten kíván. Nem lehet eleget beszélni arról, hogy a keresztyén élet kezdete, lefolyása, kiteljesedése egyes-egyedül az Igének való engedelmisség.

Isten szeretete, bennünket boldogító, megváltó, megvigasztaló szeretete készen van, itt közöttünk Jézus Krisztusban. A csatorna, amelyen átömlik a mi szívünkbe: az Igének való engedelmesség. Az engedelmisség lelkét kérjük az Úrtól, hogy végre a mi szerencsétlen, szegény szívünk is megtapasztalja Istennek mindennél drágább szeretetét. Ámen.

Szeretet és világosság

Alapige: János 2,8b–11

I.

Istennek első szava a világhoz az volt: legyen világosság! A szónak meglett a fogantatja és: lett világosság. Ezzel arról tett Isten bizonyosságot, hogy ő lényegében: világosság. Ő a világosság Istene, akiben nincs semmi sötétség.

Mi az oka akkor annak, hogy a világ mégis sötétségben van és a világban mégis sötétség van? Erre a kérdésre egyszerű és rövid az Ige válasza: a világban lévő minden sötétségnek egyedüli oka a bűn. A bűn az Írás szerint a sötétség atyja. Isten a bűneset miatt megvonta a világtól a világosságot, és megengedte, hogy az ember által választott bűnnek a hatása: a sötétség érvényesüljön benne.

De nemcsak annyi igaz, hogy Isten a világosság, a bűn pedig a sötétség és a világban a bűn miatt nem világosság, hanem sötétség van, hanem az is, hogy a sötétség szünni kezd és az igaz világosság már fénylik. Isten nemcsak az átkot mondotta ki az emberre a bűn miatt, hanem ígéretet is tett neki, hogy szabadítót fog küldeni, aki elveszi a sötétség hatalmát és ismét világosságot hoz a világba.

Bármilyen sötét is az ószövetség világa, bármennyire is elhomályosítja az Isten világosságát az Ádám, a Kain, a Noé kora embereinek, a bírácoknak, a királyoknak és a népnek a bűne, minden bűn mögött ott fénylik Isten bűnbocsátó kegyelme, ígéretének, Igéjének és Szentlelkének tiszta fénye. A Biblia és a történelem nemcsak az ember sötét bűneiről, hanem az Isten megváltó kegyelméről is szüntelenül beszél. Olvassuk végig a próféták könyveit, egyre hatalmasabb erővel tör elő azokból az Isten világossága, egyre tisztábban és biztosabban cseng az Isten ígérete: a nép, amely sötétségben ül, lát nagy világosságot.

Isten világosságának a győzelme karácsony napja. Erre a napra talál a mai Ige: a sötétség szünni kezd, és az igaz világosság már fénylik. Soha nem fénylett úgy az Isten világossága, mint a szent éjszakán. Angyalok fényes serege hirdette a pásztorok előtt, hogy megszületett a megváltó; ragyogó csillag vezette a bölcseket a betlehemi jászolbölcső felé. Valahány művész megfestette a Jézus születését, mindenik a Krisztus arcáról sugárzó fénybe öltöztette azt a sötét istállót, amelyben az Isten Fia megszületett.

Jézus a világ világossága. Születése korszakfordulót jelent az emberiség életében: a fényesség és a világosság győzelmét a sötétség fölött. Az ő karácsonyi népe nem ülhet és nem járhat sötétségben, csak világosságban és fényességben. Éppen ezért nézzünk arra a világosságra, amelyet ő hozott közénk.

II.

A Jézus által hozott világosság mindenekelőtt az ő Igéjének, tanításának az igazsága. Jézus azt hirdette, hogy ez a világ mindenestül Istené és nem a Sátáné. Az Isten pedig Atyja minden embernek, Szeretete mind az igazaknak, mind a gonoszoknak felhozza a maga napját, és esőt ad mind az igaz, mind a hamis ember földjére. Jézus evangéliumá-

nak fényében meglátjuk, hogy Isten valóban Ura ennek az egész világnak, s neki még a Sátán fölött is hatalma van, mert a rosszat is jóvá tudja tenni, sőt még a Sátán leggonoszabb terveit is gyermekei javára tudja fordítani. Milyen más a világ, ha azt az evangélium fényében látjuk. Minden de minden Istennek szolgál benne, sőt a legnagyobb rossz, a halál sem az többé, aminek látjuk, nem az élet megrontója, hanem kapu, amelyen át a lélek az örökkévalóságba távozik.

Meg kell kérdeznünk magunktól, hogy így látjuk-e, ilyenek látjuk-e a világot. Ezen dől el az, hogy még mindig sötétségben vagyunk-e vagy már átmentünk a világosságba.

A világosság kérdésével szorosan összefügg a látás kérdése. Hiába van fény, ha nincs szemünk, mert úgysem látunk. A sötétség valójában nem kint van a világban, hanem mibennünk, a mi hitelenségünkben. Isten a világosságot belénk adja, hogy látni tudjunk. Pál apostol, amikor elbeszéli az Úr fölötté való győzelmét, azt mondja, hogy nagy világosság vette körül, úgyannyira, hogy napokig nem látott semmit. Az útitársai hallották a Jézus szavát, de a fényt nem látták. A megvilágosodás tehát benne ment végbe. Hasonlóképpen Kálvin is azt mondja, hogy amikor az újjászületése bekövetkezett, hirtelen fény vette körül, s ő, aki addig nem látta az Isten világának dicsőséges tényeit, azokat látni kezdte. Az igazán hívő ember az Isten szemével látja a világot, ezért minden ponton látja az Isten hatalmát, jóságát, kegyelmét és szeretetét. Minket ilyen látásra akar az Isten elvezetni, mert nemcsak így tudunk attól megszabadulni, hogy ezt a világot ne a sátán sötét, kietlen világának, hanem az Isten tulajdonának tudjuk látni. Azért van bennünk annyi félelem, gond és aggodalom, mert még mindig sötétben vagyunk, nem járunk az Isten világosságában, a hit látásában.

Az Ige azonban arra figyelmeztet, hogy a világosságban való járás nemcsak új látásmód, hanem új életfolytatás is. Aki a világosságban jár, az nem gyűlölheti a maga atyjafiát, annak el kell szakadnia a sötétség hatalmától, aminek a legnyilvánvalóbb gyümölcse a gyűlölet. A világos látásnak párosulnia kell a világos cselekedettel. Ez pedig a szeretet tiszta és önzetlen megnyilvánulása. Isten is azzal adott nekünk világosságot, hogy szeretetből, a mi megváltásunkra elküldte a Fiát. Így nekünk is a szeretet gyakorlásával kell megbizonyítanunk, hogy valóban a világosságban járunk.

Az előbb a beszédem bevezetésében azt mondtam, hogy a sötétség a bűntől van, a Gonosz a sötétség atyja. Nos, a bűnnek a legszörnyűbb megnyilatkozása a gyűlölet, mert abból származik minden rossz ember és ember között. A világosság fiai arra vannak elhíva, hogy világosságot szórjanak szerte nemcsak a beszédükkel, hanem sokkal inkább cselekedeteikkel is. Azt mondta Jézus a Hegyi beszédben, hogy az ő tanítványai a világ világosságai, akiknek úgy kell fényleniük, hogy látván az emberek az ő jó cselekedeteiket, dicsőítsék a mennyei Atyát. Ez a sötétségben ülő világ világosságot vár az Isten gyermekeitől, az élet világosságát, a szeretet szüntelen való állhatatos gyakorlását.

Ha mi, különösen az egyházban, a szeretet szót halljuk, mindig arra gondolunk, hogy valami adományt kell valakinek adnunk. Az bizonyos, hogy a másoknak juttatott adomány valóban a szeretet megnyilvánulása, de nem csak az adomány a szeretet jele. Nagyon sok ember óhajtja, várja, igényli a szeretetet, aki nincs rászorulva a mi adományainkra. Az ilyen lelkek azt várják, hogy valaki egy jó szót szóljon hozzájuk, megvigasztalja, megerősítse őket. Melegséget, velük való törődést, gyöngédséget várnak az emberek. A szeretet éppen ezt jelenti. Mi pedig mennyi irigységgel, rossz szándékkal, kárörömmel vagyunk eltelve a mi atyánkfiaival szemben. A szívünk mélyén a szeretet helyén annyi gyűlölet van. Akkor vagyunk a világ világosságának, Krisztusnak igazi tanítványai, ha a világosságban, azaz a szeretet gyakorlásában járunk.

Világos beszédünket, világos bizonyágtételünket világos cselekedeteknek kell követniük a Krisztus útján.

III.

Az egészen magától értetődő, ha a keresztyén emberek és családok karácsony éjszakaán meggyújtják a karácsonyfák apró kis gyertyáit. A világ világosságának az eljövételét lehet-e szebben ünnepelni, mint fénygyújtással, mint fénybe nézéssel?

A kérdés csak az, hogy karácsony estéjén túllátunk-e a karácsonyfagyertyák és a ragyogó csillagszórók fényén. Eszünkbe jut-e a világ világossága, maga Krisztus és az a fény, amelyet ő hozott nekünk? Nem ok nélkül égnek a karácsonyfagyertyák és a csillagszórók. Arra akarnak emlékeztetni, hogy a sötétség szűnni kezd és az igaz világosság már eljött. Isten megkönyörült a sötétségben ülő népén, és világosságot küldött alá az égből.

Karácsony estéjén a karácsonyfa fénye mellett gondoljunk arra, akinek a születésére való emlékezésül kigyúlnak a karácsonyi gyertyák.

Gyűjtsuk föl egypár percre a családi otthonban az evangélium fényét is, olvassunk el pár sort a karácsonyi evangéliumból, s tekintsük az ünnepet kiváltképpen való alkalomnak arra, hogy megfűrösszük a lelkünket, a homályba borult lelkünket az evangélium tiszta fényében. De mindenekelőtt hagyjuk el a szívünket besötétítő sok gyűlölséget, s bár csak egy embertársunkkal béküljünk meg, akivel szemben sok gonoszságra ragadott a gyűlölködésünk.

Amikor az első keresztyén egyetemes zsinat 325-ben megkísérelte emberi szavakkal fejezni ki Krisztus igazi lényegét, azt mondták volt az atyák, hogy ő Isten Istenből és világosságból való világosság. Ezzel a legfontosabbat vallották meg Jézus felől.

A mi hitünket is kifejezte ez a zsinat. Ezen a szent ünnepen a világosságban való járásunkkal bizonyítsuk meg, hogy nem vagyunk méltatlan gyermekei a niceai zsinat hitvalló atyáinak. Világosságban és fényben ünnepeljük a világ világosságának a megjelenését. Az ő világossága és fénye az Isten szeretete. Ebben a legtisztább fényben ünnepeljünk. Ámen.

A szeretetünk tárgya

Alapige: 1János 2,15–17

A mai alkalommal a Szentírás egyik legnehezebben értelmezhető helyéhez érkezünk. Ne szeressétek a világot, se azokat, amik a világban vannak – hangzik felénk a világosság parancsa. Ezzel szemben a jánosi Igére gondolunk: úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Isten megtiltotta szeretni ezt a világot, amelyet ő maga úgy szeretett, hogy abba leküldötte a tulajdon Fiát? Hogy ezt a súlyos ellentmondást föl tudjuk oldani, először arra kell tekintenünk, hogy mi nem a világ a világban s min nem szabad a világ szeretetét értenünk.

I.

Sohasem szabad elfelednünk, hogy Isten maga helyezett bele ebbe a világba s nekünk ebben a világban kell élnünk egészen halálunkig. Sőt többet kell mondanunk: ennek a világnak az anyagi javaival: étellel, itallal, ruházattal kell a testünk létének fenntartásáról gondoskodnunk. Éppen karácsony közelében emlékezzünk meg arról, hogy maga Isten Krisztusban testet, húst, anyagot öltött magára és úgy jelent meg a világban. Jézus nem vetette meg a világot, hanem inkább megszentelte, bevonta az Istennel való közösségbe, a neki való szolgálat körébe. Ott volt a kánai menyegzőn, enni adott az éhe-

ző sokaságnak, amikor a lakodalomban elfogyott a bor, jobb bort adott a vigadóknak, mint amilyent azelőtt ittak. Amikor a bűnös vámszedő Lévi megtért s nagy bankettet adott a megtérése öröme, Krisztus részt vett azon a lakomán. Együtt evett és ivott a vendégekkel, úgy, hogy a jelen lévő kegyes farizeusok meg is botránkoztak azon, hogy Jézus és a tanítványai, nem követve az aszkéta Keresztelő János példáját, esznek és isznak.

Jézus elismerte a világi hatóságok létjogosultságát, és elrendelte minden időre, hogy a tanítványai a császárnak adják meg azt, ami az övé. Jézus nem volt anarchista, nem vetette meg az emberi társadalom világi rendjét, sőt azt szükségesnek ítélte.

Utolsó imájában nem azt kérte, hogy Isten vegye ki az ő tanítványait a világból, hanem azt, hogy őrizze meg őket a gonosztól.

Mindebből nyilvánvaló, hogy amikor az apostol arra inti a tanítványokat, hogy ne szeressék a világot, ezen nem azt érti, hogy ne egyenek, ne igyanak, a testükkel ne törődjenek, ne ismerjék el a világi hatalmasságokat, hanem valami egyebet.

A világ és annak minden java az Istené, hiszen mindent ő teremtett. S ha meg is romlott a világ, Isten hallja, hogy az mint nyög és fohászodik a megváltás, a helyreállítás után. És Isten helyre is fogja állítani a maga uralmának rendjét az egész nagy mindenségben.

Amikor az Ige azt mondja: ne szeressétek a világot és mindazt, ami abban van, arra gondol, hogy ne szeressük a világot Isten nélkül, tőle elszakítva, függetlenül, mint önálló hatalmat. Ez más szóval azt teszi, hogy a világias, a világhoz tapadó, az Istenről megfélelmező életfolytatással hagyjunk föl. Nekünk az Istenben lehet és szabad szeretnünk a világot úgy, mint az ő világát, amelyet ő tökéletesnek teremtett, amely a bűn miatt megromlott, de amelyet ő a megváltás rendjén helyre fog állítani. Jézus belefoglalta az imádságba a világ javaiért való kérést: add meg a mi mindennapi kenyerünket ma! Add meg nekünk a világból mindazt, ami a testünket fenn tudja tartani. Aki Istentől kéri mindazt, amit Isten a világon keresztül ad, az már megszabadult attól, hogy a világot önmagában, Isten nélkül szeresse, megszabadult a világias lelkiülettől, amelytől az apostol mindnyájunkat óv.

II.

Még világosabb lesz, hogy mit ért az apostol a világ bűnös szeretetén, ha a 16. verset is magunk elé állítjuk. Itt hármas tényben állapítja meg, hogy mi a világ szeretete.

Mindenekelőtt a test kívánsága. Ezzel kapcsolatban vissza kell utasítanunk egy nagyon divatos, de lényegében pogány felfogást. Ma sok keresztyén ember gondolkozik úgy, hogy az egyéniségünk két része közül a test a sátáné, a lélek pedig az Istené. Nem úgy áll a dolog, hogy a test a bűnös és a lélek a tiszta. Az ember mindenestül meg van romolva, de a romlásunk fészke nem a testünk, hanem a lelkünk. Úgy szoktuk énekelni: testünk, lelkünk Istenéi, az ő tiszteletére! Valóban úgy is van, mind a testünk, mind a lelkünk az Istené. Tudnunk kell, hogy az Írás a testünket a Szentlélek templomának nevezi s azt az ígéretet hirdeti, hogy a testünk az utolsó napon dicsőségesen fel fog támadni.

Isten maga gondoskodik a testünk fennmaradásáról. Gondviselő munkája arra irányul, hogy a testünknek meglegyen minden eszköze arra, hogy tovább tudja hordozni a lelkünket egészen a halálunk percéig. Isten bölcsessége rendezte úgy, hogy a test két nagy ösztöne, a lét és a nem fenntartása a táplálkozás és a házasság által természetes és általa megszentelt kielégülést nyerjen. A testnek a lét- és fennfenntartásra irányuló ösztöne önmagában nem bűnös. Amikor az Ige a test kívánságáról beszél, nem ezt a két ösztönt nevezi bűnnek vagy bűnösnek.

A test kívánsága jelenti a testnek az Istentől függetlenített, önálló létét. A testnek Isten nélkül a világhoz való odatapadását. Azt a testi életet, amely a világ teremő és megváltó Uráról megfeledekezve, sőt vele szemben állva akar a világban élni. Az igazi keresztyén ember tudja, hogy a testi élet törvényei Isten törvényei, a testünk Urának az akarata, hogy testünket is az ő Igéjében kijelentett törvények szerint hordozzuk, hogy ez a test egyre alkalmasabb hordozója lehessen az ő dicsőségének, egyre engedelmesebb eszköze a világban mások javára végzett munkánknak.

Az az ember a világot szerető, a test kívánságában járó ember, aki a testi életében nem Isten akaratának, hanem a maga, Istentől független gonosz kívánságainak akar érvényt szerezni.

A test kívánsága mellett a szem kívánsága a világ szeretetének második jele. Isten azért adta a szemet, hogy azzal gyönyörködjünk az ő szép világában, hogy annak segítségével a munkánk egyre eredményesebb, egyre több ember javát szolgáló tudjon lenni. A szem kívánságán az Istentől függetlenített emberi látást érti az apostol. A szemnek kívánságában járt Éva, amikor látta, hogy a tiltott fa gyümölcse kedves a szemnek. Mindenki bizonyoságot tud tenni arról, hogy sok-sok bűne kezdődött azzal, hogy a szeme megkívánt valamit, amitől Isten eltiltott bennünket. Az igazi keresztyén embernek nemcsak külső szeme van, hanem belső hitbéli látása is. Ha a szem külső látása a hit belső látásával együtt jár, akkor az Isten szerint látunk, azaz használjuk a szemünket. A hittől elvonatkoztatott látás a szemnek az a gonosz kívánsága, amelytől az apostol mindnyájunkat óv.

Még világosabb lesz a világiás lelkület rajza, ha a harmadik megnyilvánulására, az élet kérdésére gondolunk. Az élet maga nem bűn, hanem Isten drága ajándéka. Az étellel való kérdés, javaival való Isten nélküli dicsekedés, az életnek az a formája, amelyben mindent magunknak tulajdonítunk és tartunk meg – az ember igazi bűne. Ez a világnak a szeretete. Az étellel kérkedő ember sem Istennel, sem a másik emberrel nem törődik, csak önmagát szereti, s az életet mint a maga érvényesülésének, gyönyörszerzésének alkalmát fogja föl. Az ilyen ember csak a világot szereti, mert tudja, hogy annál több az öröme és gyönyörúsége, haszna és diadala, minél többet ragad meg magának, ragad ki mások kezéből a világ javai közül.

Mit nem szabad az embernek szeretnie? A világot önmagában, elszakítva az Urától, Istentől és céljától: az emberi élet fenntartásától. Mit jelent a világ szeretete? Jelenti a szemek kívánságában, a test kívánságában járó kérkedő, üres és haszontalan, istentelen és embertelen életet. Kit és mit kell szeretnie az embernek? Magát az Istent és mindent, ami az Istené. A világot is úgy, mint Isten világát, ajándékát, alkalmát, tulajdonát.

III.

A világnak Istentől elvonatkoztatott szeretete súlyos veszedelemmel jár. Az Ige szerint a világ elmúlik, és annak kívánsága is. Aki csak a világot ismeri és egyúttal nem annak az Urát, Istent is, ugyanazon ítélet alatt van, mint a világ: vele együtt elmúlik. A világ elmúlása nemcsak a Biblia, hanem a tudomány szerint is bizonyos. Egyszer kihűl a föld, és megszűnik rajta minden élet, vagy súlyos természeti katasztrófák révén a föld összeütközik egy másik bolygóval. De mielőtt ez bekövetkeznék, elmúlik a világ a mi számunkra, a halál elszakítja a vele való összes kapcsolatainkat. Sőt még az életnél is hamarabb elmúlik a világ és az élet kívánása. Hányan szívesen itt hagynák ezt a világot, ha szép halállal múlhatnának ki belőle. Ahogy a világnak és a mi életünknek volt kezdete, ugyanúgy lesz vége is. Ahogy lett a világ és benne a mi parány életünk, ugyanúgy odalesz minden.

Milyen szomorú volna, ha itt vége szakadna az Igének, ha ez a szörnyen pesszimista ítélet volna az „ámen” előtti utolsó mondat. Az Ige második fele örömet, megoldást és békességet hoz: de aki az Úrnak akaratát cselekszi, megmarad örökké.

Van lehetősége az élet megtartásának: ez az Úrnak Krisztusban kijelentett, testet öltött akarat. Mi más ez a parancs, mint Isten lényegének: a szeretetnek való hívő engedelmesség? Annyi örökkévalóság van bennünk, amennyit az Isten akaratából az engedelmesség által befogadtunk. A világ iránti szeretet halállal, az Isten iránti szeretet örök élettel jár.

Így dől el a szeretetünk tárgya iránti vonzalmunk, örökkévaló sorsunk. Ámen.

Élet és szeretet

Alapige: 1János 3,14–16

Az élet és a szeretet, a halál és a gyűlölet mint ok és okozat egymáshoz tartoznak. Az élet forrása a szeretet, a halál oka a bűn. Élet csak ott van, ahol a szeretet uralkodik, ahol a gyűlölet győz, ott a halál az úr. Ma este a szeretetnek és az életnek, a gyűlöletnek és a halálnak ezt a szoros és belső kapcsolatát vizsgáljuk meg az Ige fénye mellett.

I.

Ahol a szeretet, ott az élet. Ezt hirdeti a teljes Szentírás. Isten az élet forrása, ő pedig, amint János mondja: szeretet. Jól értjük meg: Istennek a szeretet nem tulajdonsága, hanem lényege. Ő mindenestül szeretet, mégpedig csak szeretet. Minden, amit tesz, még az ítélete is tiszta szeretetből következik. Szeretetből teremtette a mindenséget, szeretettel tartja fenn az életet. Az egész mindenség nagy összefüggése és parányi részecskéje mind az ő szeretetéről és bölcsességéről beszél. Nincs a természet életének olyan vonatkozása, amelyik ne mutatná azt, hogy ezt a világot egy szerető szív teremtette és egy szerető szív tartja fenn.

S amikor a bűn miatt a világból kifogyott az igazi szeretet, akkor sem hagyta a világot magára. Úgy szerette a világot, hogy az első karácsonykor az egyszülött Fiát küldötte le bele, hogy meggyőzze a világot szeretetének kifogyhatatlan bősége felől. Krisztus életét, művét, szolgálatát, mai létét, velünk való törődését semmi egyéből nem lehet megmagyarázni, csakis az Isten szeretetéből.

S amikor a Fia fölment az égbe, helyette a Szentlelkét küldötte hozzánk, hogy állandó vigasztalónk, vezetőnk, megújítónk és megszentelőnk legyen. Isten mindig csak ad, mindig csak ajándékozik, mindig csak tékozol, korlát és akadály nélkül, mert szeret.

Az általa teremtett élet mindenestől szeretetének a következménye. Annyi élet van a világban, amennyi szeretet van Istenben.

Ő a mi emberi életünket is úgy rendezte be, hogy abban is az igazi, nagy alkotások szeretetből fakadnak. Szeretetből születnek a gyermekek, szeretet tartja fenn a családot és az egyházat. Szeretet, ügyszeretet és buzgóság kell a külső élet fenntartásához és haladásához is. Ahonnan kivész a szeretet, ott megáll az élet. Még az Istentől független emberi rendszerek mélyén is ott van a szeretet, a teljes és tökéletes emberi élet utáni vágy. Visszaemlékezés arra, hogy egykor tökéletes volt az emberi élet, mert zavartalan és minden irányú volt benne a szeretet.

II.

Az Istentől kiáradó szeretet életvonalával szemben halad a gyűlöletből kibomló halálvonal. Kell-e a második világháborún és annak minden borzalmán átment ember előtt még bizonyítani, hogy a gyűlöletből csak halál, romlás és pusztulás támadhat? A szeretet az élet építője, a gyűlölet a rombolója.

A Biblia nemcsak arról beszél, hogy mire képes Isten és az ember szeretete, hanem arról is, hogy mire visz az ember gyűlölete, szeretetlensége, irigysége és gonoszsága. Mindig csak pusztulásra, romlásra, halálra.

Efelől mindnyájan meg vagyunk győződve, s mégis mennyi a gyűlölet mindnyájunkban. Igen, mert nagyon szűk a szeretetünk köre. Néhány embert, a hozzánk legközelebb állókat szeretettel vesszük körül, de azok, akik ezen a körön kívül esnek, vajmi kevés szeretetet tapasztalnak a mi részünkről.

Mindnyájan szeretnénk, hogy nagyon szép, teljes és ép legyen az életünk, de nem akarjuk végre már észrevenni, hogy élet, szép élet, igazi emberi élet gyűlöletből, boszszúállásból, haragból, irigységből és versengésből nem támadhat.

Élet csak ott van, ahol szeretet van. Igazi Istentől nyert szeretet.

III.

János azt mondja magáról és az olvasóiról: mi tudjuk, hogy általmentünk a halálból az életre. Vajon mi elmondhatjuk-e ugyanezt magunkról?

Hogy erre a kérdésre méltó választ tudjunk adni, tisztába kell jönnünk azzal, hogy a Szentírás másképpen látja az élet és halál egymásutánját, mint mi. Mert mi úgy tartjuk, hogy előbb van itt a földön az élet és azután következik a halál. János ezzel szemben azt nevezi halálnak, amit mi életnek tartunk, az „életnek” azt a darabját, ami a halál előtt van, mert szerinte az igazi élet, a teljes élet, az örök élet az általunk halálnak nevezett alkalmon keresztül teljesedik ki.

Ahhoz, hogy mi eljussunk Istennek szeretetben való életéhez, mindenekelőtt arra van szükségünk, hogy minden gátlás nélkül merjük halálnak nevezni azt az állapotot vagy létformát, amelyben most vagyunk. Az Írás szerint most a halál árnyékának a völgyében vándorolunk előre az élet vizei, végtelen mezője, az élet igazi nyugalma, békessége és öröme felé.

Annyira igaz, hogy mi a halál állapotában vagyunk, hogy maga Isten jött le érettünk és közénk, hogy minderről felvilágosítson, hogy ő maga átvigyen bennünket a halál állapotából az életre.

Krisztus művének ez a lényege. Ő pedig ezt a nagy figyelmeztetést a halálával végezte el.

Az ő halála beszédes kiábrázolása annak, hogy az emberben csak gyűlölet van Istennel és a másik emberrel szemben. Krisztus maga volt az élet, a csupa tiszta szeretet, s mégis mennyi gyűlölet támadt ellene, mennyi gyűlölet tombolt az élete körül. Borzalmas kereszthalála a legbeszédesebb kiábrázolása annak, hogy a gyűlölet nyomán csak halál támad.

De nem csak ennyit mond az ő kereszttje. Hirdeti azt, amiről a mai Ige szól: arról ismertük meg a szeretetet, hogy ő az ő életét adta érettünk. Külső látás szerint az emberi gyűlölet adta Krisztust halálra, de az emberi történetnek e mögött a legborzalmasabb s az emberi természetre nézve leglesújtóbb eseménye mögött is Isten szeretetének a valósága húzódik végig. Krisztus önként vállalta a kereszthalált. Meghalt, hogy feltámadhasson s halálával a bűn és feltámadásával a halál fölött szerezzen a mi számunkra győzelmet.

Innen a halál világából egyetlenegy út vezet át az életre, Krisztus halálának és feltámadásának, az ő áldozatának az útja. János és a hallgatói ezen az úton már átmentek innen a halálból oda az életre. Nem a közönséges, hanem az örök életre.

Ez az út a mi számunkra is nyitva van. Mi is átmehetünk Krisztus után innen a halálból az életre, az igazi, teljes emberi életre, amely már örök, mert az Isten élete mibenlünk.

De amiképpen a Krisztus útja a halál és feltámadás áldozatos útja volt, a mienk sem lehet más. Mi is kötelesek vagyunk odaadni életünket a mi atyánkfiáiért. A másik emberrel szemben csak két magatartás lehetséges: az embergyilkosok gyűlölete vagy az atyafiak áldozata. Akiben még a gyűlölet él, az innen van az életvonalon, a halálban, aki áldozatot tud hozni a másikért, az már általment innen a halálból az életre.

Kikért kell nekünk magunkat odaáldoznunk, hogy a halálból mi is általmehessünk az életbe? Nem minden emberért. Minden emberért csak Krisztusnak kellett magát feláldoznia. Nekünk a mi atyánkfiáiért kell magunkat odaáldoznunk. Az atyánkfiainkon pedig elsősorban a saját családjunkat, a vér szerinti rokonainkat kell értenünk. Krisztus azt kívánta, hogy minden áldozati oltár égjen s azon a hitvestársak egymásért, a szülők a gyermekekért, a testvérek egymásért áldozzák meg magukat. Van-e ennél szebb áldozat? Minden család megújulásra, új életre, igazi életre vágyik. Ennek a titka az egymásért való áldozatos szeretet. Minden családba élet költözik, szép új élet, ahol megújul az egymásért való áldozat lelke. Az atyafiak szélesebb közössége a gyülekezet, a hit nagy családjá. Ebben a közösségben is ég az áldozati oltár, itt is ezer és ezer alkalom van arra, hogy magunkat, javainkat a másik emberért odaáldozzuk. És minden embernek a hivatása, a munkája, a szolgálata ismét csak alkalom arra, hogy magunkat a másik emberért, ugyanazon Atyának egy másik gyermekéért odaáldoztassuk.

Szeretet és áldozat nélkül nincs élet, csak halál. Számunkra, az életet nagyon szerető, szép, igazi emberi életre vágyódó emberek számára feltárul az élet titka: az áldozat törvénye, a Krisztus törvénye. Ki a gyűlöletből és a halálból az életre, az áldozatos szeretet gyakorlására! Ámen.

Szeretet és cselekedet

Alapige: 1János 3,17–18

A mai textus azok közé az Igék közé tartozik, amelyekről nem szívesen beszél a prédikátor. Olyan magától értetődő és semmi magyarázatra nem szoruló a felolvasott apostoli szó, hogy az igehirdető attól fél, hogy a magyarázatával csak elhomályosítja annak az értelmét. Legjobb volna az ilyen áttetsző, metszően világos igéket csak fölolvadni és fölhívni a gyülekezetet arra, hogy elmélkedjék fölötte és alkalmazza önmagára. A másíkok, amiért erről az Igéről nem szívesen beszél a prédikátor, az, hogy különös erővel érzi, mennyire éppen öllene beszél, mennyire éppen őt leplezi le minden bűnével és nyomorúságával együtt. Különösen érzem, hogy mennyire méltatlan hirdetője vagyok ennek az Igének.

De mégis szükséges erről az Igéről is beszélni, mert azt a parancsot nyertük az Úrtól, hogy a teljes írást hirdessük a gyülekezetben, nem szabad tehát a könnyen érthető, de bennünket annál inkább megmérő textusokat elhanyagolnunk. Így köteles vagyok ezzel az Igével kapcsolatban is elmondani mindazt, ami kikívánkozik belőlem azokból a gondolatokból, amelyek az Ige olvasása közben támadtak bennem.

I.

Legelőször arra a kérdésre feleljünk, hogy kiknek szól a mai Ige parancsa. Akinak pedig van miből élnie a világon és elnézi, hogy az ő atyafiai szükségben van, mi módon marad meg abban az Isten szeretete?

Mi mindig azt gondoljuk, hogy éppen eléggé szegények vagyunk arra, hogy mással ne törődjünk, másért nagyobb áldozatokat ne hozzunk. Az Ige pedig éppen az olyan embereket kötelezi el az atyafiak hűséges szeretetére, amilyenek mi vagyunk. Akinak van miből élnie a világon! Nekünk eddig mindennap volt miből élnünk, mert Isten mindennap meghallgatta a könyörgésünket, felelt az imádságunkra: a mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. Eddig mindennap megadta, amit kértünk, volt miből élnünk e világon. Az apostol tanítása szerint, ha van eledelünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. Sohase feledjük el, hogy az emberiség többsége, mégpedig az értékesebb többsége úgy él, hogy mindennapra éppen megvan, amiből élni tud. Nincs sem többje, sem kevesebbje. Mi, akik annyiszor lázadozunk az ellen, hogy Isten ezen a szerintünk alacsony színvonalon tart bennünket, felismerjük-e, hogy a Szent Fiának sem adott magasabb életszínvonalat Isten? A mai Ige minket kötelez el arra, hogy mások terheit magunkra vegyük, másokon valósággal segítsünk. Ma este nézzünk azokra, akiknek kevesebbjük van, mint nekünk.

A mai Igével kapcsolatos másik személyes kérdés az, hogy kiket kell szeretnünk. A válasz egyszerű: az atyánkfiait. Az atyafiakon pedig elsősorban a saját rokonainkat kell értenünk. A rokonságot a régiek atyafiságnak hívták. Jézus egyenesen elkötelez arra, hogy vér szerinti rokonainkat komoly áldozatokkal szeressük. Amikor megkérdezték tőle, hogy szabad-e a templomi ajándékkal, a Korbánnal, a szükségben lévő szülőket segíteni, ha azonkívül semmi más anyagi java nincs a gyermeknek, ő minden további nélkül azt mondta, hogy aki csak az egyházi adójával tudja a szüleit megsegíteni, az habozás nélkül adja nekik a templomi ajándékot. Az apostol szerint csak az a keresztyén alkalmas a gyülekezeti vezetésre, aki a maga családját rendben tartja. A keresztyén erkölcsi bizonyítványa a tulajdon családjának az élete, az a magatartás, amellyel rokonai között forgolódik. Ünnepre készülve tehát nézzünk csak szét a rokonságunkban. Nem mutat-e rá Isten olyan atyafiakra, akikről megfélekedtünk, akiket nem szeretünk Krisztusban?

Az atyafiak másik köre a gyülekezet. Itt sem szabad elnéznünk, hogy közülünk valaki szükségét szenvedjen. Az első keresztyének úgy tudták egymást szeretni, hogy szűkölködő nem vala közöttük. Milyen messzire vagyunk ettől! Az, hogy a szeretetotthonunkban tizenöt elaggott testvérünkről a gyülekezet igazi testvéri módon gondoskodik, vagy hogy karácsonykor néhány szegénynek valami csekélységet kiosztunk, nem jelenti azt, hogy az Ige szavának eleget teszünk. Kinek-kinek a maga személyes életében, ott, ahol él, kell meglátnia azt, aki szükségét lát, és kell megtennie azt, amit maga is kívánna abban az esetben, ha hasonló nyomorúságban volna. És ezt nemcsak karácsonykor kell megtennünk, hanem az év minden napján. Karácsony nem arra való, hogy azon kimerítsük szeretetünk minden tartalékát és egy egész esztendőre kijórtékonykodjuk magunkat, hanem sokkal inkább arra, hogy egy egész évre nyerjünk rajta indítást a szeretet állandó gyakorlására.

II.

Mi ez a szeretet? Aki igazán szeret, az nem zárja el a szívét attól, aki szükségben van. A legtöbb embernek nem is magára a szükségét megoldó javakra van igazi szüksé-

ge, hanem valaki szívének a megnyílására, a szeretet megnyilvánulására. Nem mindegy az, hogy mit hogyan adunk.

Lehet egymilliót úgy adni valakinek, hogy semmi szeretet sincs abban, és lehet néhány fillért úgy nyújtani valakinek, hogy a szeretet teljességét adjuk vele. Először a szívet kell megnyitni és azután a pénztárcát, vagy a kamrát, vagy az ebédlőház ajtaját. Mi pedig úgy vagyunk, hogy még adakozás közben is bezárjuk a szívünket, igen, mert a szívünk nagyon megkeményedett az élet csapásai alatt. Pedig Isten nem azért bocsát ránk csapásokat, bajokat, szegénységet és szükségét, hogy a szívünk megkeményedjék és bezáródjék, hanem ellenkezőleg, hogy megnyílják mások nyomora és szerencsétlensége előtt.

Amikor a szegény macedóniaiak arra kérték Pál apostolt, hogy őket is méltassa a legnagyobb kitüntetésre, fogadja el az adományukat a jeruzsálemi szükségét látó keresztyének javára, Pál nem azon örült, hogy pénzt adnak, hanem sokkal inkább azon, hogy ezek az emberek előbb a szívüket adták Istennek. A keresztyén jó cselekedet annyira nem az osztogató kéznek, hanem kizárólag a szívnek a dolga, hogy Krisztus szerint az egyik kéznek nem szabad tudnia, hogy mit tesz valaki javára a másik.

Szív adja szívnek szívesen – jut eszembe a népies mondás. Minden jó cselekedetben a szívünket kell megmutatnunk és szívünk szeretetével egy másik szívet kell keresnünk, hogy abba visszatérjen az Atya iránti bizalom és a testvérek iránti szeretet. Hány szív vár ma is támogatásra, fölmelegítésre, jóságra, igazi tiszta szeretetre. Minden szívnek megvan a testvéri szíve, akin keresztül az Úr vigaszt akar nyújtani. Nyíljanak meg hát a szívek Isten szeretete előtt, és telítkezzenek meg azzal, hogy megnyílván a bajban lévő atyafiak előtt, Istentől vigyenek oda szeretetet.

III.

Az igazi szeretet nem beszéd, hanem cselekedet és valóság. Mi sajnos többet beszélünk róla, mint amennyit gyakorolunk belőle. Úgy vélem, hogy az összes szavak közül a szeretet szót írjuk le leggyakrabban leveleinkben, ezt ejtjük ki legtöbbször társalkodás közben, ez szerepel a legtöbbet az egyházi beszédekben is, és mégis ezt gyakoroljuk a legkevésbé. Érdemes volna egészen pontosan kimutatni, hogy Jézus milyen ritkán használja ezt a szót. Ő nem beszélt a szeretetről, hanem gyakorolta és élte azt. Élete minden egyes kis tette szeretetből fakadt. Ez a szeretet gyógyított, vigasztalt, fölemelt, bűnöket bocsátott, embereket szült újjá és halottakat támasztott fel.

És élete legnagyobb tette, a keresztfán való áldozata szeretetének a teljes megnyilvánulása volt az egész világ felé. Benne látjuk, hogy az igazi szeretet a magunk szomorúságának, bánatának, bajának az elhallgatása, mások ügyének a fölkarolása, mások keresztyének a felvétele.

Ilyen életre kötelez el bennünket is. Cselekedetekben megnyilvánuló igazi szeretet.

Nem is folytatom tovább a beszédemet. Még egyszer fölolvassom ezt a nagyon világos, mindenkire szóló Igét:

Akinek pedig van miből élnie e világon és elnézi, hogy az atyjafia szükségben van és elzárja attól az ő szívét, mi módon marad meg abban az Isten szeretete? Fiaskáim, ne szóval szeressünk, se nyelvvvel, hanem cselekedettel és valósággal. Ámen.

Karácsonyestére

László Dezső

Betlehem

Alapige: Míkéás 5,2

A karácsony nagyheti utazásunkban ma este Betlehembe érkezünk. Tegnap Názáretben voltunk. Ez a galileai névtelen kis város jelképezte előttünk azt a mindennapi valóságos emberi életet, amelyet Jézus Krisztus magára vett, és amelyet mi is élünk. Karácsony igazsága: az Ige testté lett és lakozék miközöttünk. Názáret jelenti azt a testet, a valóságos emberi testet, amelyet Krisztus magára vett, amelyben lakozott miközöttünk, amelyben mi is élünk. Názáretben, ahonnan József és Mária Betlehembe mentek, és ahol Jézus gyermekkorát és ifjúságát eltöltötte, egyek vagyunk vele az ő valóságos emberségében. Erről sohasem szabad a keresztyén embernek megfeledkeznie. Istennek Krisztusban adott kegyelme a mindennapok szürkeségében Názáretben, a názáreti Jézusban jelent meg.

Ha Názáret azt húzza alá, hogy az Ige testet öltött és lakozék miközöttünk, akkor Betlehem az Igét, a mennyből alászállott Fiút, Krisztus isteni természetét világítja meg előttünk. Ahhoz, hogy az Ige karácsonyi testet öltését a maga teljességében fölismerjük, meg kell járnunk mind Názáretet, mind Betlehemet. Názáretben a Jézus valóságos embersége, Betlehemben valóságos istensége válik nyilvánvalóvá.

I.

Amennyire jelentéktelen és névtelen város a galileai Názáret, éppen olyan híres és neves a júdeai Betlehem. Ebben a Jeruzsálemtől délre mintegy öt kilométerre fekvő városkában született Izráel legnagyobb királya: Dávid. Határában terültek el atyjának, Isainak mezői és rétjei, itt legeltette Dávid is atyjának juhait. Régebben Efratának hívták. Textusunk összekapcsolja a régi és az új nevet, és ezért beszél Efratának Betleheméről. Efrata magyarul termékenységet, Betlehem pedig a kenyér házát jelenti. Jézus Krisztus Efratának Betlehemében, a kenyérnek termékeny házában született. Mintha mindez azt mondaná, hogy vele visszajött a földre az elveszített Éden, ahol munka nélkül bőven termette a kenyeret az embernek a föld. Krisztus Urunk a kenyérnek házában született, ő ama mennyei kenyér, amelyből ha valaki eszik, örök életre nyer táplálékot.

Miért kellett Krisztusnak Betlehemben születnie? Azért, hogy beteljesedjék az Írás, amely szerint a Megváltó Dávid magvából származik. A karácsonyi történetben két tény fejezi ki ennek az ígéretnak a beteljesedését: először az, hogy Mária a Dávid házából való szűz volt, Dávidnak a leszármazottja, másodsor az, hogy Dávid szülőhelyén, Betlehemben született meg, látta meg a napvilágot a világ Megváltója. Isten mindig bőven gondoskodik arról, hogy ígéretei beteljesedése felől semmi kétségünk ne legyen. Újabb és újabb jelekkel figyelmeztet, hogy az ő ígéretei beteljesednek.

Ma esti alapigénk egyike azoknak az őszövétségi helyeknek, amelyekben nyilvánvalóan megjövendőli Isten, hogy a Megváltónak Betlehemben kell megszületnie. Ezt az ígéretet Izráel egész földjén ismerték, hiszen amikor a napkeleti bölcsek Krisztust Jeruzsálemben keresik, Heródes az írástudóktól Krisztus születési helyét illetően azt a választ nyeri, hogy néki az írások szerint Betlehemben kell megszületnie.

Mi úgy nézünk Betlehemre, mint az Isten ígéretei beteljesedésének városára, nyilvánvaló jelére. És ebben a vonatkozásban nemcsak visszanezünk és boldogan örvende-

zünk azon, hogy amit Isten az Ószövetségben megígér és a próféták által megjövendöl, Krisztus születésében az első karácsonykor mind beteljesedik, hanem afelől is megerősödik a hitünk, hogy amit Isten nekünk, az ő újszövetségi népének ígér, egyszer szintén valóra válik. Mert nem szabad nekünk megfélelkezünk arról, hogy Istennek nemcsak ó-, hanem újszövetségi ígéretei is vannak. Azt ígérte nekünk, hogy Krisztus velünk lesz minden napon a világ végezetéig, hogy amikor ez a földi sátorházunk elbomol, örökkévaló mennyei hajlékba költözünk, és az időknek végén visszajön Krisztus és a maga választottjait általviszi a maga országának dicsőségébe. Mennyivel inkább hihetünk ezeknek a nekünk szóló drága ígéreteknek a beteljesedésében, ha megjártuk Betlehemet, az ószövetségi ígéretek beteljesedésének szent városát.

II.

Krisztus betlehemi születése azonban nemcsak az ígéretek beteljesedésére figyelmeztet, hanem arra is, hogy ő Király. Isten három hivatalra kente föl a fiát, hivatalai közül a legdicsőségesebb az ő örökkévaló királysága. Azért származott királyi sarjból, a Dávidéból, azért született királyi városban – Betlehemben –, hogy mindez egészen világosan hirdesse az ő királyi felségét és dicsőségét.

Az ő királysága és a Dávidé között azonban éles különbség van.

Dávid, noha egyszerű falusi gyermekként született és nőtt fel, dicsőséges és hatalmas földi uralkodó volt. Gyönyörű palotát építtetett magának, és dísszel, pompával vette körül a trónját. Krisztus Urunkról a földi szemek nem láthatták meg, hogy király. Ősei, noha Dávidtól származtak, régen kiestek a királyságból, és olyan egyszerűen és szegényen éltek, mint Izrael népének többsége. Fején nem hordott koronát, csak a töviskoronát meggyaláztatásának utolsó napján. Nem volt királyi palástja, úgy öltözködött, mint a szegény vándor emberek, csak elítéltetése után adtak rá csúfságból bíbor palástot. Kezében nem volt királyi kormánypálca, csak nagypéntek napján tették oda, hogy kigúnyolják, a nádszalat, mintha az volna királyi jogara. A trónja nem a jeruzsálemi királyi palotában díszlett, a városon kívül a Golgota hegyén emelte föl a kegyelem királyi székét, hogy arról kegyelmet nyerjünk alkalmas időben való segítségül.

Éppen az volt a vád ellene, hogy magát méltatlanul és alaptalanul királynak tartotta. Izrael népe más királyt várt, mint amilyent Krisztusban nyert. Mindenki várta, hogy eljön a Dávid újabb utódja, hadsereggel, fénnel, pompával és hatalommal, beül a jeruzsálemi királyi palotába, és átveszi Izrael országát az idegen hatalom kezéből. Azt várták, hogy jön egy új király, aki helyreállítja Izrael földi országát. Uralkodása nyomán a világ első népe lesz az övék. Mindenki meghódol nekik, és soha nem látott bőség lesz az országban. Ezt a várakozást Krisztus nem teljesítette be. Ő azt mondta, hogy valóban király, de az országa nem e világból való. Nem állt szembe a földi uralkodókkal, nem üzent hadat egyetlen más országnak sem, nem állította helyre a földi Izráelt. Tanítványainak megparancsolta, hogy a fölöttük uralkodó világi hatalomnak, a nagy római császárnak, akinek a képe rajta volt az általuk használt pénzen, adják meg mindazt, ami az övé: az adót, az engedelmisséget és a szolgálatot.

Krisztus mint király két ellenséget győzött le: a bűnt és a halált. Országában két ellenséggel: a bűnnel és a halállal szemben oltalmaz és megtart. Azok az ő országának polgárai, akik igazi ellenségüknek a saját maguk bűnét tekintik, és akik a bűnnel és annak zsoldjával, a halállal szemben Krisztusnál keresik az oltalmat és a menedéket. Országának polgárai együtt élnek a földön az egyes földi országokban azoknak rendje szerint a többi polgárokkal, de tudják, hogy nemcsak halálig tartó földi, hanem örökkévaló mennyei honpolgárságuk is van.

Sem akkor, sem azután senkinek sem volt könnyű Krisztus királyságát fölismerni és személy szerint elismerni. Ezen az emberi gyengeségen akart az Isten segíteni, amikor Krisztus születési helyétül a Dávid városát, Betlehemet jelölte meg. Isten az első karácsonyban érzékileg fölfogható jeleknek egész sorozatával tesz bizonyosságot arról, hogy Jézus valóban király, de az ő királysága más, mint a Dávidé. Földi keretében a lehető legegyszerűbb, belső tartalmában pedig senkinek a királyságával össze nem mérhető. Karácsony Krisztus királyságának a kezdete. Még csak egy kisgyermek nyugszik az istálló jászolában, de ez a király Isten eljövendő országának már az uralkodója. Aki hittel néz rá, annak a szívét rabul ejti s örökre magához láncolja. Aki befogadja, azt Isten gyermekévé teszi és kiveszi a bűn és halál uralma alól. Az a mi karácsonyi kérdésünk, hogy szeretjük-e, elfogadjuk-e ezt a királyt, vagy mi is beleesünk Izráel népének egykori bűnébe, és elfordulva tőle, halálra adjuk őt, vagy megbotránkozunk rajta. Amíg van halál és bűn, addig mindig lesznek neki győzelmes és boldog hívei. Vajon mi azok vagyunk-e, azok leszünk-e?

III.

Efratának Betleheme kicsiny volt Júda sok faluja és városa között; egyike volt azoknak a helységeknek, amelyekben Izráel egyik törzsének fiai a földi életüket leélték. De ez a hely olyan királynak lett a szülőhelye, akinek származása eleitől fogva, öröktől fogva van. Betlehemben, ebben a kicsiny városkában nemcsak az ígéretek teljesedtek be, nemcsak Isten országának a királya lépett a földre, hanem az örökkévalóságnak a kapui is föltáruultak. Az ott született király eleitől fogva, öröktől fogva van. Krisztus előbb volt, mint Betlehem, mint Izráel, mint a föld és a menny, őt az Atya fent az égben a világ teremtését megelőzően önmagából szülte. Betlehemi születése visszamutat az örökkévalóságban való titokzatos mennyei születésére. Ő már a betlehemi születése előtt az Atyánál lakozott teljes mennyei dicsőségben. Az élete nem Betlehemben kezdődött és nem a mennybemenetelével ért véget, a földi születése és a mennybemenetele közti harminchárom esztendő csak egy elmúló pillanat az ő örökkévaló létében. Mennyi örökkévaló dicsőség, hatalom, erő, kegyelem, irgalom és szeretet ez a rövid harminchárom földi esztendő. Mennyi örökkévaló dicsőség, hatalom, erő, kegyelem, irgalom és szeretet van az ő földfeletti, mennyei létében és uralkodásában! S nekünk ígéretet tett arra nézve, hogy gyakor az ő örökkévaló dicsőségében is szemtől szemben meg fogjuk látni őt.

Krisztusnak ezt a születését megelőző dicsőséges mennyei létét sok bibliaismerő úgynevezett jánosi gondolatnak tartja. Nem jánosi, hanem örökkévaló isteni igazság az, hogy a Betlehemben megszületett Krisztus királysága eleitől fogva van és örökkévaló. A teljes Szentírás és nem csak a jánosi iratok tesznek erről bizonyosságot. Minden általa és őreá nézve teremtett, ő előbb volt mindennél, és minden őbenne áll fenn. Tetszett az Atyának, hogy őbenne lakozzék az egész teljesség (Kol 1,15–19). Ő az egész élet forrása, kiindulása, kezdete, oka, értelme és célja. Ő az alfa és az ómega, a kezdet és a vég, aki van, és aki vala, és aki eljövendő, az örökkévaló. Az ő léte kitölti az egész mindenséget. Benne együtt van Isten, az ember és az egész teremtett mindenség. Aki őt ismeri, ismeri Istent, az embert és az egész mindenséget. Sok szép és nagy igazságra rájöttek a tudósok, és mi el is fogadjuk az ő logikailag bizonyítható igazságait mint a valóság egyik darabjáról alkotott hű és igaz képet, de ha minden tudós minden tudományát összeadjuk is és a legmagasabb hatványra emeljük is, mégsem tudunk meg annyit a mindenség titkából, mint amennyit egy Krisztusban igazán hívő ember a Szentlélek világossága által benne felismer.

Elmúló életünkbe a betlehemi jászolbólcsőből örökkévaló fény sugárzik alá. Ahhoz, hogy ez a fény a mienk lehessen, csak annyit kell tennünk, hogy fénykévéjébe beleáll-

junk. Hányszor panaszoljuk, hogy megszükkült, ellaposodott, kapkodással, idegeskedéssel tele életünkhöz nincs elég erőnk, céltalanul bolyongunk szürke ködök alatt vonagló életünk úttalan útjain. Nos, Betlehemben, itt a földön, megjelent az élet örökkévaló oka, értelme és célja, megszületett Krisztus. Minden élet csak egy magasabb életből tud megújulni. Elmúló életünk megújulásának, felüdülésének titka Krisztus örökkévaló életéhez való viszonyunkban oldódik meg. Aki Krisztust ismeri, mélyen járó, ködökbe takart, szerencsétlennek tartott földi életében örökkévaló alapot, értelmet és célt nyer.

Milyen jó, hogy ez a Betlehemben született örökkévaló király Názáretben nőtt fel, egy jelentéktelen, mindennapi, szürke kisvárosban. Lakozott miközöttünk, élte a mi mindennapi valóságos szürke emberi életünket, hogy mi egyé lehessünk az ő örökkévalóságának életet adó erőivel és javaival.

Karácsonyban az Ige testet öltött és lakozék miközöttünk.

Betlehem erre az Igére, a testet öltött Igére figyelmeztet. Az Ige mint ószövetségi ígélet betlehemben teljesedett be, öltött testet. Az Ige Betlehemben öltött testet az örökkévaló királlyá fölkent Krisztusban. Az Ige, aki a kezdet és a vég, akire nézve minden teremtetett, Betlehemben öltött testet.

Nekünk, Názáretben lakó szürke mindennapi embereknek, akiknek valóságos emberiségével egyé lett az Ige, el kell mennünk Betlehembe, hogy ne csak a valóságos emberiségével legyünk egyek, hanem már itt a földön részt kapjunk istenségéből is. Ma Betlehembe hív, hogy már abban a kicsiny gyermekben fölismerjük örökkévaló istenségét, de hív magához a mennybe is, hogy egykor szemtől szembe lássuk teljes istenségét és hasonlóká legyünk őhozá.

Jertek, menjünk Betlehembe! Ámen.

Sepsy Károly

Magyarország

Karácsonyi pasztorál

Alapige: Lukács 2,8–14

Amikor kerestem, mi legyen a ma esti Ige, úgy találtam: a mennyei kórus – az angyalkar éneke kell ide, amely először ott a pusztai éjszakában – „csillagfényes csöndes éjjel” –, azóta pedig földi kórusok ajkán számtalan zeneműben, templomokban és koncertpódiumokon diadalmasan zeng a történelmen át: Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus – Dicsőség a magasságban Istennek és e földön békesség és az emberekhez jóakarát!

Nem csoda, ha a pásztorok megrémültek. Sok mindenhez hozzászórtak ott a júdeai legelőkön. Ismerték az összes csillagot, az égbolt jelenségeit, de ilyen fényt még, mint „az Úrnak dicsősége”, sohasem láttak. Ismerték az éjszaka hangjait is, nemegyszer közvetlen közletről bődült fel az oroszlán ordítása. A legkisebb neszre is figyeltek, minden jel hozzájuk szólt. Most is éberen örködtek: „vigyáztak éjszakán az ő nyájuk mellett”. Ám ilyen hangot még soha nem hallottak. Egy angyal hangját szólóban, hogy zenei kifejezést használjak: „Ne féljete, íme, örömet hirdetek néktek... Született néktek ma a Megtartó... Dávid városában.” Utána pedig hallották a mennyei seregek sokaságát, amint Istent dicsérik: Dicsőség Istennek – békesség az embereknek!

Ezt a kórust – a mennyei kart – el nem feledhették többé egy életen át. Karácsony zenéjét, a mennyei jó hírt, Isten evangéliumát, hogy „Megtartó született, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában” És ez „nagy öröm”

Karácsony zenéje nagyon gazdag világ. Csak utalok a rangos oratórikus remekművekre, mint Bach Magnificatja. Számtalan kórus zengi azóta is a betlehemi melódiát.

Mint orgonista, hivatkozom az orgonapásztorálok végtelen sorára, ezekre a bájosan naiv hangvételi, a kis Jézus tiszteletére szánt pásztorzenékre. Eredetük ősi időkből való, amikor a pásztorok lejöttek a hegyi legelőkről, s karácsony napján hangszereikkel végigvonultak a falu, a város utcáin, s a Megváltó tiszteletére népi egyszerűségű pásztorálokat játszottak.

De egyebet is idéznek a pásztorálok. Emlékeztetnek arra a szokásra, hogy az ősi Izraelben a helység zenészei megjelentek a ház előtt, amelyikben fiúgyermek született, és zenélve együtt örvendeztek a gyermek családjával. A kis Jézus ilyen zenét nem kapott. Ő idegen volt Betlehemben, és különben is nem házban, csak egy istállóban született a világra, és ezt nem tartotta számon senki abban a városban. De az égben nem fedkeztek meg a zenei köszöntőről. S karácsony éjszakáján még csak nem is a legjobb betlehemi, földi zenészek, hanem a legjobb mennyei muzikusok – Isten angyalai zengték a glóriát. Nem is csupán egy kis kamarakórus, hanem a mennyei seregek sokasága – ezerszer ezer és tízezerszer tízezer.

Ennek a visszfénye, eciója minden karácsonyi zene, de mindenféle zene, amit ennek a Krisztusnak dicsőségére játszanak vagy énekelnek. Lelki gazdagodást hoz, örömet munkál minden ilyen megszentelt dallam. Így szólhat hozzánk ez a ma esti hangverseny is – jó hallani a menny üzenetét. És jó énekelni, játszani a szent muzikát abban a boldog tudatban, hogy a mi földi énekünk, zenénk együtt zeng a végtelen mennyei seregek énekével, akik éjjel és nappal meg nem szűnnek zengeni a Barány énekét.

És itt hadd tegyek még egy utalást. Nemcsak az Isten Fia volt megvetett ezen a világon, azok voltak ezek a betlehemi pásztorok is. A szigorú vallású zsidók igencsak lenéztek őket, hiszen a törvény számos előírását, mint a gyakori kéz- és lábmosást, kinn a vad, víztelen, poros pusztákon aligha tudták olyan buzgón teljesíteni, mint egy városbeli zsidó ember. És az Istennek úgy tetszett, hogy a Megtartó születésének híret először ezek a sok fogyatkozású pásztorok hallhassák meg. Aztán ezen túl ők különleges pásztorok is voltak. Hogy a jeruzsálemi templomi áldozatokhoz hibátlan áldozati állatok álljanak reggel-este készen, a templomi főemberek saját juhnyájukat tartottak erre a célra. Ezek a nyájak a betlehemi mezőkön legeltek, közel Jeruzsálemhez. Nagy valószínűséggel ezek a pásztorok ilyen bárányokat legeltettek a betlehemi mezőkön. Így az áldozati állatok pásztorai lehettek az elsők, akik a betlehemi jászolbölcsőben megpillantották „az Isten Barányát, aki elveszi a világ bűneit” – a tökéletes áldozatot.

Karácsonykor Krisztus által Isten emberré lett. Igénytelen, szegényes, ellenséges körülmények közt jött, hogy elvállalja embérsorsunkat. Ha már Isten a földre szállt, járt volna neki a legszebb palota, de legalább egy tisztos családi ház. Ehelyett csak a „rongyos istálló” volt a szülőhelye a város legszélén. Első látogatói pedig az egyszerű pásztorok, akik még zenélni is elfejtettek. Mégsem maradt el a karácsonyi zene. Megzendült egy akkora kórus, amelyet még nem hallott ember ezen a földön: angyali seregek sokasága zengett glóriát és halleluját.

Ezért kedves nekünk karácsony s annak zenei üzenete. Hallgatjuk, fogadjuk, átveszünk a dallamot, és zengjük mi is: Dicsőség a magasságban Istennek! Ámen.

Karácsonyi prédikációk

Adorjáni Nagy Aranka

Megszületett

Alapige: Lukács 2,11

Bibliailvasás: Lukács 2,1-17

Mindig szívdobogtató pillanat az, amikor a családban hírül adják, hogy megszületett a gyermek. A bejelentés mindig döbbenetet vált ki, bármennyire természetes jelenség az, hogy az ember születik ezen a világon. Meg tudják határozni azt, hogy körülbelül hány ezer élet indul el percenként a földünkön, és mégis mindenik egyedülálló, Isten teremtő munkájának csodája. Gondoljunk csak a magunk családi életében ezekre a születést bejelentő percekre. Nyugtalanul és aggodalmaskodva várakozó apák, akiknek megvitték a hírt, ugye emlékezetes marad örökre, hogy egy ajtó megnyílt, valaki beszólt, valaki egy ablakon kiáltotta ki, telefon csengett, távirat jött, és közölte a várva várt tényt: megszületett a fiad vagy a lányod! Egyszerre ránk szakadt egy mélyről fakadó, könnyező öröm, nagy feszültség utáni boldog feloldozódás. Mindjárt alkalmazkodni, viszonyulni kezdtünk a tényhez. Tervezni kezdtünk, és attól a pillanattól fogva a kis vendég meghatározta sorsunkat, további életünket. Kezdtett beépülni a családukba.

Jézus Krisztus születése olyan rendkívüli esemény volt az emberiség történetében, amely felett nem tértünk napirendre még ma sem, hanem még évszázadok és évezredek múltán is frissen, üdén újságoljuk egymásnak a karácsony beálltával ezt a világraszóló eseményt, ismételve az angyali szöveget a föld minden nyelvéen: Született néktek ma a Megtartó! Ez a mondat teszi karácsonnyá ezt a napot, és szerteszét visszhangzik az örök hír már karácsonyok ezrekre menő láncolatban, s zeng megunhatatlan, mindig újat mondó gyermekdalokban és zengő kórusok szólamaiban.

Ennek a rendkívüli születésnek a híréet angyalok indították el ott a betlehemi mezőn. Az volt a feladatuk, hogy előkészítsék a pásztorokat lelkileg a hír elfogadására. Az angyalok hirtelen megjelenésével járó fényjelenség felébresztette szenderegésükből és megreméltette a maga váratlanságával és szokatlanságával őket. Ezért a mennyei küldöttek először is megnyugtatták őket, elhárították szavukkal a félelmet, feloldozták azt a lelki remegést, amely a hír elfogadását, tudomásulvételét megelőzte. Így már képesekké lettek nemcsak felfogni, hanem a parancsnak engedelmeskedve tovább is vinni az üzenetet. Isten a maga üdvtervében úgy határozott, hogy a társadalom éppen legegyszerűbb rétegének adja tudtul nagy tervét.

Azóta mi, Krisztusban hívők adjuk tudtul karácsonyonként egymásnak ezt az örök hírt. Most itt éppen én, aki itt állok és felolvastam ezt az evangéliumot a Szentírásból. Íme, a sürgőnszerű, ma is friss, üde közlemény: Született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.

A híradásban minden egészen pontos, sőt jellemzi is azt, akiről szól. Magában foglalja az újszülött élete célját, egész életprogramját. Más emberszülöttről nem tudni, hogy mi bontakozik ki belőle. Jézus azért jön, hogy megtartóvá legyen, úrrá legyen az életek felett, Krisztussá, felkenté. Még a Dávidtól való királyi származása és születési helye is pontosan ott van a tömör híradásban. Isten megváltói tervében minden ilyen pontos.

Ez az évezredek messzeségéből feléd jövő és most hozzád érkező örök távirat ma neked szól, ma hozzád érkezett. Személyesen veled közli a hírt. Azt, hogy Jézus megszületett neked, a te számodra, nemcsak tudomásul kell vened, hanem van benne elrejtve egy feladat is. A feladatot úgy fedezzük fel, ha e nagy kijelentő mondat után kérdőjelt

teszünk. Kérdezzük csak meg magunktól: Született nekem ma Krisztus? Érzem-e, hogy ma gazdagabb lettem egy csodálatos újszülöttemmel? Van nekem Jézus Krisztusom? Mert az ő születésében benne rejlik a mi újjászületésünk. Hogyan? Egy reá hasonlító új életformának kell születnie bennünk. Személyesen bennünk egyenként, nem csak általában. Benned és bennem. Hogy elmondhasd a boldogító nagy híradást önmagad megszületéséről: Élek többé nem én, hanem él bennem végre sok-sok megünnepelt karácsony után a Krisztus. Él bennem gőg helyett az alázat, harag helyett a megbocsátás, él a szolgálatkészség, a tiszta beszéd, a keskeny úton járó, áldozatvállaló, őt követő élet.

Még ma, ahogy a híradásban halljuk. Mert különben hiábavaló negyven vagy nyolcvan megünnepelt karácsonyod. Megtartod ő, aki nemcsak itt az élet veszedelmeiben, bajaiban, betegségeiben képes téged megtartani, őrizni, hanem a számodra még ismeretlen örökkévalóságban is feléd nyújtja vezérlő, útmutató, irányító kezét. És Őr ő, aki uralja életedet, mint az újszülött, aki beépül a családba, ahol mindenki engedelmeskedik neki, teljesíti kívánságait, eluralkodik a körülötte lévők felett. Engedd át magad az ő örök boldogságot hozó, üdvösséged felé irányító uralmának.

Karácsonyról karácsonyra elébed áll, hozzád érkezik ez a feladat, mely az ő születésének angyalok általi bejelentésében rejtőzik.

Adj meg Isten, hogy elmondhasd boldogan – ha eddig még nem, de ma végre: megszületett nékem ezen a karácsonyon a Megtartóm, aki Őr az életem felett. Ámen.

Csiha Kálmán

Jézus születése

Alapige: Lukács 1,26–35

Bibliolvasás: Kolossé 1,15–20

Az Ószövetségben már jóval Krisztus Urunk születése előtt megtaláljuk a Messiás eljövételére vonatkozó próféciaikat. A próféciaik 500 évvel az ő születése előtt kezdtek sűrűsödni, melyek arról tanúskodtak, hogy a Messiás hol fog születni, mikor fog születni, milyen családból fog születni, hogy fogják elárulni, mennyiért fogják elárulni. Isten szüntelenül üzen. A most felolvasott első Ige arról beszél, hogy miként érkezett meg Jézus. Minden érkezés csodálatos. Egy földi gyermek érkezése is csodálatos. Nagy csoda. Mennyivel csodálatosabb lehetett Isten gyermekének a földre való érkezése! Az érkezésről való híradás azzal kezdődik, hogy a hatodik hónapban elküldték Gábiel angyal Istentől Galileának városába, egy szűzhöz, akinek a neve Mária.

Isten angyallal kerestette Máriát. Milyen jó lehetett olyan asszonynak lenni, akit angyallal kerestetett Isten. Milyen jó nekünk is, testvéreim, mivel bennünket még nagyobb valakivel kerestetett Isten. Bennünket már az ő egyszülött Fiával kerestet.

Mária nem tudta, hogy egyszer utána fog jönni az angyal és megmondja neki: Istennek szüksége van rád.

Milyen jó, hogy mi már tudjuk, hogy Isten minket is fel akar használni és bennünket is kerestet, éspedig nagyobb, mint az angyalok. Amikor megérkezett az angyal Máriához, akkor teljesedtek be a próféciaik. Így szól hozzá az angyal: „Örülj, kegyelembe fogadott, az Őr veled van, áldott vagy te az asszonyok között.”

Megdöbönt, hogy milyen köszöntés ez, de amikor megkapta a mennyei híradást, hogy gyermeke fog születni „és nevezd az ő nevét Jézusnak”, akkor mély alázattal fogadta a felmagasztalást. Jézus nevének fontos jelentése van. Régen minden névnek sajátos jelentése volt. Egy-egy név még a mi neveink közül is őrzi a jelentést.

Hajnalka – tudjuk, hajnalt jelent.

Piroska – tudjuk pirosat jelent.

A Zoltánok régen katonai futárok voltak, akik vitték a parancsot, hogy hol és mikor kell támadni.

Gyula fejedelmet jelent. Azért van Gyulafehérvár, mert ott lakott Gyula, a fejedelem, aki parancsolt.

Az Anna név bibliai név. Kegyelmet jelent. Az Erzsébet azt jelenti, Isten esküje. Az István azt jelenti, hogy koszorú vagy korona.

Minden névnek jelentése volt. Jézus nevének is jelentése van. Jézus neve azt jelenti magyarul, hogy szabadító. A legszebb név, mert ő szabadítja meg a népet bűneiből.

Hogy mit jelent a szabadító és a szabadulás, azt csak az tudja igazán, aki volt már valami nagy bajban, fogságban, vagy súlyos betegségben, vagy nagy gondban, és egyszerre Isten ajtót nyitott számára és megszabadult. Isten ezt az ajtót Jézus Krisztusban adta nekünk a bűnből és a halálból való szabadulásul. Hogy mit jelent igazán a szabadulás, azt talán a gályarabok tudhatták. Már évek óta húzták az evezőt, közülük sokan elhullottak, és úgy érezték, ott kell hogy elpusztuljanak mind, amikor megjelent Ruyter tengernagy hajója. Amikor kiszabadította őket, odavezette a maga hajójára és le akarta ültetni a szépen megterített asztal mellé, nem akartak a piszkos ruhájukban oda leülni, de akkor idézte nekik az Írást, hogy Isten kihozza a nyomorultakat a porból és a szemétből és a fejedelmek mellé ülteti őket. Könnyel a szemükben úgy ültek le a szépen terített asztal mellé, mert azt érezték, hogy beteljesedett az Ige rajtuk.

Jézus Krisztus is ezt hozta nekünk. Le vagyunk mi is láncolva a bűneink hajójára. Le vagyunk mi is kötözve ezernyi bűnnel, gonddal, végső fokon a halállal, úgy érezzük, hogy nem tudunk megszabadulni. És egyszer csak jön a hajó, amit úgy hívnak, hogy üdvösség, és rajta van az, akit úgy hívnak, hogy Jézus, a Szabadító. Ő int, és egyszerre lehullnak a láncok és a kötelek rólunk.

És mint régen a gályarabokat Ruyter tengernagy, felemel, és átvisz a maga hajójára, és odaültet a maga asztalához, az úrvacsora kenyérének és borának asztalához, a szerezetet, a bocsánat, a jószág, az öröm és az örök élet asztalához, és azt mondja: gyertek, egyétek, egyétek! És mi is úgy vagyunk, mint azok a megszabadult gályarabok. Érezzük a magunk szennyes lelki ruháját, és még leülni sem nagyon merünk. De akkor azt mondja nekünk: Meg van írva, Isten lehajol a szegényhez, felemeli a porból és fejedelmek mellé ülteti. Én vagyok az elsőszülött sok atyafi között – mondja Jézus, de testvérünk lett nekünk.

Ezt jelenti az, hogy szabadító.

De egy másik neve is van Jézusnak: Krisztus. A Krisztus magyarul felkentet jelent.

Amikor felkentek régen egy királyt, és beiktatták a királyságba, akkor megkenték szentelt olajjal. Olyan volt ez a megkenetés, mint egy hivatalos iraton a hitelesítés, a pecsét.

Jézus Krisztust nem emberek kenték fel. Őt az Atya Isten kente fel. Felkente, és pedig úgy, ahogy valamikor tanultuk a Kátéból. Felkente prófétának, a legfőbb prófétának, hogy tőle tanuljunk mindent. Ezért hagytunk el mi minden emberi hozzátoldást, ezért ragaszkodunk egyedül a Szentíráshoz, ezért nem számít nálunk a hagyomány. Ezért nem számít nálunk az, amit a püspök mond, ha az ütközik a Szentírással, mert nálunk csak az számít, amit Jézus Krisztus mondott, mert ő a mi legfőbb tanítónk és egyedül tőle kell megtanulnunk azt, hogy mit üzen Isten és hogyan kell nekünk élni.

Jézus Krisztus fel van kenve a mi egyetlenegy főpapunkká. Régen, az ószövetség idején a zsidó főpapok, érezve, hogy valahogy meg kell szabadítani a népet a bűntől, a nagy engesztelési áldozat idején bevitték a két kost vagy két bakot a templom szentjébe. Jelképesen ráhelyezték a nép bűneit: hibáztál, loptál, csaltál, gyilkoltál, paráználkodtál,

vétkeztél. Az egyiket megölték, hogy szenvedjen a nép bűneiért, a másikat kiűzték a pusztába, hogy ott legyen vadállatok martaléka. Innen származik a bűnbak kifejezés.

Ezt csinálták a főpapok évenként egyszer, a nagy engesztelési áldozat idején. Jézus Krisztus mást csinált. Jézus Krisztus nem állatot áldozott, ártatlan állatot, hanem odaadta a maga ártatlan életét érettünk. Jézus Krisztus magára vette a mi bűneinket. És elment a pusztába előbb negyven napra, mint egy elüldözött áldozati állat.

Aztán meghalt a kereszten értünk. Ő a mi egyetlen főpapunk, aki életével és kereszthalálával bemutatta a bűnért való nagy áldozatot, hogy Isten megbocsásson nekünk.

És Jézus Krisztus fel van kenve a mi egyetlenegy királyunkká. Ne a rossz királyokra gondoljunk most, hanem arra, hogy milyen kellett volna legyen egy király. Aki még a középkor elején is elől járt a harcban. Ő volt a harcban az első, ő küzdött népéért. Ez volt a kötelessége a régi királyoknak. Jézus Krisztus ilyen király, ő lelki király. Az ő országa nem e világból való, de elől ment, megharcolt érettünk a bűnnel, a halállal, a Sátánnal. Vigyáz reánk, megőriz minket.

Vajon tudjuk-e mindezt? Vajon tudjuk-e, hogy Jézus szabadító?

Hogyha egyszer nagy gondban leszel, ha egyszer úgy érzed, hogy rajtad senki sem tud már segíteni, akkor gondold, hogy Jézus szabadító. Hogyha egyszer majd körülkerít nagy fekete gyűrűvel a halál, és érzed, hogy most nem segít semmi orvosság és egyetlen orvos sem, gondold majd arra, hogy Jézus szabadító. Ő tud segíteni. Ha egyszer megállsz egy frissen ásott sír mellett, és elfogná szívedet a hitetlenség, hogy nincs tovább és soha nem látod többé azt, aki elment, akkor gondold, hogy Jézus az a szabadító, aki örök életet tud adni.

Vajon gondolsz-e arra, hogy Jézus próféta, hogy ő a mi legfőbb tanítónk? Engeded-e, hogy tanítson téged Jézus? Vagy legfeljebb néha-néha meghallgatod a tanítását, de már a szívédig nem eresztetted azt. Az ő tanítása olyan, mint az orvosság. Akkor használd, ha bevesszük. Be kell venni! Ha ő azt mondja, hogy új parancsolatot adok nektek, hogy egymást szeressétek, akkor be kell venni ezt az új parancsolatot, mert hiába mondjuk, hogy ő a mi tanítónk, ha nem hallgatjuk meg és nem fogadjuk meg a tanítását. Így nyomorult marad az életünk.

És gondolsz-e arra, hogy Jézus Krisztus a mi egyetlen Főpapunk, aki értünk meghalt? Szeretted volna valamikor tiszta lenni, bűn nélküli lenni, könnyűlelkűnek lenni, érezni azt, hogy életed során soha senkinek nem vétettél és csak a szeretet vesz körül téged?

Gyere, végy úrvacsorát, hogy lelked mélyéig érzed meg, hogy Jézus Krisztus meghalt a te bűneidért és elmosta bűneidet, hogy Isten úgy szeret téged, mintha soha semmi bűnt sem követtél volna el, mintha te lettél volna olyan engedelmes, mint Jézus Krisztus a keresztfán. Ezért add oda neki a szívedet.

Gondolsz-e arra, hogy Jézus Krisztus király, aki oltalmaz és megtart? Sok küzdelmen kell keresztülmenni. Néha jön a gondok hadserege, néha jön a bűnök hadserege. Felfúlják, felforgatják a lelkünket. Gondold akkor arra, hogy Jézus Krisztus király. Nézz csak vissza a történelembe. Kétezzer év alatt mennyi királyság volt, mennyi földi királyság. Egyik elbukott, jött a másik. Sorra mind elbukott, mert a földön minden változik, de Jézus királysága örökre megmarad.

Napóleon írta Szent Ilona-szigetén. Onnan tudom, hogy Jézus az Isten Fia, mert az egész hadsereg hallgatott rám, és az egész világ rettegett tőlem, de most senki sem törődik velem. Jézust azonban most is imádják az emberek.

Gondold arra, mennyi parancs volt e világban, és mindenik elbukott. Jézus Krisztus ezelőtt kétezzer évvel egy parancsot adott: Kereszteljétek meg minden gyermeket az Atyának, Fiúnak, Szentlélek Istennek nevében, tanítván őket, hogy megtartsák mindazt,

amit én parancsoltam néktek. Ez a parancs mindmáig megmaradt. Földi királyoknak volt hatalmas hadserege, pénze, birodalma. Jézusnak nem volt semmije, csak a Szentlélek ereje, de az ő parancsa, az ő szeretete és az ő országa mindörökre megmarad.

Ezért írja egyházi törvénykönyvünk, hogy református egyházunk egyedüli fejének Jézust Krisztust vallja, egyedüli főpapnak, egyedüli tanítónknak, egyedüli fejünknek őt fogadjuk el, egyedül reá hallgatunk. Ő megtart, átölel, megőriz, megvéd és velünk marad mindörökké.

Amikor a földre érkezett, ez a szeretet érkezett vele a földre.

Csodálatosan érkezett, szűztől született.

Lehet, hogy vannak, akik a hitetlenek közül megmosolyogják ezt a hittételt. Vajon miért szükség, hogy Jézus így szülessen a világra, hiszen születhetett volna másképpen? De ennek magas értelme van.

Isten előre mindent megüzent. Megüzente, hogy a Megváltó hol fog születni, milyen helyen fog születni, mikor fog születni, milyen családból fog születni. De abban az évben abból a családból ott Betlehemben mások is születhettek, ezért kellett valami megkülönböztető jel, valami olyan, ami nem történik mindennap, hogy figyeljen fel a világ, hogy ez csakugyan a megígért Messiás lehet.

Ezért hirdette a próféta: íme, a szűz fogan méhében és szül fiat, és hívják nevét csodálatosnak, erős Istennek, örökkévalóság Atyjának, békesség fejedelmének. Uralma növekedésének nem lesz vége. Ezért hirdette előre, hogy figyeljen rá az emberiség.

De még egy dologért így kellett születnie. Mi mindannyian örököljük a bűnt. Egyik nemzedék átadja a másiknak, mint valami nagy, fekete láncszemet, és ez továbbkapcsolódik. Jézus bűn nélküli volt. Ő más volt. Az ki kellett hogy fejeződjön valahogy. Ezért nem úgy született, mint mi. A nemzedékek nagy fekete láncolatába Isten beiktatott egy fehér láncszemet. Egy szűztől való születést, egy egészen mást, hogy jöjjön el a bűn közé a tisztaság, a gyűlölet közé a szeretet, hogy jöjjön el a jóság, a bocsánat és a kegyelem. Mít érezhetett Mária, amikor mindezt elmondta neki az angyal, hogy eljövendő Fia a Magasságos Fiának hívatik? Feleletül csak ezt tudta mondani: mi módon leszen ez, holott én férfit nem ismerek?

Milyen csodálatos dolog lehetett a testében helyet adni Isten Fiának. Érezni, tudni, hogy Jézus az ő testében Isten csodájaképpen megfogant és ott nő a teste és tőle fog megszületni az Isten Fia.

Milyen csodálatos lehetett ez az áldott állapot. De Jézus azt akarja, hogy ő minden szívben ott legyen.

Akkor ott volt testileg szűz Mária testében, de azt akarja, hogy lelkileg a mi szívünkben is ott legyen. Érezzük magunkban nőni, növekedni, nagyobbá lenni az ő jóságát, szeretetét, hatalmát, erejét, hogy érezzük, hogy Krisztus bennünk van, mi pedig benne vagyunk.

Van egy szép keresztnév, amely első hallásra nem is tűnik olyan szépnek: „Krisztof”. Ez abból származik, hogy Krisztoforusz, és azt jelenti magyarul, hogy Krisztust hordozó. Krisztof az, aki a szívében hordozza Jézus Krisztust. Adja Isten, hogy mindannyian ilyen Krisztoforuszok, Krisztus-hordozók legyünk. Mert minket is keresztet Isten, és azt akarja, hogy amiként Mária testileg hordta Jézust, mi is úgy hordozzuk lelkileg. Ezen a szent karácsonyon hadd szülessen meg igazán a mi szívünkben, hogy örökre vele maradjunk, hogy benne maradjunk és örökre az övéi lehessünk. Ámen.

Sion hegyén szabadulás léssen

Alapige: Abdiás 1,17

Bibliaolvasás: 1Timóteus 1,1-19

A karácsonyt, mióta csak megvan ez az ünnep, úgy ünnepli az ember, mint a szabadító érkezésének az ünnepét. Jézus Krisztus ez a Szabadító, kezében a szabadság fegyvere, ahogy a karácsonyi ének is mondja. Azért jön, hogy megszabadítson a bűntől, hogy szentté tegye mind a híveit, mind az egyházat, hogy követőinek megszerezze és megadja az Isten által elkészített és megígért örökséget. Ezért nagyon időszerű ma ezt az ószövetségi Igét hirdetni: „A Sion hegyén szabadulás léssen, és szentté léssen az, és a Jákób háza birtokba veszi az ő örökségét.” Ennek az Igének látszólag semmi köze nincs a karácsonyhoz és a karácsonykor érkező Krisztushoz. De ha tüzetesen megvizsgáljuk a dolgot, meglátjuk, hogy nagyon is sok köze van.

Hogy az Igét megérthessük, egy kis történelmi visszapillantást kell tennünk. Abdiás a későbbi próféták közül való, jóval a babiloni fogságból való szabadulás után, az Úr születése előtt kb. 160 évvel élt. A zsidóknak a helyzete akkor sem volt valami irigylésre méltó: idegen, a pogány szíriai király uralkodott felettük és kínozza őket. Éppen Abdiás idejében történt, hogy az akkori uralkodó, V. Antiochus Epifanes, nagyon meg akarta csúfolni a zsidókat, ezért legdrágább kincsüket, a jeruzsálemi templomot megfertőztette. Tudjuk, hogy a zsidók a disznót tisztátalan állatnak tartották, nem ették, még csak meg sem érintették. Nos, a pogány uralkodó egy disznót áldoztatott meg a templomban, s a levét, amiben főtt, széthintette az egész templomban. A zsidók felháborodása és elkeseredése óriási volt. A templomot mindjárt bezárták, s újabb felszentelésig nem tartottak benne istentiszteletet, nem mutattak be áldozatot. De felháborodásuknak egyéb következménye is lett. Egy Makkabeus Júdás nevű vezető ember összegyűjtötte Izrael fegyverfogható férfiai, és a szírek ellen szabadságharcot indított. Ez sikerrel is járt, a felettük zsarnokoskodó pogányokat elűzte, s Izraelnek egy időre szabadságot szerzett.

Ebben az időben keletkezett az Abdiás próféta könyve, s a történelmi események ismeretében már jobban megértjük a mai Igét. „A Sion hegyén szabadulás léssen és szentté lesz az” – mondja próféta. Azaz a Sion hegyén levő templom és a templom népe megszabadul a csúfolódó pogányoktól, és a megfertőztetett templom ismét szent lesz. „Jákób háza birtokba veszi az ő örökségét” – azaz tovább már nem a szíriaiak, hanem újból a zsidók lesznek urai, birtokosai, gazdái Jeruzsálemnek és az egész országnak. Ezt a jövendölést Abdiás azért mondja, mert bizonyára már tud Makkabeus Júdás készülő szabadságharcáról.

De a próféta messzebb néz. Tudja azt is, hogy Makkabeus Júdás, ha ideiglenes szabadságot szerez is a zsidóknak, a tökéletes szabadságot és az ezzel járó boldogságot nem tudja megszerezni. Ámde közeledik a Messiás, már nem lehet messze – aki népét tökéletesen megszabadítja, de nemcsak megszabadítja, hanem meg is szenteli, aztán az Úr által készített örökség boldog birtokosává teszi.

Ez a látás és jövendölés teljesedett be karácsonykor, amikor a betlehemi mezők felett kigyúlt a fény s a pásztorok meghallották az angyali biztatást: „Ne féljete, mert hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme léssen, mert született néktek ma a megtartó, ki az Úr Krisztus...”

Mi tehát ma a hozzánk érkező Jézusunkat mint szabadítónkat, megszentelőnket és mint ajándékot, örökségünket hozó Urunkat nézzük és fogadjuk.

1. „A Sion hegyén szabadulás léssen” – mondja a próféta. Szabadulásra ott van szükség, ahol rabság vagy szolgaság van. A kalitkába zárt madár, a börtönbe zárt rab

vagy a megkínzott szolga kívánja a szabadságot. Abdiás idejében így voltak a zsidók, az egész népet idegen földi hatalom tartotta szolgaságban, rabságban. Ma Isten népét semmiféle földi hatalom nem tartja rabságban, nem kárhoztatja szolgaságra, de rabságban tartja három hatalom, amelyek közül egyik sem emberi, egyik sem függ az embertől. S e három hatalom a bűn, a halál és a kárhozat. S ha az elnyomók nem földi hatalmak, nincs is földi hatalom, amely megszabadíthatna tőlük. A bűnt a fegyver nem győzheti le, a haláltól semmiféle emberi találmány nem szabadíthat meg, a kárhozattól pedig, aki oda jutott, senkinek a segítségével ki nem szabadulhat. De a próféta így szól: „A Sion hegyén szabadulás léssen.” Jeruzsálemben a Sion hegyén a templom állott, azt tartották, hogy a templomban Isten lakik. Ezért a próféta mintha ezt mondaná: Istennél szabadulás lesz. S valóban így van, mert a bűn, a halál és a kárhozat rabságából csak Istennél van szabadulás.

Isten úgy szabadít meg, hogy Szabadítót küld. A Szabadító érkezésének napja a karácsony. Mint ahogy egy rabságban élő nép fogadja a szabadító hőst, mint ahogy népünk ujjongott, mikor az osztrák uralkodóház elnyomása idején Rákóczi Ferenc kibontotta a szabadság zászlaját s a szabadság után vágyók alája gyűlhettek, úgy örvend, ujjong az egész világ népe a szabadító Úr Jézus érkezésének. Ez az öröm jut kifejezésre az előbb énekelt karácsonyi dicséretben is: „Örvendjete, keresztyének, nyíljatok meg, nyelvek és szívek; az idvesség Istenének mondjátok áldást minden hívek.”

A Szabadító itt van, megérkezett. Nemhiába örvendünk, mert kezében itt a szabadság fegyvere is a bűn ellen. Baj-e a bűn? Bizony baj, mert itt a földön elcsúfítja az emberi életet, utána pedig elzárja a mennyországba vezető utat. S ebből a bajból, a bűn szolgaságából a magam erejével nem tudok megszabadulni. „Akaratom vagyok a jóra, de a jó véghezvitelét nem találom.” Bűnös vágyaim, indulataim, beszédeim és tetteim rabságban tartanak, megfertőznek és elvágnak a boldogságtól. Ez bizony szomorú, rossz dolog. De még sincs okom az elkeseredésre: itt van már a Szabadító. Szabadításunkra három fegyvert használt fel. Ó, ezek nem gyilkoló fegyverek, elevenítő fegyverek. Az első a beszéde: „Térjete meg” – mondja. A másik a példája: megmutatja, hogy kell elűzni a Sátánt: „Távozz tőlem, Sátán.” A harmadik és legerősebb fegyvere a kereszten kihullott vére. Akiknek ez a vér a lelkét eléri és megmossa, azok megszabadulnak bűneik uralma alól.

Kell-e a szabadság? Kívánsz-e bűneidről szabadulni? Rossz szokásaidat le akarod-e győzni? Ha kell a szebb élet a világon, és ha kell az idvesség a mennyben, kell a szabadság is. S ha kell, el kell fogadnod a Szabadítót, helyet kell adnod neki magadnál, s mellé kell állnod a bűn elleni küzdelmében. Így a szabadulás Istentől kiárad a földi Sion-hegyre, az egyházra, az egyházból a családokra, a családokból a falura, a faluból a világra. Támad, csábít, sokszor rosszra is visz a bűn. De nem uralkodik feletted, mert a szabadító Úr Jézus megtörte hatalmát, követőit uralmától megszabadította.

2. Az Úr Jézus azért jött, hogy szentté tegyen. Mí az, hogy szent? Ki vagy mi szent? Szent, ami Istené. Ezért szent ház a templom, szent edények az úrvacsorai edények, szent jegyek az úrvacsorai kenyér és bor, s fenn a mennyekben szentek az idvezült lelkek, akik már bejutottak a mennyországba. Igen, de Isten azt akarja, hogy mi már itt e földön szentek legyünk, azaz kizárólag az övéi legyünk. E szentségben a bűn akadályoz. Ha valaki bűneinktől megszabadít, a szentségre is eljuttathat. Jézus tudja ezt megtenni. Megáll ma előtted: Legyen szent a beszéded. Legyőzi, elveszi csúf beszédedet, helyettük a szádba Istennek tetsző szavakat ad. – Legyen szent a cselekedeted. Tartóztat a gonosztól, indít a jóra. – Legyen szent a pénzed. Hogyan, hát még ez is lehet szent? Lehet bizony. Amint átkozott is lehet. Attól függ, mire költjük. – Legyen szent a családod. Eltávolítja belőle a viszályt, a zavart, és ad szeretetet, s az egész családot Isten szolgálatára indítja. – De nemcsak az egyes keresztyének életét akarja szentté tenni, hanem

ezeknek társaságát: a gyülekezetet is. Itt van, hogy elmossa, eltüntesse a hibákat, kipótolja a hiányosságokat. Itt van, hogy ne legyenek templomkerülő családok, fegyelmezetlen életet élő fiatalok, ne legyenek hitetlen egyháztagnok, fősvény keresztyének. Ezért érkezett meg. S szükség van a munkájára. Mert a hitetlenség már nálunk is majdnem úgy megfertőztette az egyházat, mint Antiochus Epifános a jeruzsálemi templomot. De a próféta azt mondja: „Szentté léssen.” Mi tudjuk, hogy ezt Isten mondja, ezért nem keseredünk el. Igen, szentté léssen, mert az egyszülött Fiú, Jézus megérkezett és dolgozik benne. Az egyházban sokféle ember van, olyan, mint a háló, amely mindenféle fajtát összefogott. Vannak, akik annak ellenére, hogy a keresztyén nevet hordozzák, mégis Jézus ellen dolgoznak, de vannak, akik mellette állnak s azon törődnek, azon dolgoznak, hogy úgy legyen, ahogy Jézus akarja: szentté legyen drága református Sionunk.

Teljes szentségre itt, ebben az életben nem juthatunk el, sem mi magunk, sem az egyház. Szoktuk énekelni, hogy testünk, lelkünk Istenéi, de bizony nem vagyunk Istenéi, részt kíván belőlünk sok minden. Az eszünk sokszor a nyereségé, a szívünk a kényelmes életé vagy a szórakozásé, a kezünk a kenyérkereseté. Ez még nem is volna olyan nagy baj, de baj, hogy sokszor a Sátán is részt kíván belőlünk, s mi részt adunk neki magunkból. Ebbe az állapotba azonban belenyugodnunk nem szabad. Törekednünk kell a szentségre. Úgy, ahogy Pál apostol mondja: „Amelyek előttem vannak, nékik dőlven, célegyenest igyekszem az Istennek Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára.” Törekvésünkben mellettünk áll a hozzánk jött Jézus, és sikerre viszi: napról napra szentebbek, inkább Istenéi leszünk. Mikor pedig megérkezünk hozzá s mi is beállunk az idvezültek seregébe, mi is teljesen szentek, egészen Istenéi leszünk. Ez azért lehetséges, mert eljött megváltó Urunk, aki azt akarja, hogy szentek legyünk.

3. „A Jákób háza birtokba veszi az ő örökségét” – mondja végül mai karácsonyi üzenetében az Úr. A Jákób háza mi vagyunk, a hívők serege; az örökség a mennyei idvesség. Ezt az örökséget Jézus, megváltó Urunk adja birtokunkba. Mert az Atya teljesen átadta neki, rábízta, hogy annak adja, akinek akarja.

Egész életünkben keressük ezt az örökséget. Hiszen mit ér a földi élet örök élet, idvesség nélkül? „Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.” Ezért élünk vallásos életet, ezért járunk templomba, ezért ünnepeljük karácsonyt. De a magunk erejével és igyekezetével nem találhatjuk meg, Jézusnál van, s ha ő nem akarja adni, mind kereshetjük. De akarja, hiszen ezért jött. Ő maga mondja, hogy „keressetek és találtok”. Keressed az Igében, a templomban, Isten akaratának teljesítésében, keresd még a koporsó mellett is. És megtalálsz a mennyekben. Keresd azzal, hogy fogadj szívesen engem, karácsonykor ne a kalácsnak, a kántálásnak vagy a szórakozásnak örvendj, hanem nekem, Megváltódnak. Ha így keresed, megtalálsz. Itt van, átadom, a tied lesz. Már most tudod, hogy a tiéd a drága örökség: a halál utáni boldog örök élet.

Kiknek adja? Akiket megszábadított a bűn uralma alól. Amíg az ember felett a bűn uralkodik, az idvesség nem is érdekli, a bűn érdekli. Mit törődöm én, hogy mi vár reám, ha meghalok, azzal törődöm, hogy itt és most töltssem kedvemem, ha nem is tetszik Istennek, amit teszek. De akit Jézus megszábadított, annak figyelme az idvesség, az örökség felé fordul. Meglátja, hogy ez a drága kincs Jézusnál van, keresi, kéri és meg is nyeri.

Kiknek adja? Akiket megszentelt. Akiket kiszabadított a világ szerelméből s szívükben felgyújtotta az Isten iránt való szeretet lángját. Akik tudják, hogy Isten tulajdonosai, hozzá fognak megérkezni, s mikor megérkeznek, nem megaláztatás, szenvedés vagy egyéb rossz vár rájuk, hanem az idvesség az Atya országában, az Ábrahám kebelében való boldog örök élet.

Ezért jött Jézus. Nemhiába nevezzük szabadítónak és megtartónak. Megszabadít a gonosztól, megtart a jónak, a jó elvételeire, és megajándékoz a legnagyobb jóval.

Nem mindenkire jött. Csak azokhoz, akik tudják, hogy a bűn rabságában élnek s ezt nem szeretik, szabadulni kívánnak. Csak akik tisztában vannak vele, hogy Isten szent életet kíván, mi pedig nem vagyunk szentek, s óhajtanak megszentelődni. Csak azokhoz jött, akik hisznek a mennyei örökségben s készülnek ezt birtokba venni.

Ha mi ilyenek vagyunk, akkor hozzánk jött, szívünk vágyait valóra váltja: a bűn nem lesz úr felettünk, nem leszünk rabjai. Isten gyermekei leszünk, itt szentségre törő gyermekei, ott teljesen szent gyermekei. És boldogok. Mert ha boldog az, aki valami számottevő földi örökséget nyert, mennyivel boldogabb az, aki megnyeri a legnagyobb és legértékesebb örökséget: a mennyországot.

Ezért ünneplünk földi nehézségeink között is vidám szívvel, ezért borulunk le boldog örömmel a betlehemi kisdud jászolbölcsője előtt s mondjuk: Áldott, aki jött az Úrnak nevében. Ámen.

Nagy István

Egy az Isten

Alapige: 1Timóteus 2,5–6
Bibliailvasás: Máté 1,18–25

1. „Egy az Isten.” Nem több, csak egyedül Isten Isten, a világmindenségnek, benne a gyarló embernek egy a mindenható, teremtő Ura. Mást nem, csak őt illeti meg az Isten név. Többször hallottuk azt a megállapítást, hogy tulajdonképpen mindenki, még ha keményen tagadja is, hisz benne. Jakab apostol tanítja: „Te hiszed, hogy Isten egy. Jól teszed. Az ördögök is hiszik és rettegnek” (2,19). Az iszlám vallás követői vadul harsojják: Allah egy. Nemrég egy történelmi film mutatta be, mit értenek ezen. Kötelességüknek tartják nevében minden keresztyént kiirtani. Jókai Mór szépséges regényének címe: Egy az Isten. A kalandos történet jó része Torockón játszódik le, és a főhősnek ez a hite.

Egy az Isten, írta le Pál apostol az akkor Efézusban szolgáló tanítványának, Timóteusnak, mert bár már hangzott ott ez a hitvallás, azt emberi okoskodásokkal, képzelgésekkel akarták megmagyarázni, és így az egészséges tudományt mesékkel, hiábavaló beszédekkel másították el. Ebből következett a szabad gondolkozás és az erkölcs-telenség, amit ők maguk akartak igazolni. – Egy az Isten, azonban az ember képtelen megmondani, kicsoda ő, mi az akarata, mit határozott rólunk. Bárhogyan erőlködik, Istentől csak sejtelve van, de őt nem ismeri. Ez a sokféle eretnokség, tévtanítás magyarázata.

De Isten nem maradt elrejtettségében, lehetővé tette megismerését azzal, hogy kijelentette magát az embernek, szólott hozzá Igéjében. Végül „Minekutána sok rendben és sokféleképpen szólott az atyának a próféták által, ez utolsó időkben szólott nekünk Fia által” (Zsid 1,1). Nem tőlünk ment fel valaki hozzá, ezt senki nem tehetette meg, hanem tőle jött el a közbenjáró, akit ő választott és rendelt arra, hogy általa magához emeljen.

2. Karácsonykor történt meg a minden emberi értelmet felülhaladó csoda. „Mikor eljött az időnek teljessége, kibocsátotta Isten az ő Fiát, hogy elnyerjük a fiúságot” (Gal 4,4–5). Isten intézkedett végtelen kegyelméből, hogy közvetlen kapcsolatba kerüljünk vele, belássunk hatalmába. Jézus Krisztus Isten Fia, egyedül őbenne, ebben a létformában jelent meg az ismeretlen Isten, lett híd közte és közöttünk az ő megismerésére. „Egy a közbenjáró, az ember Krisztus Jézus.”

Az ember Istennek legmagasabb rendű földi teremtménye. A maga képére és hasonlatosságára teremtette. Ám ezt a bűn következtében elveszítette, eltorzult, halálba tartó lény lett belőle. Ember? Néha-néha felcsillan valami az eredeti állapotából, azt mondjuk: emberség, és feltételeznénk, hogy ezt ki lehet fejleszteni, teljessé lehet tenni. Ha emberséggel találkozunk valakinél, azt nagyra értékeljük, néha túlértékeljük, szentté avatjuk, akiben a láthatatlan Istennel találkoztunk volna. Pál és munkatársai a kis-ázsiai Listrában hirdették Isten Igéjét. Pál az odaadón figyelő, hittel szomjazó, születésétől béna embert meggyógyította. Ennek láttán a sokaság kiabálni kezdte: „Az istenek jöttek el mihozzánk emberi ábrázatban”, áldozat bemutatásával akarták imádni őket. Azok hevesen tiltakoztak ez ellen: „Mi is hozzátok hasonló emberek vagyunk” (ApCsel 14,15), de szolgálói Istennek, jó hírt hoztunk, várja, hogy hozzá térjete az ember Krisztus Jézus által.

3. Az ember Krisztus Jézus az egyetlen közbenjáró ember Isten és emberek között. Benne nem csak felcsillan az emberség, hanem ő egészen az ember. A Szentírás második Ádámnak nevezi. Benne megjelent, visszatért a földre az elveszett élet, melyet minden tetteben felmutat és ugyanakkor nekünk ajándékoz. Jó pásztorként magához gyűjt, megeleveníti lelkünket, táplál az új életben és megtart a félelmetes erők, a bűn és a halál támadásával szemben, fogságsorsunkban Istenhez emel, nyugalmat ad követőinek.

Isten csodáit valójában nem lehet megmagyarázni; ha részünk van bennük, akkor csak elfogadhatjuk kételkedés nélkül és hálát adunk értük. Isten Krisztus Jézusban közbenjáró emberré lett? Csupán szemléltethetjük ezt a legnagyobb tettet. Egyik egyházi lapunkban olvashatjuk A madár címet viselő kedves történetet. Karácsony este az apa egyedül maradt otthon, nem tartott a templomba ment családjával. Hirtelen kopogtatásra figyelt fel az ablakon. A hideg elől a fény felé menekülő kis madár kopogtatott. Az apa be akarta engedni, kinyitotta az ablakot. De a madárka elrepült. Kiment az udvarra, ke-reste, szólígtatta. Hiába. Rájött, hogy a madarat csak a madár értheti meg. Aztán elgondolkozott, karácsony van, megszületett Jézus. Miért? Megvilágosodott lelkében, hogy az embert csak az ember értheti meg. És Isten kész volt emberré lenni, magára emberi természetet venni fel, hogy magát, nagy kegyelmét emberi szavakban és cselekedetekben tárva fel előtte, megértesse, elfogadtassa szabadítását.

4. „Adta önmagát váltságul mindenekért.” Olyan közbenjáró, aki nem kapni, hanem adni jött hozzánk. Adni mi is szoktunk, különösen szeretteinknek mindent készek vagyunk megadni. Másoknak is, ha megszorulnak, ha kedveskedni akarunk nekik. Az emberségnek ez is egy, még megmaradt emléke bennünk. Hogy kivételes készség, ezt látatja az, hogy bizony kevesen vannak, akik hajlandók másoknak adni. Egészen ritkaságszámba megy, ha a legnagyobbat, életünket is odaadjuk másokért. Jézus azt tanította: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja az ő barátaiért” (Jn 15,13). Valamikor hajlandók voltak az emberek hazájukért, népükért az életüket is feláldozni. Ma már önzetlen szolgálat alig fordul elő. – Aztán Istennek adni, az ő dicsőségére, országa terjesztésére? Imádságot, valamennyi – jóformán csak – jelentéktelen perselypénzt istentiszteletek alkalmával, néha munkát, de magunkat, mint a macedóniai gyülekezetek „önmagukat adták először az Úrnak” (2Kor 8,5), igazán megtenni, amit olyan jól énekelünk: „Itt van szívem, neked adom, Uram” (271) – ez bizony nehezen megy nálunk. Pedig amit adunk, azt mind kaptuk Istentől: „Mid van, amit nem kaptál volna?” (1Kor 4,7)

Ezzel szemben Krisztus Jézus önmagát adta váltságul mindenekért.

Mert Isten, éppen mert Isten, elvárja, hogy igazságának elégtételt adassék, azaz törvényének megszegése, a bűn elvegye méltó büntetését. Azonban ennek senki sem képes megfelelni. Az emberi erő sem magát, még kevésbé másokat nem tud megváltani, nem

szerezhet bocsánatot úgy, hogy megfizeti az adósságot, elviseli a bűn büntetését. A megváltást előre jelző ószövetségi szertartásban állatot lehetett a bűnért áldozatként bemutatni. Az állat ép kellett hogy legyen. Nincs ép ember Isten kiengesztelésére. Aki Isten színe előtt veszi számba sorsát, az belátja kilátástalan helyzetét és az apostollal együtt sírja el nyomorúságát: „Ó, én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéből?” (Róm 7,24) A veszélybe került hajók, repülők segélykérő jelt adnak le. S.O.S. magyarul: mentsétek meg lelkünket! Ha felfogják és megvan nemzetközileg előírt segélynyújtás készsége, úgy sietnek menteni az életeket. Az egész emberiség halálos veszélyben tengődik és segítséget vár, de kitől? Életének megmentését nem kaphatja meg a nagyhatalmaktól, azoknak legszorosabb összefogásától sem, nem kaphatja meg a tudománytól, senkitől és semmitől ezen a világon. De megkaphatja attól, aki azért jött, hogy megkeresse és megtartsa azt, aki elveszett és – hozzá kiált. Mert „mindaz, aki az Úrnak nevét segítségül hívja, megtartatik” (Apcsel 2,21). Ilyen közbenjáró ő.

Mert Krisztus Jézus önmagát adta váltságul. A hívők tudják, hogy Jézus Krisztus megváltotta őket életének odaadásával, feláldozásával. Tudják ezt mindig, karácsonykor is, mikor úgy ünneplik Jézus megszületését, hogy őt nemcsak a betlehemi jászolban, hanem a gólgotai kereszten is látják. Istennek szeretete nem megsabott ideig, hanem örökre szól, attól senki és semmi el nem szakíthat, mert Krisztus Jézusban mindig átölelve hordoz és végül hazavisz hozzá, az örök életbe.

5. „Mindenekért” – mondja az Ige. Nincs senki, akire ne vonatkoznék a megváltás, de kizárólag csak az emberen múlik, rajtunk, gyermekeinken, népünkön, az emberiségben, hogy valóság legyen. Gyakran, ahogy mondani szokás, az élettől is elmegy a kedvünk, mikor magunkra, egymásra, az egyházra, az emberiségre nézünk. Olyan súlyosan beteg mindenki, hogy gyógyulásra nem számíthat. Azonban éppen azért van karácsony, hogy semmit és senkit ne önmagában, hanem Krisztus Jézus megváltó hatalma alatt lássunk. Minden gonosz körülöttünk, mert az ember istentelen. Azonban Isten nem ember-telen még az istentelenség láttán sem. Szereti az embert, annyira szereti, hogy Megváltója lett.

Az utolsó szavak az Igében: „tanúbizonyosság a maga idejében” Krisztus Jézus tanúsítja, bizonyítja, hogy Isten egy, kicsoda, mit határozott rólunk. Ő „a hű és igaz tanúbizonyosság” (Jel 3,14). A maga idejében, amióta eljött, a mi időnkben, a kegyelmi időben. Azért kaptuk a mostani karácsonyt, hogy ebben megerősödjünk és nyomában, mint a pásztorok, a tanítványok, a mindenkori hívek szintén tanúbizonyosságok legyünk a nagy eseményről.

Énekeljük a gyülekezetben: „Ó, csudálja föld s ég, Isten szenved értünk” (288), és cselekedetekkel, életfolytatással hirdessük otthonunkban, embertársainknak, ahol csak megfordulunk, hogy született nekünk Megtartó, az Úr Krisztus. „Ha így szeretett minket Isten, nekünk is szeretnünk kell egymást” (1Jn 4,11). Erre a hálára, szolgálatra kötelez, mikor a sokféle hamis tanítás vagy éppen hitetlenség rontja az életet, a mai, karácsonyi Igében: „Egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, aki adta önmagát váltságul mindenekért, mint tanúbizonyosság a maga idejében.” Ámen.

Mert!

Alapige: Ézsaiás 9,6-7
Bibliaviasás: Ézsaiás 9,1-5

Karácsony története egy kötőszóval kezdődik. Tulajdonképpen az „ÉS” kötőszóval, ami ott hangzott el a teremtés kezdetén. „Kezdetben teremté Isten az eget ÉS a földet.” Isten nemcsak eget teremtett, ahol ő él a maga szentségében és hozzáférhetetlenségében, hanem a földet is teremtette, és azt odaadta az embernek sáfárkodásra. De nem teremtette külön az eget és külön a földet, hanem összekötötte őket. Eget ÉS földet teremtett. Egyásra nézve teremtette őket. A föld ék nélkül nem lehet el. Nem csak napsugár nélkül nem lehet. Nem csak eső nélkül nem lehet. Ég nélkül, menny nélkül nem lehet élnie. Amikor menny nélkül, Isten nélkül akart élni, akkor azonnal a sáttánnal együtt, a sáttán szolgálatában kellett élnie. A bűn és a halál rabságában.

A mennytől elszakadt föld a gyűlölet, a háború és a halál bérelt szállása lett. Csalás, gyilkosság, özönvíz és szenvedés követték egymást. Verejtékes lett a munka és fájdalmas a szülés. A mennyei világosság hiányzott és „sötétség borítá a földet”, halál lett osztályostársa az embernek. Advent lett a világon. Szorongattatás lett a halál árnyékának a völgyében; félelem ült ki az ember tekintetébe. Gyász és siralom hangzik Gileádban. Ember nem tudott segíteni embernek. Csak ártani tudott. Békében nem tudott élni, csak háborúban. Félt az élettől. Félt a haláltól.

Az ember nem tudott magán segíteni. De Isten segített. Ezzel kezdődött az advent, és ezzel végződött is. Ez a kezdete és a vége az emberi életnek. Az a keret, ahol az ember, amióta elszakadt az égtől a föld, nem tudott magán segíteni. De az a keret is, ahol az Isten mégiscsak segített. De csak az Isten segített.

Mert nem akarta a bűnös halálát, hanem azt akarta, hogy megtérjen és éljen. Ez a „mert” szócska azt fejezi ki, hogy Isten nem csak meglátta az ember tehetetlenségét, nem csak szánakozva szemlélte, hogy hová jutott az ember, amiért elhagyta Istenét, hanem kilépett a mennyei elzárkózottságából. Kilépett, alászállt a mennyből a földre, hogy újra összekösse az eget a földdel. Ez a karácsony! Amikor az ég és a föld újra együtt hódol teremtő Ura előtt. Mindez azért volt lehetséges, „MERT egy Gyermeke születék nekünk”. Hát ennyi az egész? – kérdi a hitetlen ember. Egy gyermek? Hát mit érünk egy gyermekkel? Hiszen nekünk valami egészen nagy hatalmasságra, nem is csak akármi-lyen emberre van szükségünk, hanem szinte emberfeletti emberre, hogy kiszabadítson ebből a sötétségből és halálból, ahová bűneink taszítottak bennünket. Csak egy gyermek? És mégis, amikor ez a Gyermeke ott Betlehemben megszületett, nem csak az emberek, de az angyalok kezdtek énekelni, mennyei seregek sokasága állott rendelkezésére, és a történelemben akkora rés támadt, hogy az időt is ettől az ő születésétől kezdték számítani az emberek. Pedig külsőleg alig változott valami. A napkeleti bölcsek semmi változást nem vesznek észre a fővárosban, és amikor a kicsi Betlehemben végigjárnak minden kunyhót, akkor sem találnak reá csak egy istállóban. Vajon miféle változást idézhet elő ez a Gyermeke ezen a világon, melynek sorsát akkor a zsarnokok látszottak irányítani?

Hatalom van a vállán – zengik mennyei seregek, zengik a prófétaik ajkai, viszik hírvil mindeneknek a pásztorok, akik látták őt a jászolban. Ez a hatalom a kereszti hatalma, amit helyettünk hordoz a Golgotán. Ez a legnagyobb hatalom. Önmagát győzte le, hogy meghódítsa Isten szívét számunkra, hogy legyőzze az Isten haragját és bocsánatot szerezzen számunkra. Van-e nagyobb hatalom a szeretetnél? Mert hiszen ez a hatalom ebben a szeretetben magasztosul a harag, a gyűlölség fölé. Karácsonyban a Gyermeke azt

jelenti nekünk, hogy az ő hatalma a szolgálatban, az engedelmességben lett nyilvánvalóvá. És ma, amikor újra leborulunk előtte, az előtt a mennyei Gyermek előtt hullunk térdre, aki éppen engedelmességével hordozta el mennyei Atyánk bűnért való haragjának súlyát, hogy mi se zúgolódjunk keresztünk miatt, amit hordoznunk kell az életen át. De hordozzuk az ő nyomában, legyőzve önmagunkat, gyermekké lévén, a mi mennyei Édesatyánk gyermekeivé.

Csodálatos ez a Gyermek. Több, mint amit az emberi bölcsesség el tud hordozni. Szüztől nem születik gyermek – mondja az ember. De! – mondja Isten: ő az én Fiam! Ahol ez a Fiú cselekszik, ott csodák történnek. Éppen az a legnagyobb csoda már, hogy az egyetlen Fiú ellen hiába fognak össze a föld királyai (Zsolt 2), fejedelmei. Ez a Gyermek hatalmasabb e hatalmasoknál. Az Úr csak neveti őket. És széjjelzúzza őket, mint cserépedényt. Ez emberi ésszel fel nem fogható. De mégis így van, mert megszületett ez a Gyermek, s amerre járt, csodák születtek: a vakok láttak, a sánták járnak és ugrándozni kezdtek, és a pusztában víz fakadt. És csodák születtek az emberi szívben. Az embereknek, ha máskor nem, de egy ilyen karácsonyi ünnepen meg kell érezniük, hogy az emberi élet alaptörvénye nem a gyűlölet és a szemet szemért, hanem a szeretet és a megbocsátás. Ez nem természetes! Ez csoda! Isten kezének, Isten Lelkének újjáteremtő munkája az emberben. Mi a magunk erejéből ellenségeinket, sőt még testvéreinket sem tudjuk szeretni. S hogy szeretni tudjuk, ezért született meg a Gyermek. Mert ez az ő csodálatos hatalma, egyedül ez tud minket – gyűlölködő, haragvó embereket – testvérekké tenni.

Tanácsos ez a Gyermek. Egy gyermek, aki Isten legtitkosabb gondolatait is ismeri. Azt is, amit „a bölcs lelke fel nem ér”, még csak sejteni is alig képes. Ez a Gyermek mindent tud. Azt is, ami volt eddig, és ami jön ezután. Nem csak sejti vagy képzeli, hogy mi jön a történelmi úton az ember felé. Nem csak előre tudja. Hanem előre el is rendeli. Minden úgy történik, ahogy mennyei Atyja akaratából megjelenti ennek a világnak. És ezt a Gyermeket nemsokára szájtátva hallgatják a templom bölcsei. És ez a Gyermek akkor is csak arról tesz bizonyosságot, amit Isten titkaiból el kell mondania Isten választottainak. És amikor ez a Gyermek ott a Gecsemáné kertben gyötrődik, akkor is engedelmesen, mint Gyermek hajtja végre Istennek csak általa értett gondolatát, tanácsát, akaratát: Atyám, úgy legyen, ahogy te akarod. És nem csak mindent tud Istenről, de megjelenti a legnagyobbat, amit eddig senki sem tudott róla. Megjelenti a világnak, hogy Isten a szeretet Istene, Isten nem a bosszúálló Isten többé, hanem a kegyelmes Atya. És ő azért jött a világra, hogy éppen Istennek ezt a meg nem magyarázható szeretetét megértesse és elfogadtassa azokkal, akik hittek benne.

Erős Isten ez a Gyermek. Azért van neki a legnagyobb ereje, mert nekünk vannak a legnagyobb ellenségeink, akiket neki kell legyőznie. Karácsony azt jelenti a mi bűnnel harcoló és reménytelenül harcoló életünk számára, hogy amikor ez a Gyermek megjelent ezen a világon, a bűn messze menekült innen; amikor Isten helyreállította benne a kapcsolatot az ég és a föld között, megszüntette azt közöttünk és a bűn között! Ellenségeink: a bűn és a halál így legyőzve is erősebbek, mint mi vagyunk. De ő náluk is erősebb. Ő erős Isten. És mert erős Isten, ezért hatalma nem csak a földre terjed ki. Ő az örökkévalóság Atyja; ő adja nekünk az örök életet halálával. Mi, az idő gyermekei általa leszünk az örök élet gyermekeivé. Az örök életet halálával szerzi. Az ember halálából csak pusztulás, változás és romlás lesz. De az ő halálából élet. A halál árnyékának völgyéből csak az ő keresztre emelkedik olyan magasra, hogy akik erre a keresztre néznek, úgy mennek át a halál árnyékának völgyén, hogy észre sem veszik a meredélyeket és a veszedelmeket. Mint szakadék fölött a gyermek, aki nem a tátongó mélységet, de atyja tekintetét keresi, amíg az ölében átviszi a mélység fölött.

Ő a békesség fejedelme. Nem csak azért, mert lelki békességben él ezer veszély között is az, aki meghódol előtte és hisz benne, hanem azért, mert általa van békességünk Istennel. Mi nem tudnánk megbékülni Istennel, mert Isten bűneink miatt csak haragudhatik reánk. De ő megbékéltet Istennel, mert kibékítette a haragvó Istent a keresztfán; amikor a karácsonyi éjszakában összeölelkezett az ég és föld, Isten ölelte ebben a Gyermekben atyai szívére a bűnös embert, békült meg vele úgy, hogy Isten békéjének nem lesz sohasem vége. Isten többé nem haragszik reánk. Ezt az örömhírt hozza a karácsony, ezt az örömhírt hozza a Gyermek. Isten békéjének nem lesz vége soha!

A Zebulon és Naftali földjén, ahol pedig látszólag most is sötétség és szorongatás van. De éppen odáig ragyogott el a betlehemi csillag fénye. Ott sincs már sötétség. Ott van Kapernaum és ott van Kána. Ott indul el földi útján az ég Királya. „És odahagyva Názáretet, elméne Zebulon és Naftali határait, hogy beteljesedjék, amit a próféta mondott. És kezdte Jézus prédikálni: Elközelgett a mennyeknek országa.” Összeért, egybeforrt a menny és a föld. Mert megszületett a Gyermek. Örüljetez ennek az aratók örömeivel! Ámen.

Orbán János

És szülé az ő elsöszülött Fiát

Alapige: Lukács 2,7

Bibliáolvasás: János 1,1–14

Amikor Mária és József a betlehemi utcákon fáradtan kopogott házról házra, hogy szállást kapjon, az emberek karácsonyt még nem ünnepeltek. És mert a császár parancsolatából sokan mentek Betlehembe is az összeírásra, az emberek bezárkóztak, és részvéltlenül utasítottak vissza mindenkit, még a gyermeket váró édesanyát is. Annaira nem törődtek sem a várandós anyával, sem a születendő gyermekkel, hogy tőlük akár el is pusztulhattak volna az éjszakában. Végül mégis akadt egy ember, aki megengedte, hogy istállójában meghúzódjanak. És ott szülte meg Mária az ő elsöszülött fiát.

Ki gondolta volna, hogy ennek a gyermeknek a születése olyan fordulatot jelent a világ történelmében, az emberiség életében? Ki gondolta volna akkor, hogy annak a gyermeknek a születése napján, még évezredek múlva is, százmilliók fognak lélekben a jászolbölcső mellé letelepedni és szívük valami rég sóvárgott melegséggel telik meg, ha felcsendül ajkukon a karácsonyi ének? Ki gondolta volna, hogy annak a Gyermeknek a születése nem egyszerű esemény, hanem valami véget nem érő áradása az isteni szeretetnek, amely új, isteni életet szül minden lélekben, amelyik befogadja?

Alapigénkben így olvassuk: és szülé. Sokatmondó így ez az Ige. Az „és” szócska a mi magyar nyelvünkben kapcsoló kötőszó. Arra mutat, hogy ami történik, annak előzménye és következménye van.

Mi az előzménye ennek a szülésnek? Olyan messzire kell visszamennünk, hogy azt az ember ki sem számíthatja. A Biblia első lapjai tudósítanak arról, hogy amikor Isten a paradicsomban – a bűneset után – megátkozta a kígyót, úgy zárta ki az embert az Éden kertjéből, hogy előbb megígérte, hogy az asszony magva a kígyó fejére tapos. Mennyi várakozás, mennyi reménység, mennyi fájdalom és mennyi imádság gyűlt össze Isten trónusa előtt, amíg ez az ígélet beteljesedett. Mert azon az éjszakán nem csupán a Mária szülésének a napjai teltek be, hanem bétölt az idő, Isten ígéletének az ideje, hogy megszülessen az asszony megígért magva.

De ez a szülés nem csak annyit jelentett, hogy egy emberrel több lett a Földön, hanem hogy egy olyan valaki született, aki képes eltaposni a bűnt, aki bár asszonytól született, mégis több, mint egy ember, sőt, csodák csodája: maga az Isten, mert egyedül

csak ő lehet a bűn eltiprója. Ez a szülés azt jelentette: „Isten megjelent testben” (1Tim 3,16). Isten kilépett örök dicsőségéből, emberformát öltött magára, hogy beteljesítse ígérését: egy asszony gyermekeként Fiában maga Isten született a világra. Ez a születés azt jelentette, hogy a megszületett összekötötte az eget a földdel s Istent az emberrel. Azt jelentette, hogy ez az élet az örökkévalóságból indult el és ott virágzott ki a betlehemi istállóban.

Ezt az életet Mária szülte. De mit jelent a szülés, az életadás, az élet világrahozatala? Éppen ezzel a szüléssel kapcsolatban kell világosan látnunk, hogy az életet nem a szülés, hanem a fogantatás adja. A szülés a kapott élet kihordása, világra hozása. Mária nem életet adott, hanem életet kapott. Azt a kapott és benne kifejeződött életet hajtotta ki, mint „vesszőszálat”, bimbózta, mint „virágszálat”, amikor szült. Amikor Mária szült: emberi testet adott a kapott életnek.

De kitől kapta? Kié ez a gyermek?

A karácsony nagyon komolyan teszi fel ezt a kérdést, hogy nem a József gyermeke, azt egészen nyíltan megmondja a Szentírás. Hát csak a Máriáé? Hogyan került Máriába ez az élet? Ahogy az angyal mondta: „Szentlélek száll tereád, és a Magasságosnak ereje árnyékoz meg téged” (Lk 1,35). Abban az időben – de még ma is – az apa el kellett hogy ismerje a gyermeket. Ki ismerte el magáénak ezt a gyermeket? József nem, mert ő is csak elfogadta. Hát akkor ki? Maga Isten, amikor kinyilatkoztatta: „Ez az én szerelmes Fiam, akiben én gyönyörködöm!” (Mt 3,17) Isten gyermeke, aki a Máriáé is, mert Mária szülte. És mert Mária, egy asszony szülte, ez az élet, ez az isteni Gyermek valóságos ember. Vajon Mária csak a maga gyermekét látja benne, a maga elsőszülött fiát, vagy el tudja-e fogadni úgy, mint Isten elsőszülöttjét?

Milyen egyszerű lett volna, ha József az apja; akkor dávidi sarj, királyi nemzetség: Messiás! Milyen egyszerűen megoldhatta volna Isten! De így? Hát lehet azt hinni, hogy a Mária gyermeke Isten Fia? Csak hinni lehet!

Amikor Mária szívére szorította, vajon tudta-e, hogy mit jelent: elsőszülött fia? Megíratott a törvényben, hogy „minden elsőszülött az Úré!” (2Móz 13,2) Az ember elsőszülöttét meg lehetett, meg is kellett váltani, de ha ez a gyermek Isten elsőszülöttje, ezt nem lehet megváltani! Mi lesz ezzel a gyermekkel? Tudod-e, Mária, hogy miért szülted ezt a kisgyermeket? Hogy szelíd arcába beleköpjenek, hogy ártatlan fejébe töviskoronát nyomjanak, hogy lábait, melyekkel eljött, hogy a szakadékból kihozza az elveszettet, átalszegezzék, hogy kezeit, melyek csak áldanak, keresztre feszítsék, hogy még a halálban is szerető szívébe dárdát döfjön egy durva katona? Tudod-e, Mária, hogy azért szülted ezt a picit, hogy az Isten oltárán áldozat legyen? Hogy azért szülted te, Mária, hogy teste legyen, amelyik megtöretik, és vére, amely kiontatik az emberért? Tudod-e, Mária, hogy azért szülted, hogy meghaljon, és éretted is meghaljon, hogy a te szívedet is átjárja az eles tör?

Ma is keserves vajúdáson megy keresztül sok lélek, amíg benne Isten Fia megszületik.

De amikor megszületik, még kicsi és meztelen. Ó, meg ne fázz, ne dideregj, te újszülött élet! Mária csak talált valamit és bepólyálta őt. Egy darabig reá bízott, hogy védje, oltalmazza ezt az életet. Olyan ideig-óráig való gondoskodás ez. A gyermek a pólyából úgyis kinő.

De ma is így van, amikor valakiben Jézus megszületik. Óvod, dédelgeted, vigyázol rá. Bepólyálad szeretetteddel. Kimondhatatlanul boldog vagy, hogy ez az élet a tiéd. De kinő a pólyából a dédelgetett karácsonyi kisdéd, hogy úrrá legyen az életed felett. Elfogadod-e úgy, mint aki éretted megáldoztatott?

És ha már megvan a Gyermekek, hova is tegye Mária? Milyen jó lenne egy tiszta levegőjű szoba, egy kicsi bölcső. De itt a pajtában nincs hova, így hát lefekteti a jászolba, mert ők nem kaptak helyet a vendégfogadóban. Igaz, hogy a jászol nem embernek való hely, de ez a gyermek itt szokatlanul új életet jelent, s a pajta mintha templommá szentelődött volna.

Semmi sem új a nap alatt. Ennek a gyermeknek ma sincs helye a világban. Nézzük csak meg a mai karácsonyi ünneplést. Milyen a keresztyén világ karácsonyünneplése? Nem olyan-e, mint egy vendégfogadó? Nem úgy ünneplünk, hogy ott mindenkinek van helye: koccintó barátoknak, mulató cimboráknak, de ennek a Gyermekeknek nincs helye? Ez a Gyermekek ne rontsa el a mi ünnepi szórakozásunkat!

Őt az anya, az egyház ma is jászolba helyezi. Méltatlan hely ez az ő számára: a te szíved, melynek bűnnel fertőzött levegője nehéz szagot áraszt: néha állati ösztönök vadítják, néha olyan sötét, rideg és kemény, mint a sziklabarlang-istálló, amelyben akkor megszületett. Most Isten szívében az egyház ezen az istentiszteleten, ezzel az Igével a te szívedre helyezi a Gyermekek. Vajon ez a Gyermekek megtisztítja-e a lelket, lecsendesíti-e indulataidat? Az ő életétől, tőle magától fény árad-e beléd, a te szívedbe? Felenged-e rideg konokságod? Elfogadod-e? Rámosolyogsz-e? Megtanulsz-e tőle szeretni? Megtörténhetik ez veled! És ez ma éppen olyan csoda, mint ahogy akkor Máriától született. Igazi karácsonya csak annak lehet és van, akiben ez az isteni Gyermekek megszületett. Ámen.

Tunyogi Lehel

Íme az Ige!

Alapige: János 3,16

Bibliailvasás: János 1,1–18

Hogyha annak idején a bíborpalástos és töviskoronás Jézus láttán azt mondta Pilátus: „Ecce homo!” – Íme az ember! (Jn 19,5), akkor a mai alapigénk olvastán azt lehet mondani: Ecce verbum! – Íme az Ige! A leköpdösött, arcul csapott, megostorozott Ige, mely minden istentiszteleti alkalomkor elhangzik közös bűnvallásunk után. És mégis úgy tűnik, hogy hiába. Végighallgatjuk, mint rég megszokott liturgiai szakaszt, de anélkül, hogy meg is hallanánk azt, amit mond. A mi bűnünk, hogy unottá és elcsépeltté vált. Pedig ez az a mondat, melyről azt mondják, hogy „az evangéliumok evangéliuma”, az egész Szentírás tömör foglalata, mely köré helyezkedik el minden bibliai örömhír. Hogy ez „Istennek ama kegyelmes válasza”, a szeretet Igéje, mely az első karácsonykor testté lett és lakozott miközöttünk (Jn 1,14). De az Úr nem lenne hűséges Atyánk, ha – méltatlanságunk ellenére – nem szólna hozzánk, mint ahogy azt most is teszi Fia születésének többszázadik évfordulóján. Figyeljünk azért szavára!

I.

Mert – olvassuk az első szót. Ha kérdéseink között keresgelnénk, talán a leggyötrőbbnek a „miért” kérdést tartanánk. Nyomorúságaink, válságaink mélypontján, a csapások között azt kérdezzük: miért? Jézus élettörténetét követve is ez a kérdés vetődik fel: miért? Ha Isten oly kegyelmes, végtelen irgalmú, akkor miért engedte, hogy az ő egyszülött Fiát megkínózzák és keresztre feszítsék? Ezt nem érthette meg Péter sem, amikor Jézus elkövetkezendő szenvedéseiről és haláláról való jövendölését hallotta (Mt 16,21–23; Mk 8,31–33). De ez a kérdés hangzott el magának Krisztusnak is az ajkán, amikor

haldoklott a keresztfán: „Én Istenem! Én Istenem! Miért hagyta el engem?” (Zsolt 22,2; Mt 27,46; Mk 15,34) Miért? Mert... – hangzik az Ige válasza.

„Úgy szerette Isten e világot” – ez az úgy az Isten meghatározhatatlan és átfoghatatlan szeretetének mértékét próbálja – mégis – meghatározni. Bármilyen szeretetről legyen szó, hiábavaló és fölösleges kísérlet azt valamilyen rögzíthető mérték határai közé szorítani. És mégis: ez az Ige – úgy tűnik – most a fogalmazás lehetetlenjét valósítja meg.

Mennyi Isten szeretetének sokasága? Annyi, ahány ember élt, él és élni fog; annyi, ahány bűnünk megbocsátásra vár; annyi, ahány élet az örökkévalóságig kíván terjedni.

Következő szavunk a szeretet, Az Újszövetség görög nyelve olyan csodálatos képességgel rendelkezik, hogy a szeretet fogalmát nagyon árnyaltan tudja kifejezni: ismeri a baráti érzelmeken alapuló szolidaritást, a kedvelő szeretetet (filosz), ami az emberi képességeinknek – talán – a maximuma; ettől megkülönbözteti az érzéki szeretetet, a szerelmet (erósz) és a mindkettőnél feljebbvaló agapét, melyről Pál apostol írt az 1Kor 13-beli himnuszában.

Érdekes, hogy amikor a feltámadott Jézus háromszor is megkérdezi Pétertől, hogy szereti-e őt – jobban, mint a többieket –, az első két alkalommal az agapét várja el tőle, mire az apostol csak a filosszal válaszol. Végül, harmadszorra az Úr az emberi képességmérték maximumával kérdez, a filosszal, s csak ezután jut összhangba a péteri válasz a jézusi elvárással (Jn 21,15–17).

De itt, ebben az Igében az Isten agapéjáról van szó, arról a szeretetről, mellyel csak ő szerethet minket, s amelynek viszonzása erőtlen lelkünk legemberibb hivatása.

A karácsonyi szeretetesemény e világra tekint. Azt, amelyet valamikor Isten jónak teremtett, de amelyet mi bűneinkkel annyira megrontottunk, hogy már nekünk sem kell. Mert kiábrándultunk belőle, elvetettük magunktól. Sokan inkább az öngyilkosságot választották-választják, mint hogy ezzel a világgal foglalkoznának. S mégis, Isten ezért az általunk annyiszor megtagadott világmentésért hajolt le.

II.

Annyira, hogy az ő egyszülött Fiát adta. Ez az egyszülöttség azt jelenti, hogy Isten a maga Mindenét tette fel erre az egyre – azért, hogy mi is a magunk mindenét adjuk oda ez isteni Mindent felkínáló Egyért.

Krisztus karácsonyi születése egyszeri esemény, de örökérvényű, éppen úgy, mint ahogy az általa hozott szabadtás is egyszeri és egyetlen lehetőség, de többszöri és örökérvényű alkalom. E kiváltképpen való értéket adta oda Isten nekünk, de főleg értünk. Nekünk, akik – már megszületésekor – kirekesztettük otthonainkból: úgyannyira, hogy nem volt neki helye a vendégfogadó háznál (Lk 2,7b), és akik majd – ugyancsak – a városban kívül halálra kínoztuk a keresztfán (Zsid 13,12). Az az Isten, aki megkegyelmezett Ábrahám egyszülött fiának, Izsáknak, és nem engedte feláldozni: „az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta” (Róm 8,32).

A karácsonyi ajándékozás oka és célja mi vagyunk, de ne gondoljuk, hogy ez a mi előkelőségünket jelenti, hanem sokkal inkább azt, hogy bűneink által önpusztítóan értékvesztett adósaivá lettünk Istennek, s leróhatatlan tartozásaink kifizetése végett Fia véreinek árán váltott meg minket.

III.

Igénk további szavai: hogy valaki hisz őbenne. Az eredeti szöveg szó szerinti jelentése értelmében ez így hangzik: Minden őbenne hívő. Azért fontos ezt tudnunk, hogy

lássuk: Isten szeretetének figyelme mindnyájunkra kiterjed. Senki sem számúzhet bennünket az általa felkínált örök életből – kivéve, ha mi magunk számúzzuk önmagunkat. Mert az Ige ugyan azt mondja, hogy „minden”, de azt is hozzát teszi, hogy hívő. Hitetlenségünkkel, visszautasító elfordulásunkkal az örök élet önkéntes száműzöttjeivé tehetjük magunkat, de a hit kritériuma nem azért adatott, hogy akadály, hanem – sokkal inkább – hogy lehetőség legyen számunkra a megmenekülésre. Isten ebben az Igében nem kér, hanem kínál, sőt: ad.

Ennek jegyében kell meghallanunk a következő szót: őbenne, vagyis a Krisztusban, a karácsonyi Kisdedben, akinek azért Jézus a neve, „mert ő szabadítja meg az ő népét annak bűneitől” (Mt 1,21), mert ő Immánuel, általa „velünk az Isten” (Ézs 7,14; Mt 1,23). Hiába keresünk mást hitünk tárgyául, „mert nem adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk” (ApCsel 4,12).

Végül pedig azt olvassuk alapigénkben, hogy: El ne vesszen, hanem örök élete legyen. Életünk minden pillanatát, még a legszebbeket is, beárnyékolja a halál, ennek tudata és félelme. Életerőnk netovábbja is csak annyit tehet, hogy „nem!”-et kiáltunk, de ez sem ér semmit. Most azonban Isten mondja ki a mi halálunkra, hogy: Ne, s tovább folytatva pedig a megoldást is előnkbe adja: hanem.

A pusztulásunk úgy van itt leírva, ahogyan az a valóságban is „végbemegy”: hirtelen, egy pillanat alatt. Az örök élet azonban mint állandó és végleges állapot jelenik meg. Egyetlen meghalásunkig számtalan alkalom nyílik arra, hogy éljünk ennek az Igének adományával és lehetőségével. S ha ezt megtesszük, akkor bírjuk az örök életet, melyet karácsonykor bocsátott Isten legnyilvánvalóbban rendelkezésünkre.

Mert e világ és benne mi vagyunk az örök élet „küldeményének” a címzettjei, letéményesei és örökösei.

Ez a karácsonyi örömhír legyen mindnyájunk számára a „kívül-belül leselkedő halál elől” a mindenkori menedék (József Attila: Nagyon fáj. 1936). Ámen.

Vargha Gyuláné

Karácsonyi kérdések

Angyali ének hangzik a mennyből:
„Jézus, a rég várt, megszületett!”
Isteni lélek szózata csendül:
Megszületett-e már tenéked?

Ott van a jászol, benne a gyermek,
Drága ajándék, mennyei kincs,
Őt befogadni kész-e a lelked?
Jaj, ha szívedben még helye nincs!

Jászola mellett pásztorok állnak,
Futva siettek Betlehemig.
Futni elébe űz-e a vágyad?
Érzed-e szíve hogy melegít?

Fölkel a csillag hajnali fénnel,
Biztos az út a bölcsék előtt,
Még-e utána, merre vezérel?
Jézus a célpont, látod-e Őt?

Az esztendő fordulóján

Óév estjén

Nagy József

Mindjárt

Alapige: Malakiás 3,1

Mindjárt éjfél van. Néhány perc még, és ez az év is kihull a történelmi rostán, mint annyi társa. A „mi” időnket az éppen ezernégyszáznegyvenegy éve, 556-ban Rómában elhunyt szerzetes: Dionysius Exiguus kezdte el számítani, majd ötszáz évvel később, az ezredik év elején, Methon athéni bölcs holdjárás-számításai alapján Sérija rabbi. Tőlük tudjuk hogy ez a most eltűnő év éppen az 5717. év a világ teremtése óta. Biztos-e ez? Fontos-e ez? Vajon nem mindegy-e, ha százszor ennyi vagy sok-sok milliószor ennyi telt el abból, amit ezzel a pár betűs szóval jelölünk: idő, vagy egy kicsit hosszabban írva – ám hiába írnök az abécé összes betűivel, akkor se lenne hosszú! –: élet?

És ebben – fogadjuk el – az 5717. esztendőben az utolsó napon, mindjárt éjfél van. Ha felnyitjuk a Bibliát, benne ezt a szót csak egyetleneszer találjuk. Malakiás próféta könyvében, az utolsó ótestamentumi próféta könyvében, amikor arról szól a mennyei tanítás, hogy „mindjárt eljön az ő templomába az Úr”. Ez a próféta könyv Krisztus születése előtt 440 körül keletkezett, és amíg ez a „mindjárt” lejárt, eltelt és eljött az ő templomába az Úr, kereken ötszáz év halt meg az időben. Közel ötszáz év hullott az elmúlás mélységébe, hogy onnan csak az emlékezés hozza, varázsolja elő néha-néha, egy-egy rövid pillanatra.

Ötszáz évet jelentett az isteni időszámításnak ez a „mindjárt”-ja. Ötszáz esztendőt! Mindjárt a „mindjárt” kezdetén, Artaxerxesz perzsa király uralkodásának huszadik évében felépülnek újra Jeruzsálem kőfalai. Hérodotosz először jut el – mint a Nyugat első követe – Ázsiáig. Szókratész az athéni agórán megkezdi csodálatos tanítását: A kő nem lesz könnyebb, ha pehelynek nevezem, s az ember se jobb, ha Istennek hívom. Tanításából ugyan írott emlék nem maradt fenn egyetlen betű sem, amit kezével írt, de ihleti Platón és Arisztotelészt. A „methen agan”, az „ismerd meg magad!” bölcsesség elindul világhódító útjára az arisztotelészi tanítványban: Nagy Sándorban, ebben az alig húszesztendős világhódítóban. Vele a hellén műveltség betör a messzi Kelet titokzatos világába, ezeregyéjszaka ezeregy titkát takaró életébe, mert a pizoszsi csatában térdre kényszerül az addigi világbíró: III. Dárius. De hiába hullnak térdre előtte egymás után a városok, így az Úr városa is: Jeruzsálem, országok, így „a szolgaság háza”: Egyiptom is, még őt, a hódítót is utoléri a még nagyobb hódító: a halál, éppen a meghódított Babilonban.

A Ptolemeusok és a Szeleukidák osztozkodnak birodalmán, és I. Szeleukosz követe, Megaszthenész elsőként keresi fel az európai emberek közül a mesés, titokzatos és eddig megközelíthetetlen Indiát, és négy pompás könyvet ír róla görög nyelven „Indica” címmel. Mint a mesét. úgy olvassuk benne Csandragupta királynál tett látogatását.

Amikor ezt a szót, hogy „mindjárt”, a Malakiás könyvében leírták, már 130 éves a Római Köztársaság és Szicília elfoglalásával „elkerülhetetlenné” válik a túlsó, az afrikai parton büszkélkedő tengeri hatalommal: Karthágóval a leszámolás. Karth-Kadas, az új város sokáig dacol a római sással, sőt – ez is úgy hangzik, mint a mese! – a karthágói vezér: Hannibál elefántháton kel át az Alpokon, és a „Hannibál a kapuk előtt” vészkiáltás éppen a „mindjárt” közepe táján, 218-ban tűzcsikóként rohan végig a megrettent

városon: Rómán. Ez az átkelés azonban Karthágó utolsó fellobbanása volt, és Scipio Aemilianus földig alázta, földig rombolja Karthágót. Alig néhány évtized, és a kövek mind porrá lesznek az afrikai sivatag temetőjében. Rómában azután olcsó sikereket arat a világ első ismert fiskálisa: Cicero, ám Catilina végzete őt is utoléri abban a hármasküzdelemben, amely az első triumvirátus korszakában köszönt a világra. Még mindig tart a „mindjárt”. A germánok lerohanják a Maas folyó mentét, és Ariovist vezérük a Rajnán is átkel. De Róma mindkét lábával még erősen áll a történelemben, és amikor a germánok után a gallok próbálkoznak Vercingetorix királyukkal, hogy leigázzák Rómát, új világhódító jelentkezik a római sas jegyében: Caesar, aki jött, látott és győzött a fél világ felett; mégis egyetlen törzsűrés elég volt egy március idusán, hogy felette is győzőn a halál. S amikor Augustus egyeduralgódóként, az akkori világ földi isteneként birtokolja a császári trónt, és szobra az istenek bálványaival kel küzdelemre, csak akkor érkezik el az, akinek érkezését Malakiás könyve a „mindjárt”-ra teszi. Csak akkor születik meg a kicsiny Betlehemben a mennyei Gyermeke, az Úr Jézus Krisztus.

Ez alatt „az isteni mindjárt” alatt ennyi és még sok el nem mondott esemény zúdult végig a világon. Ez alatt a „mindjárt” alatt magyar őseink még mint lovasok a messzi Ázsia pusztáin száguldoznak a fehér szarvas nyomában. Mert mindennek „rendelt ideje” van. És ma, amikor ennek az esztendőnek utolsó pillanatai mint komor halotthuszárok viszik ezt az évet is a történelmi rosta nyílásai felé, hogy végérvényesen kihulljon 5716 társa nyomában, ma, amikor itt ülünk a haldokló esztendő mint nagybeteg körül az örökösök és szemére hányjuk talán a haldoklóknak, hogy itt vagyunk, kismizettjei a bűnnek és a sátánnak, árván és tehetetlenül, hogy nem hagyott reánk semmit, a haldokló esztendő csodálkozva néz felénk: „Miért vádoltok engem? Hiszen én csak a dolgok, az események egymásutánja vagyok. Keret, amit nektek kellett volna igazabb tartalommal kitöltenetek. Én csak a történet előfeltétele vagyok, ha metafizikailag szemléltek, csak a szemlélet egyik kategóriája vagyok, ahogy a königsbergi bölcs, Immanuel Kant beszél rólam. Én csak az ittlétnék egyik formája vagyok: alkalom, amelyben ti mulasztottatok el úgy élni, hogy most ne legyen keserű a szájjátetek. Nézzétek: én csak a múlt és a jövő találkozáspontja vagyok. Az elmúlás és feledés királykisasszonya vár bennem a reményesség jövő királyfijára. Én csak lehetőség vagyok, hogy benne megkeressék és testvérként megtalálják egymást az emberek, vagy ha nem találják meg, közömbösen vagy elenségesen váljanak el egymástól. De tehetek-e én erről?”

„Nézzétek – beszél tovább a haldokló esztendő –, én tulajdonképpen nem is létezem. Mert amikor megragadtok, már nem is vagytok! Amíg kergettek engem: jövő vagyok, amikor utolértetek, már múlt lett belőlem, és ti emberek itt éltek e múlt és e jövő között, és e »közben« tűnik év évre, percre percre, míg az idő »mint egy tipegő néni« tovahalad. Nézzétek, ha most elhaladok mellettetek, nem értek utol többé sohasem. Még ha száguldó motorral rohantok is utánam...”

„Mindjárt” éjjel van. „Mindjárt” vége az évnak. Álljunk meg a tovatűnő pillanatok között, a tegnap és a holnap e legnevezetesebb találkozásán, és hálával szívünkben, hogy mi még itt maradhattunk, gondoljunk arra, aki tegnap és ma és holnap és holnapután és mindörökkön-örökké ugyanaz! Gondoljunk az Úr Jézus Krisztusra. Ámen.

Könyörgés vidámsáért

Alapige: Zsoltárok 90,15–16

Kétféleképpen búcsúznak a végét járó esztendőről. A mulandóságról Isten színe előtt alázattal zsolnárt hallgatva; bűnbánattal, szomorúan. És a templomból hazatérve családi körben, baráti társaságban vigadozva.

Nem mond ellent egymásnak a kétféle ünneplés? A kettő úgy egészíti ki egymást, hogy egyikre is, másira is nagy szükségünk van. Háromszázhatvanöt nap valóra nem vált reményeivel, jóvátehetetlen bűneivel a hátunk mögött, bizony hamarabb találunk okot a szomorúságra, mint a víg mulatságra. De háromszázhatvanöt nap átélt kegyelmével és vigasztalásával, naponként megújított lelki erejével és mindennapra ajándékozott apró örömeivel – bizony megtaláljuk a hálás örvendezés lehetőségét is.

I.

Vidámságot kér a zsolnáros. Vele együtt kérjük mi is. Nem tartozik hozzá az alaptermészetünkhöz. Szoktunk tréfálkozni, szívesen ugratjuk egymást. Reumás fájdalominkkal, romló hallásunkkal úgy dicsekszünk, hogy közben szelíden vagy kíméletlenül önmagunkból üzünk gúnyt. Magunkra erőltetjük a mosolyt. Menekülünk a fájó valóság elől. Kikapcsolódunk, pillanatokra álomvilágot varázsolunk magunk köré. De „nevetés közben is fáj a szív”, s az életünk azt igazolja, amit bölcs Salamon király így fogalmazott meg: „Jobb a szomorúság a nevetésnél; mert az orcánk szomorúsága által jobbá lesz a szív!” (Préd 7,3)

A vidámságot azért kérjük, mert az ellenkezőjében, a szomorúságban bőven volt részünk. Az esztendő utolsó istentiszteletén a gyülekezetek emlékezetükbe szokták idézni azokat, akiktől az év során búcsút kellett venniük. Helyük most már egyszer s mindenkorra üresen marad a templomban, de a szentek egységében, az angyalok és az idvezült lelkek társaságában együtt imádkozó gyülekezet soha nem szakadhat el tőlük. A vidámságot azért kérjük, mert a mindennapi kenyér gondja, a munkahelyünk elvesztésének fejtünk felett lebegő veszélye naponként keserítette és keseríti az életünket. Azért kérünk vidámságot, mert bizonytalan, hogy gyermekeinknek jövőre meglesz-e ugyanaz az iskolája, ahová eddig jártak. És teljesen bizonytalan, hogy megszerzett diplomájukkal a kezükben nem kell-e a munkanélküliség elől a még bizonytalanabb idegenbe vándorolniuk.

„Nyomorúságunk napjaihoz képest” kér vidámságot a zsolnáros. Egy éjszakányi el-
lensúlyozást sok átvirrasztott éjszaka fájdalmihoz-félelmeihez képest. Egy csendes, békés napot, amelyen együtt lehet az év közben egymás számára időt nem találó, örökké rohanó család. S amíg ennyit kér, egy pillanatra sem tud szabadulni attól a szomorú tapasztalatától, hogy nem csak egy év hozott nyomorúságot rá: esztendőön át kellett látnia a gonoszt.

Vajon hány esztendőre, múltunkban milyen messzire kell visszapillantania a szilveszteri fájdalmas emlékezésnek? Nyolc évre? Az egymást alig ismerő polgártársakat ölelésre tárt karokkal egymás felé indító nagy lelkesedések gyors kihunyására? Negyvenkilenc évre? Háromnegyed évszázadra? Egész életünkre: annyira, amennyit ebből a borzalmas huszadik századból hadifogságban, munkatáborban, kényszerlakhelyen, börtönben, naponkénti zaklatásokban ki-ki közülünk átélt?

Mennyi ideig tartó vidámság tudná ellensúlyozni évek, évtizedek nyomorúságát és gonoszságát? Elég rá a szilveszteri kabaré pár órája? Az éjféli harangzúgás néhány per-

ce? A Szózat magasztos szárnyalása? És elég, ha egyetértően nevetünk azon, hogy a kifogyhatatlan, halhatatlan, agyonverhetetlen humor elénk tartja a görbe tükröt, felmutatva saját fonákságainkat; kérlelhetetlenül lehántja ellenségeink képéről a farizeusi máz maradékát is? Elég, ha tudjuk: van élőket hívó, holtakat elsírató, viharfelhőket messze riasztó harangunk? Elég, ha mi megfogyatkozva és megfáradtan, de rendületlenül helyben maradván várjuk, hogy itthon domboruljon tetemeinkre a sírfedél?

II.

A vidámságot imádkozó zsoldáros egyebet is kér: többet kér Istentől, mint egy átmeneti – esetleg egyetlen éjszakai – vidámság. Nem csak azt kívánja, hogy jusson ünnepi falatokra, egy üveg pezsgőre az éjféle koccintáshoz. Nem csak annyit, hogy tudjon felejteni és belefeledkezni a hivatásos vidámságszerzők jóízű tréfáinak élvezetébe. Annál is többet, mint hogy ő maga félretegye csalódottságát és fásultságát s őszinte derével deríthesse jókedvre szeretteit is. Magának az örökkévaló Úrnak a megvidámító munkájáért könyörög. Meggyötört életünknek az adjon megújító vidámságot, hogy Isten műve legyen benne láthatóvá. A nyomorúságokat elszenvedő életben a nyomorúságok eltűréséhez ajándékozott erő. A kilátástalanság miatt gyöttrődő életben a gondviselő és szabaddító Istenbe vetett, Szentlélektől ajándékozott hit. A gyermekek jövőjéért aggódó szülői szívben a mindeneket javunkra rendező mennyei akaratba vetett élő reménység. A minket fojtogató gyűlölet naponként látott gonoszságai miatt elkeseredett lelkünkben az ellenségeiért imádkozó Krisztustól tanult és kapott szeretet.

A kegyelemnek attól a végtelen gazdagságától, amely mindezzel kész megajándékozni bennünket, még mindig van mit kérni. Amint Mózes, az Isten embere imádságában, a kilencvenedik zsoldárban nem csak önmagáért, de a szenvedésekben oly sokszor elcsüggedő népéért könyörög, úgy kell nekünk is vele együtt ma este szeretteinkre, az utánunk következőkre, gyermekeinkre és unokáinkra gondolnunk. Ne ajtózárásra készüljünk! Ne azt mondjuk hitetlen gyávasággal, hogy mi még – úgy-ahogy – tartottuk magunkat, aztán tovább már úgy sincs! Elmúló életünknek elég, hogy hálaadással lezárhatjuk az Úr ezerkilencszázkilencvenhetedik esztendejét, mert ennek az évnak minden napján végigkísért szabadító, gondviselő irgalma. De jönnek utánunk ifjak, akiknek a következő évszázadban-évezredben is dolgozniuk és reménykedniük kell. Életünknek a bűntől sötétedő világban világ világosságaként kell ragyognia. Saját fényerejük éppúgy nincs, mint nekünk vagy a szilveszter éjszakáján ezüstösen és hidegen ragyogó Holdnak. De Isten dicsősége éppúgy sugározhat rajtuk és áradhat tovább belőlük, mint ahogy a lenyugodott Nap fényét őrzi éjszakáink félelmének eloszlátására a minket szolgáló holdvilág. Ragyogja be ez a fény a még előttünk álló utat, hogy hátralévő utolsó lépteink se legyenek bizonytalanok, tétovák!

III.

Kétféleképpen búcsúznak a végét járó esztendőről. A mulandóságról Isten színe előtt alázattal valló zsoldárt hallgatva; bűnbánattal, szomorúan. És a templomból hazatérve családi körben, baráti társaságban vigadozva.

Nem mond ellent egymásnak a kétféle ünneplés. A kettő úgy egészíti ki egymást, hogy egyikre is, másokra is nagy szükségünk van. A bűneinek terhét Krisztus keresztje alatt alázattal elhelyező, a megváltás bizonyosságában élő hittel részesező felszabadult ember örvendező bizonyossággal tekint a jövőre, amely Isten szeretetének újabb gazdag ajándékaival készít minden napra új örömet hozó meglepetést. Ámen.

Újesztendő

Eberhard Busch*

Légy bátor és erős!

Alapige: Józsué 1,9

Újévben kedves látogatóink voltak. Elmenetelükkor egyikük kis könyvet vett elő, és az új esztendőre az örmény keresztyénség irodalmából a következő történetet olvasta fel – Az Istenbe vetett bizodalom áldása címmel: Egy ácsmester találkozott az utcán a barátjával, aki megkérdezte: „Miért vagy olyan szomorú?” Az ács így válaszolt: „Jaj, nagyon nagy bajban vagyok. Holnap reggelig 1111 font fűszerport kell keményfából előállítanom a királynak, mert ha nem, lefejeztet.” Erre a barát vállára tette kezét és azt mondotta: „Ne ess kétségbe! Együnk, igyunk, és felejtjük el a holnapi napot. A Mindenhatónak gondja lesz rá, mi imádsággal adózzunk neki.” Hazamentek az ácshoz, ahol az asszonyt és a gyermekeket sírva találták. De aztán az evés, ivás, beszélgetés, tánc és az Istenbe vetett bizodalom egyéb megnyilvánulása elállította a könnyeket – folytatódik a történet. Mikor az asszony újból sírni kezdett, férje jóságosan bátorította: „Gondolj Istenre!” És az „istentisztelet” folyt tovább. Így ünnepeltek egész éjszaka – hajnalig. Akkor a félelemtől és aggodalomtól mind elnémultak. Jöttek a király katonái, és kopogtatnak az ajtón. „Eljött a halálom órája” – mondotta az ácsmester, és ajtót nyitott. „Ácsmester! – kiáltották a katonák. – Ácsmester, a király meghalt, készíts egy koporsót neki!”

Az Istenbe vetett bizodalom áldása – ezt a régi történetet kaptuk ajándékba az új esztendőre. Aki átnyújtotta, hozzáfűzte, hogy elhatározta: az új esztendő fojtogató, fullasztó, reménytelen óráiban mindig ezt fogja mondogatni: „fűrészpör”! Miért? Azért, hogy akkor, akkor igazán „Az Istenbe vetett bizodalom áldására” emlékezzenek. Én ezt itt és most továbbmondok nektek, mert úgy látom, hogy a felolvasott bibliai versben hozzánk szóló Igét szépen megvilágítja, közel hozza szívükhöz a történet, és bátorít, hogy hallgassuk meg és vegyük komolyan, amit mond: „Avagy nem parancsoltam-é meg neked: légy bátor és erős? Ne félj és ne rettegj, mert veled lesz az Úr, a te Istened mindenben, amiben jársz.”

Tudjátok-e, mi az, ami engem ebben a szép Igében különösen megkapott? Az, hogy egyszerűen megparancsolja: légy bátor és erős. „Avagy nem parancsoltam-é meg neked, hogy légy bátor és erős?” Mit használ valakinek egy ilyen parancs, ha teljesítésére épenséggel képtelen, ha ennek semmi alapja nincsen benne? Bizonyos, nagyon kívánjuk a bátorságot és az erőt. Legyünk bátrak és erősek az úton, melyre az Úr állított. Legyünk bátrak és erősek szolgálatában és megbízásában, melyre elhívott, melyet nekünk kiszabott. Legyünk bátrak és erősek a fenyegető veszélyek és a gyötrő terhelések, kísértések ellenére is. Legyünk bátrak és erősek a mélységben, „a sötét völgyben”, a szomorúságban, a halálban is. Szép és jó, ha ezt valaki megteheti. Boldog az, akinek megadatott, hogy bátor és erős legyen!

De mi lesz azzal, aki ezt nem tudja megtenni? Ha valakinek nem „adatott meg”? Meg lehet-e parancsolni, el lehet-e rendelni annak? Az elbeszélte történetben is meglepő, ahogy a barát egészen hasonlóan parancsolja az ácsmesternek: „Ne ess kétségbe!” Ám mondj efféle annak, aki már a halál biztos zsákmányának látszik! És mondd ezt annak,

---

* E prédikációjának közlésével köszönti az Igehirdető Eberhard Busch professzort 60. születésnapja alkalmából.

aki összetörten már csak sírni tud, annak, ki már nyakig a vízben van és a sötétség óceánjában fulladozik! Mondd ezt annak, akit megszállt a félelem és ráz a rettegés! Mondd neki: „Íme, parancsolom neked, hogy most légy bátor és erős, ne félj és ne rettegj!” Mihez kezdjen ez az ember ilyen paranccsal? Az igazság az, hogy abban a percben semmit sem kezdhet, az adott körülmények között képtelen ezt teljesíteni. És aki mégis megkísérelné ezt abban a helyzetben, mi más jönne ki belőle, mint igen-igen bárgyú alakoskodás, a szív fájdalmának balga kijátszása, valami csakazértis-viselkedés, mintha az ügye nem is állna olyan rosszul. Olyasmi, amit „akasztófahumornak” neveznek. Mialatt a szív egyáltalán nem tud nevetni, azt kiáltja: végem van, talán kifele még tréfálkozik, nevetgél, a vidámság merev álarcát ölti magára, mely azért nem hiteles, mivel hordozója a lelke mélyén nem hiszi, hogy csak a legcsekélyebb oka is meglenne a bátorságra és az erőre.

Röviden: a közismert, belénk rögződött felfogás szerint senkinek sem rendelhetik el, parancsolhatják meg, hogy bátor és erős legyen. Úgy gondolják, ehhez olyan hangulatban kell lennie valakinek, kellő erős jellemmel, drótkötélidegzettel kell rendelkeznie vagy biztosítékot kell kapnia arra vonatkozólag, hogy helyzete a valóságban egyáltalán nem olyan rossz. Igen, akkor megteheti ezt, éspedig anélkül, hogy még külön meg is parancsolnák. Akkor egyszerűen ilyen: bátor és erős. És ha ez az eset nem áll fenn, a kellő hangulat, vagy jellem, vagy biztonság, hogy nem is olyan veszélyes a helyzet, akkor bizony az ember nem tud bátor és erős lenni, hanem búsul, fél, retteg, és ezen semmiféle parancs nem tud változtatni. Így pedig nem örömhír ez azoknak, akiknek nehézségekkel kell küszködniök és életük túlterhelt. Nem örömhír azoknak, akiknek éppen most ezer okuk van a félelemre és a rémületre. „Testvérek! Nem lett-e hidegebb?” – kérdezte korától ezelőtt száz évvel a bázeli filozófus, Friedrich Nietzsche. És nem lett-e még hidegebb napjainkban, hidegebb, hűvös, fagyos a népek kapcsolata, nagyon hideg, jéghideg az emberek közötti sokféle viszonyulásban, hideg a jövő az előttünk feltáruló jövőendő kilátásaiban? Hiszen szemünkkel látjuk – ha van szemünk – azokat az időket, melyeket Jézus bejelentett: „Nemzet támad nemzet ellen és lesznek éhségek... És sok hamis próféta támad, akik sokakat elhitetnek. És mivelhogy a gonoszság megsokasodik, a szeretet sokakban meghidegül” (Mt 24). Meghidegül! Testvérek, érzitek-e, milyen nagyon hideg és fagyos lett az élet?

Még mondja valaki: „Légy bátor és erős!” Hogy lehetünk azok, ha erre most semmiképpen nincs alapunk? Nemde sokkal inkább kénytelenek vagyunk félni és rettegni? Nem hasonlítunk-e valahogy mindnyájan a történetben szereplő ácsmesterhez, aki olyan éjszakába került, melyről mást nem gondolhatott, mint hogy számára az utolsó éjszaka, melyből már nem menekülhet meg – számomra többé nem lesz virradat és nem kél fel a nap!

Azonban halljátok meg, éppen nekünk, akik olyan nehéz helyzetben vagyunk, hangzik a felszólítás – mint Isten szava: „Ne essél kétségbe!” Vagy még világosabban: „Avagy nem parancsoltam-é meg néked – és parancsolom –: légy bátor és erős? Ne félj és ne rettegj!” – Figyeljük meg jól az Igét, mert úgy gondolom, hogy éppen abban, hogy ezt a parancsot kapjuk, olyan kis titok rejlik, mely számunkra most fel akar nyílni. Mert nézzétek csak, ha Isten parancsolja hogy legyünk bátrak és erősek, ezzel éppen azt mondja, hogy igazán, valóságosan magától senki sem tud bátor és erős lenni, félelme, aggodalma, panasza senkinek sem változik meg automatikusan, ha mégolyan jó is a hangulata és szilárd is a jelleme. Aki ennek alapján mutat bátorságot és erőt, annál valószínűleg a tényleges helyzetének görcsös elpalástolása és vak csakazértis-magatartás forog fenn, mintha egyáltalán nem volna olyan rossz a helyzete, mint amilyennek látszik. Az ilyenek szoktak rendszerint egészen orra bukni, ha egyszer kinyílik a szemük. A va-

lóságban magától és magából senki sem szabadulhat meg az aggodalmaskodásától és panaszzkodásától. A valóságban senki sem bátor és erős, még ha Isten parancsolja is. Azonban ha Isten parancsolja, akkor mégis mindenki, bármilyen szomorú, bátortalan, félénk és menekült is, tud bátor és erős lenni. Mindenki! Persze ez fantasztikusan hangzik. Ezért mindjárt meg kell magyaráznom, hogyan is megy ez végbe. Vegyük tudomásul azonnal, hogy az isteni parancs egészen más, mint ami az emberek között szokott történni. Például én mind mondhatom az íróasztalomnak: légy virágzó fa, és mind mondhatom az elcsüggedt embernek: légy bátor – ezzel semit sem érek el. De Istennél másként van. Ahol ő parancsol, ott a szép zsoltár szerint a parancsa megvalósul: „Mert ő szólt és meglett, ő parancsolt és előállott” (33,9). Isten parancsa teremtő parancs. Parancsa megteremti, amit elrendel. Tehát Istenünk mindenkor adja, nyújtja nekünk, amit parancsol. A régi egyházatyja, Augustinus egyszer így imádkozott: „Add meg, Uram, amit parancsolsz nekünk, és akkor parancsold meg, amit akarsz.” Előbb azt mondtuk, hogy Isten parancsa azért teljhatalmú parancs, mert soha nem parancsol úgy nekünk, hogy ne is adna.

És amit ad, az az Ő Igéje, ígérete: „Veled lesz az Úr, a te Istened mindenben, amiben jársz”, és ehhez bizvást hozzátehetjük azt is, hogy: veled lesz mindenben, ami nálad történik, reád nehezedik, amit szenvedned kell. Mindenben! Mindenkor! Nappal és éjszaka „az Úr énnékem őriző pásztora” Ez az igazán jó hírnek lényege, Isten minden munkájának lényege, mindennek, amit neked és mindnyájunknak nyújt, héberül „Immánuel”, ami azt jelenti: Velünk az Isten!

Ez a karácsony teljes értelme: „Ő szent Fiát küldé értünk, Hogy Megváltónk lenne nekünk.” Isten velünk van. Tovább: ez a nagyapóknak is a valódi jelentése. Jóllehet bűneink és romlottságunk miatt mindenestül ellenünk tud lenni, mégis értünk és bűneinkért és az egész világért meghalt. Tehát mindenkinek ellenére velünk van. Ez a hűsvét igazi tartalma is: a sír és a pokol ellenére velünk van, és mi vele vagyunk. „Jézus él, mi is élünk!” Még tovább: ez a mennybemenetelnek és a pünkösdnek is a tartalma: „Nem hagylak titeket árvakul (magányosan), eljövök tihozzátok”, és „Tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig”. Immánuel – az Úr, a te Istened mindenben velünk van, ez az összefoglalása annak, amit Isten ad, amikor parancsol nekünk.

Mivel ezt adja nekünk, ezért a parancsa mindenható parancs, teremt, megcselekszi, amit parancsol. Amit így parancsol, igen, azt nem lehet jobban és találóbban kifejezni, mint ahogy az az ácsmester mondotta síró feleségének: „Gondolj Istenre!” Így mondotta, nem másként: „Gondolj rá, talán-talán még mindig kinyílik egy kicsi ajtó!” Nem talán. Talán nem fog kinyílni semmi kicsi ajtó. Hanem már kinyílt. Tehát nézz ismét az ajtóra, mert ezen a nyitott ajtón át már láthatod és tudhatod: Isten velünk van! Ehhez tartsd magadat! Erre gondolj; „gondolj Istenre!” „Azt ne gondold látva ezt, Hogy téged e perc elveszt”, hogy Isten elhagyott. Sokkal inkább arra gondolj: „Elvihet, benyelhet a föld gonoszsága, De megmarad Isten országa!”

Abban a történetben az is megmutatkozott, ami mindig megmutatkozik: „Amit az Úr egyszer végez, Az jó véghez megyen mindenha.” „Mert szegényt nem vallanak, Akik hozzád esedeznek.” Még ennél is többet tesz – csak csodálkozni fogsz rajta –: gondja van rá, hogy a sötétség hatalma és minden győtrő kísértet eltűnjék, hatalmát veszítse és koporsóba kerüljön. De ezt az ácsmester történetében természetesen nem lehetett előre látni és várni, ahogy a mi életünkben sem lehet minden további nélkül hasonlóra számítani. Egyelőre sokkal inkább az akar igazolódni, hogy: „Testvérek, nem lett-e hidegebb?” Egyelőre úgy látszik, mintha mindenre mégiscsak nagy sötétség és szomorú vég várna. Azonban íme, mindezekben már nem vagy egyedül. „Gondolj Istenre!” Mert ő gondol rád, és nem felejtkezett meg rólad, és „nem szunnyad és nem alszik” Gondoskodni fog rólad bizonytal. Sőt már cselekszik és már gondjaiba vett téged, mert veled

van, velünk van! És történék veled akármí, már soha semmi el nem szakaszthat tőle. Ez az, amit az Úr, a te Istened maga a legrosszabb esetben is megad, ezt adja, Igéjét: „Veled leszek mindenben!”

Aztán mikor Isten adja, nyújtja ezt, egyben meg is teremti bennünk azt, amit parancsol. „Avagy nem prancsoltam-é meg néked: légy bátor és erős? Ne félj és ne rettegj!” Ahogy hallottuk, magától és magából ezt soha senki meg nem teheti, azonban mivel Istentől és Isten nevében hangzik a parancs, aki Immánuel, azaz „velünk az Isten” – mindenki megteheti és tulajdonképpen mást nem is tehet. „Mert ő szólt”: veled leszek, ez „meglett”, te már bátor és erős vagy, már nem félsz és nem rettegsz. Akárcsak az az ácsmester és övéi azon a rettenetes éjjelen, annak reménytelensége ellenére.

Csodálatos a folytatása. Pontosan fordítottja annak, ami a magunk palástolásánál történik, amelyről az elején beszéltünk, mikor kifele mosolygó arcot mutat az ember és belsejében kétségbeesetten jajgat. Ennek a fordítottja most az, hogy kifelé talán még mindig könnyeket hullatsz, aggódsz és tépelődsz, azonban belsődben, mégpedig a hitedben ujjongsz és énekelisz, mert tudod, hogy az Úr, a te Istened „mindenben” veled van. Ez megy végbe a hitben.

Nem kételkedem afelől, hogy ahol ez történik, ahol benn a szívben a hit ujjong, az mindjárt az arca is kiárad és a könnyekből is felszárít, a gondráncokból is kisimit valamennyit. Sőt éppenséggel olyan ünnepi örvendezést indít el, mint amilyenben az ácsmesternek és családjának része volt. Bár – kívülről nézve – ennek még semmi alapja nincs, bár közben félelem fojtogatja a torkot, mégis: „Én az Úrnak éneklek, Valamíg engem éltet!” – Ez nem tűzhányón lejtett léha tánc, mint amilyenről az Isten ítélete előtt álló sodomaiak és gomoraiak története szól, egyáltalán nem az Istenről elfelejtkező könnyelmű felelőtlenség, hanem az, amit „Az Istenbe vetett bizodalom áldása” jelent, és amit az Istenben „elrejtett élet” kifejezés alatt kell érteni.

Valamit szépítettem a példának használt történetben, ott, ahol az evésről, ivásról, beszélgetésről, éneklésről és táncról van szó, hogy mindez összefoglalva „istentisztelet” volt. De hát nincsen-e ez rendjén? Hiszen ahol ilyen és ehhez hasonló cselekedetben az Istenbe vetett bizodalom jut kifejezésre, ott igazi istentisztelet történik, ez „az Isten előtt kedves áldozat”. És bizonyos, hogy aki ilyen bátor és erős, az úgy cselekszik, mint a történetben szereplő barát, a szomorkodónak barátja lesz és hozzá hasonlóan olyasmit vagy éppenséggel szó szerint azt teszi ő is, azaz vállára teszi kezét és bátorítja: „Ne ess kétségbe!” És nem csak nagy szavakat mond, hanem, mint az a barát, talán egy egész nehéz éjszakán át kitart mellette, együtt virraszt vele. Ismételten, semmi egyebet nem kell a másikkal nyújtania, mint amit kapott, és amit Isten annak is felkínál. Így aztán a másikkal együtt tud bátor és erős lenni, már nem fél, nem retteg, hiszen az Úr, a mi Istennünk mindenben velünk van.

Történetesen pont újévre egy távoli ismerősöm üdvözlő lappal örvendeztetett meg. Rajta egy ijesztő gépkocsitemető látható, az egykori gépkocsik törött vázai, roncsai az ég felé tornyosulnak. De a roncsok között egy gyermek áll és odaadóan, önfeledten, kintartóan furulyázik. A képhez a következő sorokat fűzte: „Így kell nekünk is cselekednünk és ezt megcselekedhetjük! Ha a dallamot átvesszük és a mi fenyegetett és fenyegető és gyámoltalan világunkban bátran tovább játsszuk. A dallamot, amely karácsonykor, nagypénteken, húsvétban, pünkösdben zendült fel. Így további reménységet, kedvet és felszabadult szívet nyerünk. Ezt kívánom szeretettel...”

Kedves Gyülekezet! Amit nekem kívántak, azt kívánom szívémből nektek is, adja erre Isten az ő áldását. Ámen.

Fordította: Nagy István

Újesztendei atyai szó

Alapige: Ézsaiás 41,10

Az esztendő utolsó estéjét mindenki szereti meleg családi vagy bizalmas baráti körben tölteni. Közlebb húzódnak egymáshoz, hogy ebből a közösségből erőt és bátorságot merítsenek az ismeretlen jövendő felé való elindulásban.

Az óesztendei házias otthoni körből az új év első napjának reggelén itt vagyunk ebben a templomban, a keresztyén gyülekezetben. Gondolunk-e arra, hogy itt is családban, a hitünknek a családjában, a mennyei Atyánk hajlékában vagyunk együtt, nemcsak magunkban, hanem ígérete szerint itt van közöttünk a mi fejünk, pásztorunk és Urunk: Jézus Krisztus is?

Ennek az istentiszteletnek éppen az a különleges célja, hogy a mennyei Atyával és egymással, a testvérekkel való közösségből induljunk el az új esztendő ismeretlen útjára. Testi szemünkkel csak egymást látjuk, bizony elég sok arcot, akik nagyon régen vagy talán sohasem is láttuk egymást. De nem ez a fontos, hanem az, hogy valamiképpen megérezzük, hogy az ismeretlen jövendő kapujában ezen a helyen az ég és föld urával, de nekünk édes Atyánkkal találkozhatunk, az ő eligazító, utat mutató szavát hallhatjuk. Az a fontos, hogy az ismert és ismeretlen arcok mögött meglássuk a testvért, hogy újból felfedezzük: mind egyek vagyunk a mi fejünkben: Jézus Krisztusban.

Úgy kell most ezen a helyen ülnünk, mint Isten sokfelőlről maga köré gyűjtött gyermekeinek, Isten valóságos családjának, úgy kell hallgatnunk mindarra, ami most az Ige alapján elhangzik, mint Isten tulajdon beszédére. Milyen öröm tudnunk, hogy a mennyei Atyánk szól most hozzánk, megfáradt, reményt vesztett, megterhelt gyermekeihez.

Mit üzen nekünk ma a mennyei Atya?

Ne félj, mert én veled vagyok!

Ne félj! Ó, milyen nagy szükségünk van erre a biztató, bátorító szóra! Mennyi félelem mindnyájunk szívében! Hogy féltjük magunkat és kedveseinket! Minden félelem annak a jele, hogy nincs erők arra, bizalmunk az iránt, ami előttünk áll. Magunkat, saját erőnket elégtelennek tartjuk arra, hogy szembenézzünk mindazzal, ami előttünk sötétlik.

Hogy féltünk gyermekkorunkban, ha be kellett menni a sötét szobába, ha éjszaka felébredtünk és mindenki mély álomban aludt körülöttünk. Milyen rettegés szállt meg, ha odakint viharfelhők tornyosultak, beborult az ég, mennydörgött és villámlott s mi magunkra voltunk. Ahogy nőttünk, úgy szabadultunk meg ezektől a gyermeki, alaptalan félelmektől, de jöttek helyettük még súlyosabb és még komolyabb félelmek, bizonytalan érzések. Megnőtt a felelősségünk és ezzel együtt a félelmünk. Kitérult előttünk az élet sok ezer lehetősége és lehetetlensége, egy végtelen világ, tele száz és száz veszedelemmel. S mi, hiába hagytuk el a gyermekkort, felnőtt létünkre is, legyünk őszinték, többször félünk, mint kiskorunkban. Pedig ez nincs jól a mi életünkben, a keresztyén embernek az életében.

Emlékezzünk csak vissza arra, miképpen múltak el, szálltak tova gyermekkori félelmeink? Úgy, hogy megfogta a kezünket az édesanyánk, vele együtt akármilyen sötét szobában vagy udvaron is bátran keresztül mertünk menni. Akármilyen szörnyű vihar dühönghetett odakint, ha velünk volt a szobában az édesapánk, nem féltünk semmitől. Igen, mert minden félelem azonnal elszáll, ha az ember nálánál erősebb valakivel van együtt, ha az ember nincs egyedül. Minden félelem az egyedüllétnek a következménye.

A keresztyén ember életében a félelem annak a jele, hogy magában maradt, az Isten és az atyafiak nélkül. Isten úgy üzi el a félelmeinket, hogy önmagát adja nekünk, hogy mi többé ne nélküle a félelemben, hanem vele együtt bátorságban, bizalomban, erőben

tudjunk járni. Ne félj: mert én veled vagyok! Ezt üzeni mindnyájunknak Isten. Ki az, aki ezt az üzenetet küldi? Ennek az egész világnak Ura, fenntartója, kormányzója, akié minden hatalom, aki egyedül intézi a mi sorsunkat. De ő nemcsak mindenható Úr, hanem szerető Atya is. Akinek nemcsak ereje és hatalma van a kormányzásra és a megtartásra, hanem szeretete, irgalma és kegyelme is. Az ő ígérete erre az évre is szól: veled vagyok! És ez az ígéret a félelmeink elűzését, egész valónk megbátorodását jelenti és eredményezi.

Kiben és hogyan van velünk az Isten? Az ő Fiának, Krisztusnak az egyik bibliai neve héberül: 'Immánuel, ami magyarul azt teszi: velünk az Isten. Isten tehát azt ígéri, hogy Krisztusban velünk van, velünk lesz ebben az évben is és Krisztus által elúzi a mi okos vagy oktalan félelmeinket.

A kérdés csak az, hogy mi vele leszünk-e. Megmaradunk-e mellette, vagy ebben az évben is elkerüljük az ő nekünk felkínált kegyelme ajándékát, jelenlétét, félelmeket elűző hatalmát? Isten Krisztusban és Krisztus által az ő földi, látható testében, a keresztyén gyülekezetben van velünk, van jelen az életünkben. Nem csak az év első napján, de minden időben vár mindnyájunkat ez a családi hajlék, az Isten háza s benne az Atya szeretete, a Krisztussal való közösség. Nem Istenen, hanem kizárólag rajtunk áll, hogy vele leszünk-e bátorságban, vagy nélküle félelemben.

Ne csüggedj, mert én vagyok Istened, megerősítelek, sőt megsegítelek! Ez az Isten atyai üzenetének a második tétele.

Ne csüggedj! – szól az Ige azokhoz, akik csüggednek. Mi a csüggedés oka? Az az ember csügged, aki nem hisz abban, hogy elég ereje van az előtte tornyosuló akadályok leküzdésére. A csüggedés tehát fordított viszonyban van az erőnkkel és egyenes viszonyban az akadályokkal. Minél erőtelenebbnek érzem magamat, annál hamarabb csüggedek, s minél nagyobbak az előttem emelkedő akadályok, annál inkább belesüllyedek csüggedésem mocsarába.

Mi nemcsak félelmes szívű, hanem csüggedő emberek is vagyunk. Fogatkozó erővel, csökkenő önbizalommal nézünk elébe az egymás után jövő esztendőknak. Pedig ez nincs jól a mi keresztyén életünkben. Minden csüggedés a hitetlenségnek egyik komoly jele. Ő azonban minden hitetlenkedésünk ellenére így szól: ne csüggedj, mert én vagyok Istened. Ő ebben az évben is csüggedésből kiemelő Istenünk és Atyánk marad, függetlenül attól, hogy mi miképpen vélekedünk róla, milyen közösséget ápolunk vele.

A csüggedő ember semmiképpen sem tudja magát a csüggedésből kiemelni. A Zarándok útja című könyv leírja, hogy miképpen érkezik meg Keresztyén a csüggedés mocsarához, hogyan süllyed el benne annál inkább, minél jobban ki akar belőle evickélni. A csüggedés valóban olyan, mint egy mocsár, nem találunk a fenekén szilárd talajt, s a magunk erejéből semmiképpen sem tudunk belőle kiemelkedni, csak jobban belesüllyedünk. A csüggedésből csak más emelhet ki bennünket, külső erővel, a szilárd és biztos partról. A mocsárba esett embernek kívülről, a partról gerendát vagy deszkát nyújtanak be, kötelet dobnak feléje, s ő csak a külső erő segítségével tud a lefelé húzó hínár karjai közül megmenekülni. Ebben a vonatkozásban nem igaz az ismert szólam, hogy csak az az igazi erő, amely önmagában bírja támaszát. Az igazi erő mindig kívülről és felülről jön, s a csüggedő embernek önmagán kívül, az Istenben, mint egy szilárd pontban, az egyetlen szilárd pontban kell megtámaszkodnia.

Ezért mondja Isten a csüggedő embernek: én, a te Istened téged megerősítlek. Isten végtelen és kifogyhatatlan erőforrás. Csak úgy árad belőle a Szentléleknek megerősítő, csüggedésből kiemelő árama. De ez az áram csak ott hat, ahol vele kapcsolatot teremtettek. A világ legjobban berendezett és felszerelt gyára sem tud addig semmit sem termelni, amíg bele nem kapcsolják a motorjait a villamos áramkörbe, amíg nem kap erőt

magán kívülről. A keresztyén ember számára maga Isten a végtelen erő forrása, de csak akkor, ha a keresztyén ember vele közösségben van, ha a hite mint egy biztosíték összeköti az ő életét az Isten életével. A hívő ember is megcsügged, megfárad, meglankad, de amikor ezt észreveszi, azonnal hozzákezd az Istennel való közösség egyre teljesebb ápolásához, a vele való hívő közösség ápolásához, s így újabb és újabb erőket nyer. Ó, hányszor megtapasztaltuk a nagy csüggedések, elernyedések idején az Ige igazságát: akik az Úrban bíznak, azoknak ereje megújul.

De nemcsak a belső erősítéssel, hanem a külső akadályok elhárításával is megsegít az Úr. Hányszor de hányszor kellett nagy szégyenkezés között megtapasztalnunk, hogy Isten közbelépett és éppen akkor hárította el az életünket pusztulással fenyegető akadályokat, amikor már nem csak elcsüggedtünk, hanem egyenesen kétségbeestünk. Nemcsak a mi belső lelkivilágunk, hanem a rajtunk kívül lévő világ is minden akadályával együtt az Isten kezében van. Ő adja az akadályokat, ő állít a meredek szélére, mert meg akarja próbálni az erőnket s benne való bizodalunkat. Sohasem próbál erőnkön felül, és minden próbával együtt a kimenekedést is megadja mindnyájunknak.

Ennek a külső segítségnek a mi oldalunkon az a feltétele, hogy higgyünk és bízzunk abban, hogy ő mindent megtehet értünk, és szüntelenül imádkozzunk azért, hogy ebben a támogatásban részeltessen bennünket és azokat, akiknek életét még a miénknél is súlyosabb és nehezebb akadályok között látjuk megrekedve.

Végül azt az ígéretet teszi az Atya, hogy igazságom jobbjával támogatlak.

Támogatásra a bizonytalankodó, sánta, megrokkant embernek van szüksége. Az ilyen embernek valaki, aki nálánál erősebb, megfogja a kezét, vagy a hóna alá teszi a karját, kipótolja az erejét és ügyességét.

Isten is támogatja az ő bizonytalankodó, meg-megrokkadó, gyenge gyermekeit, miatt meg-megrogyva tovább vándorolnak az élet országútján.

Mi az ő bennünket támogató jobbjá? Talán még helyesebb volna így kérdezni: ki az ő bennünket támogató jobb keze? Az Apostoli Hitvallásban azt valljuk, hogy az Úr Jézus Krisztus ül az Atya Istennek a jobbján. Ez azt is jelenti, hogy Krisztus a jobb keze. Isten Krisztussal mint egy jobb kézzel, erős karral támogat bennünket földi vándorlásaink ideje alatt. Krisztus pedig az ő Igéje, aki azt mondotta önmagáról: Én vagyok az igazság! Isten Krisztusban, Krisztuson keresztül a szent Igének az igazságával, eligazító világosságával támogat bennünket. Az Igében utat mutat, erőt, világosságot, támaszt ad a keresztyén embernek. Minden földi botorkálásunknak egyetlen oka van: távol maradtunk a minket támogató, eligazító, bennünket vezető isteni igazságtól, az Írásban foglalt Igétől, annak világos útmutatásától.

Isten erre az esztendőre is ígéri az ő Igéjének a támaszát, hirdeti azt itt a templomban, kezünkbe adja az otthoni magános csendes óra idejére. De ismét csak oda érkezünk meg, hogy ezzel a támogató, eligazító Igével is bizony élnünk kell, el kell fogadnunk és fel kell használnunk a magunk javára.

Mennyi biztatás, bátorítás van Isten mai üzenetének minden szavában! Milyen felséges ígéretetek attól, aki sohasem hazudik, aki a szavát mindig megtartja: Veleld vagytok, Istened vagytok, megerősítetek, megsegítetek, támogatlak. Milyen csodálatos, igazán nélkülözhetetlen következményei vannak ezeknek az ígéreteknek: elszállnak a félelmeink, kiemelkedünk csüggedéseink közül, bátorság, erő, biztonság kerül a félelmek, csüggedések, elerőtlenedések helyére. Isten kűsz megselekedni mindent, hogy a mi életünk bátor, erős, bizakodó, eredményes élet tudjon lenni. Ígéri, hogy velünk lesz, hogy a miénk lesz, erőt, segítséget, támaszt nyújt nekünk. Ő ennél többet nem tehet. Nem érzéketlen, tehetetlen, felelőtlen fatuskókká, gépekké, hanem érző, gondolkodó, felelősséget hordó hívő emberekké tett. Ebben az esztendőben minden azon fordul meg, hogy mi azzal az

Istennel fogunk-e járnunk, aki azt mondja, hogy velünk van, azé az Istené leszünk-e, aki azt mondja, hogy a miénk.

Egyről azonban legyünk bizonyosak, hogy ő a mi igyekezetünk, vele való közösség-ápolásunk mértéke felett fogja megmutatni félelmet elűző kegyelmes jelenlétét, csüggedésből kiemelő, akadályokat elmozdító erejét, támogató karját, mert mint Atya a gyermekeit, ingyen kegyelemből, tiszta szeretetből szeret és hordoz bennünket. Ámen.

Müller Dezső

Jöjj, Krisztusom

Jöjj, Krisztusom, égi fénynek,
bűn-mélységben reménységnek,
seb-tengerben gyógyítónak
s közöny-árban javítónak.

Jöjj, Krisztusom, nagy királynak,
Megtört szívek reád várnak,
hogy a nyomort megszüntessed
s a könnyeket letöröljed.

Jöjj, Krisztusom, hú barátunk,
zord világban igazságnak,
légy te a kegyelem méze,
elesettek menedéke.

Jöjj, Krisztusom, Megváltónak,
apad varázsa a jónak,
nincs ki bennünket neveljen
s mennyország felé tereljen.

De ha eljössz valahára,
betölt minket fényed árja.
Így marad kincsünk a béke,
országodnak nem lesz vége.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Balogh Béla

Isten közelsége

Alapige: Jakab 4,8

Tartalmas és boldog életre törekvő emberek szokták kérni, hogy egyházi áldást kapjanak házasesetükre. Régen az élet sok-sok mozzanata indult azzal, hogy eleink Isten áldását kérték a vállalkozásukra. Így például, ha kezdődött a mezei munka, a vetés és az aratás, majd a szüret és a betakarítás. Amikor nagy útra készülődtek, vagy éppenséggel hadba vonultak az emberek, mindig Isten áldását kérték. Minden vállalkozásában és minden próbálkozásában szereti az ember, hogy biztonságban érezhesse magát, hogy biztosíthassa magát. E vonatkozásban is számos példát lehetne említeni.

Ti most úgy szeretnétek elindulni a házasság közös életútjára, hogy magatok mellett akarjátok tudni Istent. Átérezitek azt, hogy neki kell megköszönnötök egymást, és most arra kéritek őt, igen, együtt arra kéritek őt, hogy legyen veletek az út végéig. Titeket gyakran lehetett itt látni a templomban a mátkaság idején. Jó dolog tudni, hogy Isten előtt állva, mindketten hinni tudjátok azt, hogy ő rendelt benneteket egymás mellé. Főlöttebb örvendünk annak, hogy most a családtagok és barátok társaságában Isten közelségét, Isten közelségének biztonságát keressétek.

A Szentírás Igéje, melyet most hallottatok, azt sugallja, hogy keresésetek nem volt és nem lesz hiábavaló. „Közeledjétek az Istenhez és közeledni fog hozzátok.” Milyen jó tudni, hogy azok, akik az ő közelségét keresik, nemhiába kutatnak. Milyen sokszor van úgy, hogy segítségért kilincselünk, pártfogókat keresünk – de hiába. Sokszor, amikor a legközelebb érezzük magunkat a célhoz, akkor egyszerre csak oda lesz, eltűnik a reménységünk. A Szentírás azt ígéri nekünk, hogy a mi legnagyobb pártfogónk, a gondviselő Isten kész arra, hogy közeledjen hozzánk.

Kell-e jobb biztatás erre a mai napra? Akkor, midőn elindultok egy ismeretlen útra, kell-e Istennél jobb útítárs? Akkor, amikor egy nehezen megtartható esküt mondtok el, kell-e a Mindenhatóénál komolyabb támasz? Midőn benneteket is aggaszt a létbizonytalanság, kell-e a gondviselő Istennél bölcsebb védelmező?

Azzal, hogy Isten színét keresve idejöttetek, jelzitek azt, hogy ti közeledni akartok őhozzá, hogy szeretnétek a házasesetek teljes idején Isten közelében maradni. Kimeríthetetlen erőforrás az Úr közelsége. Nektek, akik ezt a forrást kerestétek, megtaláltátok és ismeritek, felesleges erről részletesen beszélni. Egész életetek azt mutatja, hogy ti az ő közelében éltek. De Isten is naponként megmutatja a ti életetek által szeretteiteknek és barátaitoknak, hogy milyen nagy áldás, hogy milyen kiapadhatatlan erőforrás az ő közelsége.

Az ő közelsége derít és mosolyt, biztonságot és bizonyosságot, hálaadást és szeretetet fakaszt. Az ő közelsége elűzi a gondot, a bajt, a félelmet. Az ő közelsége könnyít a terhek hordozásán, megóv a kétségbeeséstől és a bizonytalankodástól. Nehéz lenne felsorolni mindazt, amit Isten közelsége jelent az ember számára. Mi csak azért imádkozunk, hogy ti ketten és mindazok, akiket nektek ajándékoz majd Isten, mindig tudjátok közelíteni hozzá: örömtökkel és bánatotokkal, hálátokkal és kérésekkel egyaránt. Csakis így fogjátok valóban megérteni az Igét: Ha hozzá közeledtek, ő is közel lesz hoz-

zátok. Egy életen át. És még azon túl, az örökkévalóságban is. Így és ezáltal nagyon sokat tehetek boldogságotokért. Ámen.

Temetési beszédek

Balogh Béla

Vedd a te fiadat

Alapige: 2Királyok 4,36–37

Ebben az Igében, melyet a mostani temetés alkalmával hallottunk, néhaivá vált fő-tiszteletű özv. Nagy Gyuláné boldog hazatérésének leírását fedezhetjük fel. A rövid tudósítás főszereplője Elizeus próféta, „az Isten embere”, aki épp az imént visszahozta az életbe a sunemi asszony gyermekét. Elizeus az, aki Géházinak ilyen utasítást ad: – Hívd ide a sunemitát! A szolga engedelmeskedik, és beszóltja az asszonyt a kicsiny szobába, ahová korábban a megholt gyermeket kiterítették. De most az asszony, aki addig sírt és gyászolt, az Isten embere mellett az élő gyermeket látja: tulajdon gyermekét. Erre leborul, és tisztességet tesz a próféta előtt, majd kézen fogva elvezeti kisfiát. Az egész történetnek a háttérben ott áll a mindenható Isten, aki öl és elevenít. Még a próféta neve is róla tesz vallást: Elizeus annyit jelent, hogy „az én Istenem szabadító”, vagy még egyszerűbben: „Isten szabadító”.

Történetünkben ugyancsak ő az, aki rendelkezik és cselekszik. Hadd értsük meg most ezt az Igét Isten hazatért szolgálóleányának sorsával kapcsolatosan: a sunemi asszonyt látjuk elhunyt testvérünkben, aki most odaáll Isten elé, Isten pedig ezt mondja neki: – Vedd a te fiadat. – Lelki szemünk előtt megjelenik ismerős alakja, aki most – korán elveszített gyermekét Istennél feltalálva – imádja az örökké élő.

Igen, mert hazatért testvérünk lelkipásztor férjével együtt szilárdan hitt Elizeus Istenében, miként az a sunemi asszony! Öt évvel ezelőtt előrement férjét emlegetve mondta el, hogy ő miképpen hagykozott: – Aztán a síromhoz ne látogass ki, mert én lélekben itt maradok melletted. Mégis, a szeretet és a kegyelet sokszor elvitte élete párját sírjához, aki mellett hat évtizeden át megosztott örömet és bánatot. Amikor lábai nem bírták már a temetődombot, akkor csak a kapuig jött, integetni...

Immár nem kell integetnie. Mert láthatja fiatal anyaként elveszített László fiát, aki helyett 40 éves korában másikat vállalt, és akinek a keresztségben ugyanazt a nevet adta. És látja azt is, akivel élete egybefonódott, és aki mellett őt Isten az erdélyi református egyház élére állította. Egy páratlan életút volt ez. Sorra kell vennünk állomásait.

A kezdet Aninószára vezet vissza bennünket, ahol 1910-ben megszületik egy öt-gyermekes családban. Az édesapa eltűnik a háborúban. Ekkor a leánygyermeket kolozsvári rokonok fogadják magukhoz. Itt nő bele ifjúkorában az egyházi életbe. 1932-ben feleségül megy egy gyülekezeti munkára induló lelkipásztorhoz, Nagy Gyulához. A Zsilvölgyi Petrozsényban kezdik el a szolgálatot az ipari forradalom óta nem látott gazdasági hanyatlás körülményei közepette. Itt születik két fiuk: a kisebbik a már emlegetett eleven és éles eszű László, akit tizenkét évesen elveszítenek. Egy életen át gyászolják, de ez nem bénítja meg az édesanyát: férje mellett szolgálva, másik fiúnak ad életet. 1949-ben Nagyszébenbe követi férjét, akit csakhamar az esperesi tisztségbe választanak meg. 1962-ben az egyházkerület püspöki szolgálatával bízzák meg férjét. A kolozsvári, illetve erdélyi hivatalban eltelt jó negyedszázad értékelése és a történelmi mérlegvonás

nem lehet a tisztünk, de annyit hálaadással elmondhatunk, hogy mindketten töretlen hittel hordozták az itteni magyarság, mi több, a dél-erdélyi magyarság sorát. Azt pedig a legnagyobb szerénység és alázat feltétele alatt merjük elmondani, hogy a történelmi Magyarország feldarabolása után épp az erdélyi reformátusság könyvelheti el a legkevesebb veszteséget lelkiekben. Ebben a megőrző munkában elhunyt nőtestvérünket is felhasználta Isten. Ki kell ezt mondanunk akkor is, ha fáj, amit elveszítettünk. És ki kell ezt mondanunk akkor is, nőtestvérünk, ha tehetné, tiltakozna az elismerés ellen. Itt a gyülekezetben, ahol élt, csendes szavával, szerénységével tüntette ki magát. Mindig távol állt tőle a magamutogatás.

Pedig nemcsak az egyházkerület első asszonyaként, hanem édesanyaként is példamutató életet folytatott. Igazolja ezt a gyermekgyógyászatot tanult idősebbik fiának pályája, aki feleségével együtt a szenvedő embereken segít. De igazolja a lelkészi szolgálatban álló gyermeke is, akinek társa ugyancsak az egészségügy dolgozója. Így plántálódik tovább a munkának és az emberek iránti szeretetnek a hajlama. Legyen érte Istené a dicsőség, akinek ez alkalommal a három unokát is megköszönjük.

Még nincs két hete annak, hogy búcsút vett tőlünk. Úgy tervezte, hogy fiaival nyaral és családjukban erősödik. Isten mást gondolt. Elküldte érte szolgáját, úgy, mint egykor Elizeus tette. Ő, aki mindeneket előhív, most láttatja meg az eltávozottal azt, amit eddig csak hitben látott, most ajándékozza neki vissza azokat, akiket e földi világon elveszített. A velünk kegyelmesen cselekvő szabadító Istennek adjunk hálát megelevenítő szeretetért, és tőle kérjünk vigasztalást és megtartást a hátramaradottak, valamint egész Anyaszentegyházunk számára. Ámen.

(Özv. D. Nagy Gyuláné Papp Régeni Mária [1910–1997] felett.)

Sógor Sándor

Boldog az az ember, aki őbenne bízik

Alapige: Zsoltárok 34,2–9

I.

Első feladatunk e koporsó mellett a hálaadás. Hazatérő testvérünk, László Kálmán, egyházközségünk volt főgondnoka jó egészségben kilencvenhat évet élt és rövid ideig tartó szenvedés után hagyta itt családját, egyházát, a rokonok, a munkatársak és a barátok népes táborát. Hálát adunk Istennek e drága életért. Köszönjük megtartó Istenünknek ezt az értékes földi pályafutást, ezt a szép példaadást, keresztyén hitének és jó lelkének minden ajándékát, mellyel körülvette övét és minket. Hálát adunk azért, hogy az Örökévaló ilyen hosszú életet adott neki, megtartotta egészségét, s így nagyobb betegség nélkül élhetett életének utolsó szakaszában is. Jól tudjuk, kevesen érik el az emberi életkor ilyen felső határát. Isten kegyelme és gondviselő szeretete megtartotta őt. Heten voltak testvérek, köztük ő volt a legidősebb, testvérei már mind meghaltak, ő azonban ilyen sokáig élhetett.

Temetések alkalmával jó nekünk visszagondolni távozó testvéreink életének és szolgálatának sajtáságos vonásaira. Megboldogult testvérünk küzdelmes földi sorsában, mint kiváló református keresztyén, jó példaadással harcolta meg a hit szép és nemes harcát. A családban, az iskolában, a bankban, a brassói és a kolozsvári református egyházban, az erdélyi magyar társadalomban, az általa nagyon szeretett székely nép körében maradó lelki örökséget hagyott. Mindannyiunkat arra figyelmeztet, hogy keresztséjüket csak

élő hittel, reménységgel és az Úrban való bizalommal lehet elhordozni: „boldog az az ember, aki öbenne bízik”. Így volt boldog egész életében, mert tudta, hogy Isten gondviselésének szárnyai alatt lakozik és minden, ami vele történik, Isten akaratából van.

Ez a meggyőződés vezérelte hitvérsát, Margit nénit arra a döntésre, hogy a gyászjelentésen legyen rajta a Római levél felejthetetlen szövege: „Az igaz ember pedig hitből él” (1,17). Az élet jó és nehéz napjaiban mindenkor a hit volt megtartója és védelmezője. A hit oldaláról nézve szemlélte a világ eseményeit, családjának, egyházának és népének helyzetét, minden örömét és megpróbáltatását. Ez a látás emelte őt Isten felé, és adott neki erőt arra, hogy jó példaadással éljen a családban és a gyülekezetben. Gyülekezeti életünknek egyik fogyatékossága az, hogy az értelmiség köréből kevesen járnak a templomba, nem imádkoznak, nem élnek az úrvacsora javaival, nem olvasnak Bibliát. Megboldogult testvérünk kegyessége, buzgósága, Isten iránti hűsége és szeretete marandó emléket és példát hagyott számunkra, mely figyelmeztet, hogy járjunk rendszeresen templomba, imádkozzunk és érezzük jól magunkat a hívek közösségében. Nagyon szerette a természetet, sokat kirándult, ha időnként vasárnap is elindult a természet szépségei felé, akkor pénteken vagy szombaton este eljött a templomba.

Ma már sokan óhajtják egyházunk hitbeli megújulását, melynek egyik legfontosabb biztosítéka Isten kegyelmi ajándékai mellett az, hogy az értelmiség tagjai: tanárok, orvosok, jogászok, írók, költők, a tudományokkal foglalkozók is legyenek ott az istentiszteleten, hogy valamennyien együttesen adjunk hálát megtartó Istenünknek. Távozó testvérünk példája arra figyelmeztet, hogy ne lankadjunk az Úr iránti hűségben.

II.

Életére való visszatekintésünkben azt is számba vehetjük, hogy a keresztyén ember egész életében: gyermekkorban, ifjúkorban és öregkorban egyaránt Isten közelében él. „Áldom az Urat minden időben.” A 104. zsoltár is ezt az igazságot tükrözi: „Éneklek az Úrnak egész életemben, zengedezek az én Istenemnek, amíg vagyok” (Zsolt 104,33). Középkorban legátusként szolgált a háromszéki gyülekezetekben, felnőtt korában mint presbiter és főgondnok munkálkodott a városi egyházközségekben. A lelkipásztorok megértő munkatársa volt, szívügyének tekintette az egyház lelki építését, népünk megmaradását a történelem változásai között. Lelki és szellemi vonásai alapján nyugodtan tekinthetjük őt a református egyház palást nélküli pásztorának, aki az anyaszentegyház javára odaadással és hűséggel munkálkodott. Isten és egyháza iránti ragaszkodása szemléltette azt a boldogságot, melyet a nyolcvanegyedik zsoltár olyan szépen kifejez: „boldogok, akik lakoznak a te házában” (Zsolt 84,5).

Földi pályafutása tele volt küzdelemmel. Részletesen elmondta emlékeit, élményeit és megpróbáltatásait, de hálaadással emlékezett azokra a csodákra is, melyek hitében erősítették. Amikor tizenöt éves volt, meghalt édesanyja, mint huszonöt éves ifjú átélte a nagy veszteséget, apjának halálát, 1968-ban meghalt első felesége. Szülei halála után kisebb testvéreinek védelmezője és irányítója volt. Az első és második világháború éveiben elmenekült szülőföldjéről Magyarországra, mert sok veszély fenyegette a családot. Ezek a nehéz idők adták ajkára az imádságot: „megkerestem az Urat, és meghallgatott engem, és minden félelemből kimentett engem” Így jutott el annak felismerésére, hogy a próbatételek idején Istenünk erőt, hitet és reménységet ad azoknak, kik imádkozó szívvel és bizalommal fordulnak hozzá. Úgy, amint a következő bibliai vers mutatja: akik óréa néznek, azok felvidulnak.

Az evangélium vigasztalása így fejeződik be: éreztétek és lássátok meg, hogy jó az Úr. Az életrajzi adatok alapján Istentől kapott áldásokra figyeltünk, Isten iránti hálaadással köszönjük azt a sok jót, amit ő cselekedett a családban, az egyházban és népünk

közösségében. Jó az Úr, ügyel az ő gyermekeire és népére, de nemcsak itt a földön, hanem az élet után is. Elmondhatjuk az ószövetségi bizonyágtétellel: „Hosszú élettel elégítem meg őt, és megmutatom neki az én szabadításomat” (Zsolt 91,16). Az Ige a feltámadás és az örök élet felé fordítja tekintetünket. Isten megvigasztal titeket is és minket is. Jó az Úr, Krisztus Urunk áldozatáért szabadulást adott neki és nekünk.

Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg. Ámen.

(Elhangzott László Kálmán hídvelei főgondnok temetésén, 1997.)

Vallástanítás

Advent

Kezdő imádság: Köszönjük, Istenünk, hogy újra együtt lehetünk, add, hogy igazán tudjunk figyelni Igédre, megérthessük és befogadassuk azt. Ámen.
Ének: 92. Szállj, szállj magasra...

Az óra felépítése

I. KEZDŐ, MOTIVÁCIÓS FÁZIS

1. *Kapcsoló ismétlés, hídépítés*

- a) Soroljátok fel egyházi ünnepeinket!
- b) Melyik a karácsony előtti ünnepünk?

2. *Célkitűzés:*

Mindig várakozásban élünk. A keresztyén ember élete reményteljes várakozás. Ma advent ünnepéről fogunk beszélni.

II. INFORMÁCIÓS FÁZIS

(Az új anyag közlése, magyarázata.)

Mit jelent az advent szó?

ADVENT = VÁRAKOZÁS (felírni a táblára)

Te szoktál várni valakire vagy valamire? (A gyermekek spontán válaszai: pl. igen, várom a nyarat, a vakációt, a telet, a karácsonyt, édesanyámat haza Magyarországról stb.)

Vajon mindig csak ilyen dolgokra várunk? Mit várhat, kit várhat a keresztyén ember? Jézus Krisztust, Isten egyszülött Fiát.

Figyeljete a következő bibliai részre (Lk 3,15–17).

„Mikor pedig a nép várt és szívükben mind azon gondolkodtak János felől, hogy vajon nem ő-e a Krisztus, felele János mindeneknek, mondván: én ugyan kereszttellek titeket vízzel, de eljön, aki nálamnál erősebb, akinek nem vagyok méltó, hogy sarujának kötőjét megoldjam: az majd keresztel titeket Szentlélekkel és tüsszel (Lk 3,15–16).

Ki szólt a néphez? Keresztelő János. A nép várt és azon gondolkodott, hogy János-e a Krisztus. János ezt mondja: ez erősebbet várjátok! Az igaz Krisztus az erősebb!

Keresztelő János idejében is várt a nép. Kit várt? Földi szabadítót, ki nem a büntől, hanem a rómaiaktól szabadítja meg a népet.

Most advent ünnepe van, a várakozás és a bűnbánat ideje. Advent karácsony előtt négy héttel kezdődik, és karácsonyig tart. Vajon tényleg négy hét-e az advent? Tulajdonképpen az egész életünk várakozás. Mindig várunk valakire, valamire, de mindenek előtt és mindenek felett Jézus Krisztusra kell hogy várjunk. Isten szereti az embert, és beteljesíti ígéretét: elküldi egyszülött Fiát, Jézus Krisztust.

III. INTEGRÁCIÓS FÁZIS

Mit jelent várni? A várakozás azt jelenti, hogy reménységünk van afelől, hogy valami be fog teljesedni, meg fog valósulni, A várakozásban sokszor elfáradunk, de nem

szabad feladnunk a reményt. Úgy kell élnünk, hogy nem tudjuk sem a napot, sem az órát, amikor eljön Krisztus ítélni eleveneket és holtakat.

Összefoglalás

Az advent tehát várakozás. Az ünnep karácsony előtt négy héttel kezdődik, de tulajdonképpen az egész életünk advent.

Elmélyítő kérdések:

1. Mire várt Keresztelő János idejében a nép?
2. Kinek hitték Keresztelő Jánost?
- 3, Ma mire, kire vár a keresztyén hívő ember?
(Táblavázlat, szemléltetőeszközök.)

Házi feladat

Mit jelent számodra advent?

Énektanulás: 92. ének 2. szakasza: Jön már a Jézus...

Imádság: Add, Istenünk, hogy ne csak földi dolgokra vágyakozzunk, várakozzunk, hanem tudjunk a szó igazi értelmében adventben élni és Jézus Krisztusra várni. Ámen.

Az Úr imádsága.

Inczéné Székely Hajnalka
ref. vallásanár

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Korrektor: Hatházy Ferenc

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

